

พระพุทธมิ่งมงคลเอกนาค
 ยอดพระนวมองค์
 พระองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
 นวมองค์
 ปรากฏรัตน์
 นวมองค์ พลตรี

ปิ่น พลตรี

อสม
 ๙

พลตรี

พุทธอุบาสิกา - อุบาสิกา

อุบาสิกา - อุบาสิกา ได้ชื่อว่าเป็นนางเต็มท้อต้องมีพระรัตนตรัย
เป็นสรณะ จึงจะรักษาพระพุทธศาสนาไว้ได้
พระรัตนตรัยคือ ขอลือถึงพระพุทธเจ้า ขอลือถึงพระธรรมเจ้า
ขอลือถึงพระสงฆ์เจ้า ตลอดจนชีวิตนี้ รวมเป็น ๓
ไม่ถืออวมงคลต้นกำเนิดคือ เต็มกรรมเต็มผลของกรรม
ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วด้วยตัวเอง(ไม่ถือศาสนาผีและศาสนาพราหมณ์)๑,
ไม่แสดงหาบุญนอกศาสนา
อุบาสิกา - อุบาสิกา ต้องยึดมั่นในหลัก ๕ ประการนี้
จึงจะยังศาสนาให้รุ่งเรืองต่อไป ไม่ใช่ถือพระพุทธศาสนาสักแต่อาถื
แต่ไม่มีข้อบังคับกฎเกณฑ์นั้นใจไม่ได้

พระราชินีโรธรั้งเสด็จมหารัชมังคลาจารย์
(เกสรี เกสรังสี)

๑๗ 18

วันที่ 17 / พ.พ. / 40
เลขทะเบียน น. 5985
เลขหมู่ ๑๗

๑.399

(แบบ ก.)

หมายรับสั่งที่.....๑๗/๑๕๕๕.....

สำนักพระราชวัง

๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๐

พระราชทานเพลิงศพ นางอรุณ นาคทรพรพ เป็นกรณีพิเศษ ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุ
วรมหาวิหาร เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

วันพุธที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๐ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง.

คมกฤษ/พิมพ์/พิมพ์. /ทาน

วัน	หน้าที่..... พนักงานพระราชพิธี.....
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นางอรุณ นาคทรพรพ
	เพื่อทราบ
	เครื่องพระราชทานเพลิง และเจ้าพนักงานผู้เชิญมานี้
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961129430

พระมหากรุณาธิคุณ

นางอรุณ นาคทรพรพ ได้ถึงแก่กรรมเมื่อ วันที่
15 กรกฎาคม พ.ศ.2540 ในการนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาธิคุณ
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเพลิงศพเป็น
กรณีพิเศษ

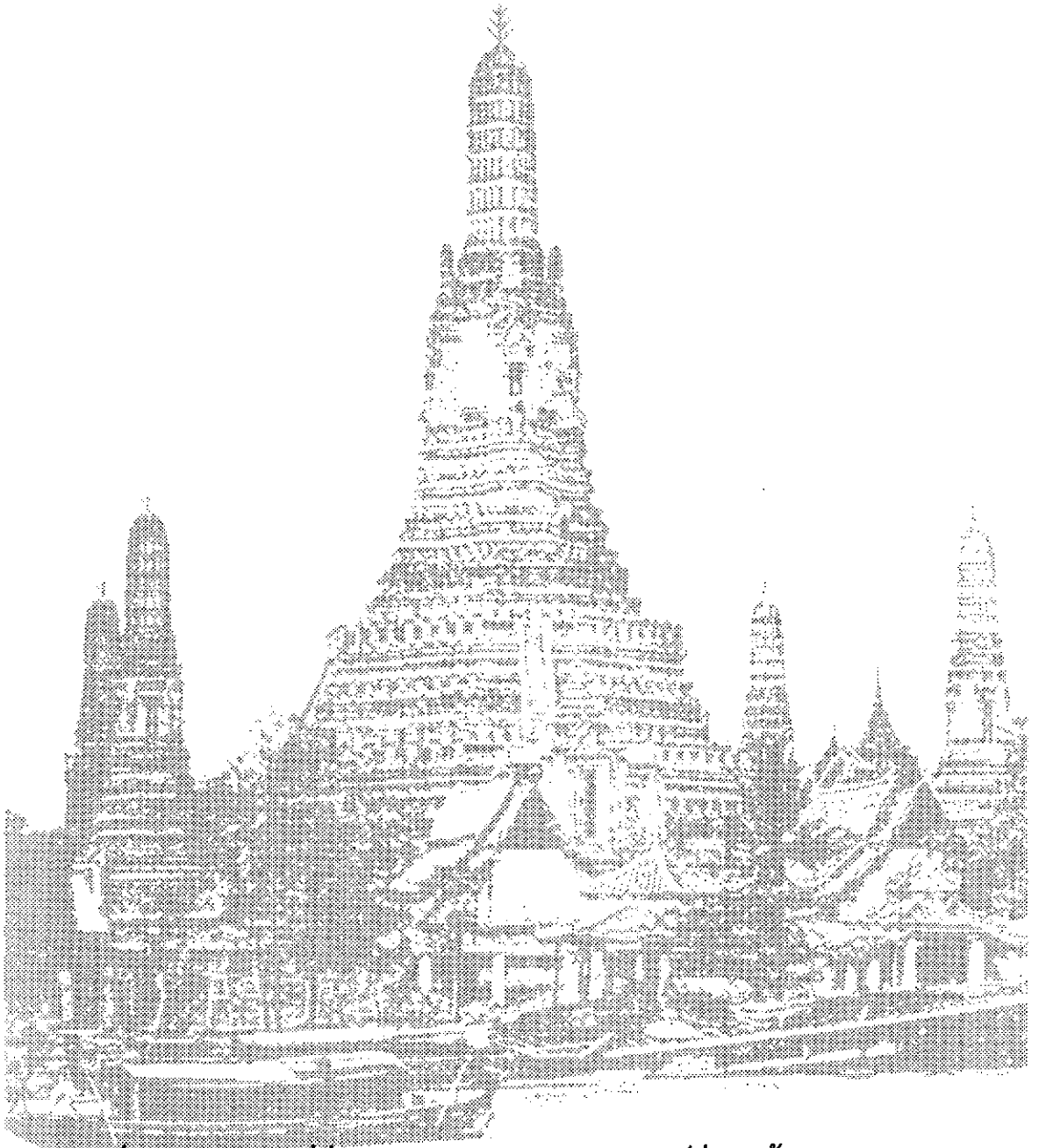
หากนางอรุณ นาคทรพรพ มีญาติทางใด ที่
จะหยั่งทราบเกล้าฯ ก็คงจะมีความปีติโสมมน์ระลึกใน
พระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ข้าพระพุทธเจ้า บรรดาบุตรธิดาและญาติพี่น้องของ
นางอรุณ นาคทรพรพ ขอพระราชทานกราบถวายบังคม
แทบเบื้องพระยุคลบาท ด้วยความรู้สึกสำนึกในพระมหา
กรุณาธิคุณ เป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม หาที่สุดมิได้ และ
จะเทิดทูนไว้เหนือเกล้าฯ เป็นสรรพสิริสวัสดิ์พัฒนามงคล
แก่วงศตระกูลตลอดไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

นาวาอากาศเอก สุจริต นาคทรพรพ

○ เมื่อแรกเห็นอรุณพืชน์
หัวอกเตนใจหายกายสะท้าน
แต่อรุณดวงนี้ถาลึกลับ
ถ้าหากเหมือนแสงทองส่องอำไพ
หากอรุณของพี่ไปถึลับ
อันหญิงอื่นค้นไปไม่ขอเชย

เหมือนอาทิตย์ส่องหล้ามหาศาล
เพราะดวงมาलयามพรอมละม่อมละไม
ยังจะกลับมาบ้างหรือไฉน
มีวันไปวันมาไม่ว่าเลย
พี่คงดีมีชีวานะนองเอ๋ย
อรุณเลขคือพี่นี่... ถาตาย

ปิ่น ทศกรรณ

พรหมชาติ มาตาปีตะโร

พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖

โคลง

มาตาปีตะโร	พรหมชาติ บุดริมา
อันอุทกษิตปอง	เปรียบไฉ
ไหนอุทกษิตปอง	เห็นชอบ ตามแฉ
ฝั่งจิตแฉฉักได้	บุรีรัมคณฯ

กาพย์

○ มาตาปีตะโร	ควรนับได้ว่าเป็นพรหม
ขอุทกษิตปอง	ชมพอนักเทียบเปรียบงดงาม
○ เน้นอุทกษิตปอง	ก็จะต้องเป็นชอบตาม
ฝั่งจิตคิดถึงความ	ที่มีคุณบุญหนักหนา
○ พ่อแม่ไท่กำหนด	ตั้งแต่เกิดอุปรมมา
ไทรทุกสิ่ง	ระพัดตั้งจิตตั้งใจ
○ ทำางธรรมวิถิ	ที่คนดีควรตั้งใจ
ทำางกะติบร	ซึ่งเอาอัตินั้นพันพา
○ มารดาและบิดา	มีคุณเท่าใดเปรียบบราณ
คุณนนั้นดีชองท่าน	ฝั่งกะมอุณบวรดี

ภมว.

นางอรุณ นาคธรรพ

ทำบุญใส่บาตรพระ

ทุกเช้าคุณแม่จะใส่บาตรพระที่หน้าบ้านหนองคาย

ถวายสังฆทาน

ณ บ้านลูกสาว(จันทนา) ขอนแก่น

หลาน(พระนิกัทร) ไปเทศน์โปรดคุณย่า

จัดงานครบรอบ 72 ปี นายแพทย์อ้วน นาคทรพรพ

ไปเยี่ยมหลานชายที่หัวหิน

ลูก ๆ และญาติมิตร ทำบุญบายศรีสู่ขวัญให้คุณแม่เมื่ออายุครบ 90 ปี

วิน, วินิตา, ดวินา, นริศา

คุณแม่, น.ต.ฐิติ, สุมาลี, พร้อมหลานๆ น.ต.ชูกร,
น.ต.อนุดิษฐ์, ศยาม, น.ต.ตะวัน, สมรภูมิ, และดิศศักดิ์

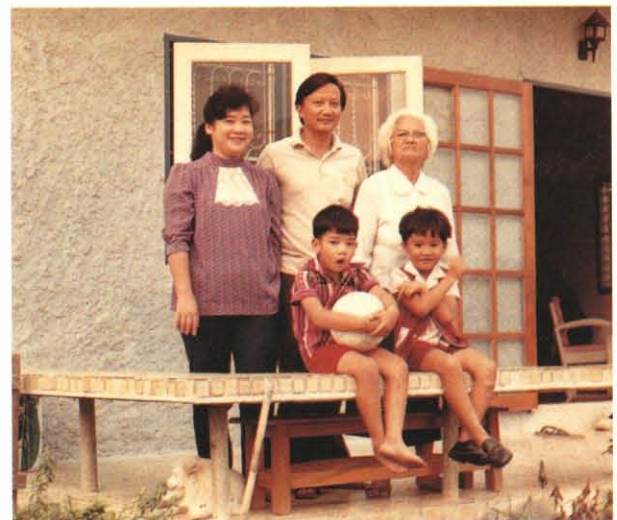
ปราโมทย์, สุมณฑา, อิสรา, อนล

ครอบครัวสุจริต, อารยา, ดอน, อาร์ม

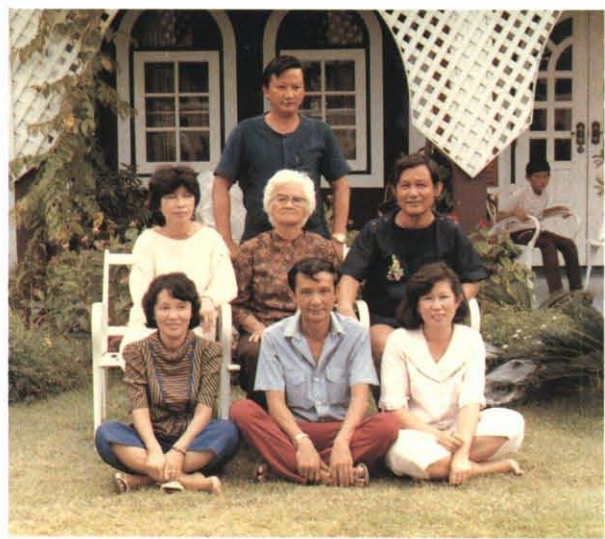
วรพจน์, จันทนา, นิภัทร, นิรัช

อัญชลี, นิตินัย, โอม และเอก

คุณแม่กับครอบครัวอังกฤษ. อังกฤษ. อริยา และ อธิป(ขาด..อकिन)

คุณแม่กับลูกชายและลูกสาว(ขาด..ดร.ปราโมทย์)

คุณแม่กับลูกชาย, ลูกสะใภ้และกับลูกสาว, ลูกเขย

คุณแม่กับหลานๆ ลูกจิติ 3 คน, ลูกอังกฤษ 1คน, ลูกพี่อ้อน 2 คน และลูกสุจวิต 1 คน

เป็นทั้งย่าและยาย: คุณแม่กับหลานๆ

เป็นทั้งย่าและยาย: คุณแม่กับหลานๆ

แด่คุณอรุณ นาคทรพร

ผู้ที่ข้าพเจ้ารักใคร่นับถือ

ในวาทะคดีคุณอรุณ นาคทรพร บุตรชาย
ของนายแพทย์อ้วน และคุณอรุณ นาคทรพร
ซึ่งเป็นญาติของข้าพเจ้า มาพบข้าพเจ้าและแจ้ง
ความประสงค์ว่า ในคราวที่จะขอพระราชทาน
เพลิงศพให้แก่คุณอรุณ นาคทรพร ผู้มารดา ใครจะ
จัดทำหนังสือเพื่อแจกจ่าย เป็นที่ระลึกแก่ท่าน
ผู้ที่ไปร่วมในงานคราวนี้ ใครขอให้ข้าพเจ้าเขียน
คำไว้อาลัยให้แก่คุณแม่เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้
วายชนม์

ข้าพเจ้าก็รับปากว่า ข้าพเจ้าจะเขียนส่งมาให้
เพื่อตีพิมพ์ทั้งนี้โดยที่ผู้วายชนม์เป็นทั้งญาติและเป็นผู้
ที่ข้าพเจ้านับถือมานาน ถ้ามีอะไรผิดพลาดไปบ้างก็ขอ
ให้อภัยกันด้วย

คุณอรุณ นาคทรพร สกุดเดิมว่า “บุญ
ทรัพย์” สมรสกับนายแพทย์อ้วน นาคทรพร
มีบุตรหญิงชายหลายคน ใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ที่
บ้านหัวเมืองนาน ๆ จะเข้ากรุงเทพฯ สักที ถ้ามากรุงเทพฯ

คราวใดก็ต้องมาพักค้างแรมอยู่กับหม่อม แม่ของ
ข้าพเจ้าเพราะเป็นญาติกัน

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ และ
เมื่อรัฐบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนในการปก
ครอง โดยการสมัครเข้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ได้และมีพรรคการเมืองให้สังกัด นายแพทย์อ้วน
สามีของคุณอรุณผู้วายชนม์ ก็เป็นผู้หนึ่งที่พิศมัยการ
เมืองมากได้สมัครเข้าเป็นสมาชิก ในพรรคของ
ดร.เดือน บุนนาค ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรดู
เหมือนสองสมัย ถูกยึดอำนาจบ้าง สภาถูกยุบบ้างเลย
ละเลิกเล่นการเมือง

ความเป็นอยู่ในครอบครัวก็ลำบากมากขึ้น
เพราะต้องพ้นจากหน้าที่ราชการในกระทรวงสาธารณสุข
สูงที่เป็นรายได้ประจำที่แน่นอน กลายเป็นผู้ที่ต้อง
ใช้ชีวิตชีพทางการแพทย์เลี้ยงชีพ ต้องช่วยกันทั้ง
สามีและภรรยา อีกทั้งยังมีภาระที่ต้องเลี้ยงดูบุตร

“นับได้ว่า คุณอรุณ นาคทรพร เป็นสตรีหรือแม่ตัวอย่าง
ที่ก้มหน้าก้มตาตรากตรำทำงานเพื่อสงเสียด
เลี้ยงดูลูกชายลูกสาว ให้ได้รับการศึกษาที่ดี
มีงานมีตำแหน่งหน้าที่สูงและมีเกียรติ”

“คุณอรุณดำรงความเป็นหญิงหม้าย ใช้วิชาความรู้ต่างๆ
ที่มีอยู่ หาเงินทองส่งเสียให้บุตรชายหญิงจนสำเร็จ
การศึกษาระดับสูงแทบทุกคน”

ธิดาอีกหลายคน แต่ด้วยความมั่งคั่งอดทนขยัน
หมั่นเพียร ก็ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้ด้วยดี

ต่อมานายแพทย์อ้วน นาคทรพรพ ถึงแก่
กรรมไปก่อนทั้งภรรยาในการดูแลเลี้ยงดูบรรดาบุตร
ธิดาไว้แก่คุณอรุณแต่ผู้เดียว คุณอรุณดำรงความเป็น
หญิงหม้ายใช้วิชาความรู้ต่างๆ เท้าที่มีอยู่หาเงินทอง
ส่งเสียให้บุตรชายหญิงจนสำเร็จการศึกษาระดับสูง
แทบทุกคน เช่นบุตรคนโตก็ไปทำงานอยู่ที่องค์การ
สหประชาชาตินครนิวยอร์กเป็นผังเป็นฝา บุตรชายก็
เป็นนายทหารอากาศมีระดับถึง 2 คน เป็นนักปกครอง
และเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองคายก็คนหนึ่ง
เป็นได้สักสองสมัยก็ต้องวางมือ เพราะทนการเป็นนัก
การเมืองแบบธุรกิจการเมืองไม่ไหวคนหนึ่ง อีกคน
หนึ่งก็เป็นดอกเตอร์ทางกฎหมายจากต่างประเทศ
สอนหนังสือในมหาวิทยาลัย

นับได้ว่าคุณอรุณ นาคทรพรพเป็นสตรี หรือ
แม้ตัวอย่าง ที่ภักหมากมตาตราคร่ำทำงานเพื่อ

ส่งเสียเลี้ยงดูลูกชายลูกสาวให้ได้รับการศึกษาที่ดี
มีการมีงาน มีตำแหน่งหน้าที่สูงและมีเกียรติ

ไม่เคยย่อท้อต่ออุปสรรคขวากหนามในชีวิต
ครองความเป็นหม้ายส่งเสียเลี้ยงดูลูกหญิงชายมาด้วย
ความสำเร็จและเหนื่อยยาก ครองชีวิตมาได้ยืน
ยาวนานถึง 90 ปีเศษ และเพิ่งจะจบชีวิตลงด้วย
โรคความชราภาพเป็นไปตามกฎแห่งธรรมชาติ ซึ่ง
ไม่มีผู้ใดหลีกเลี่ยงได้

ข้าพเจ้าผู้ที่รักใคร่คุ้นเคยกับคุณอรุณมา
เป็นเวลาช้านาน ก็ได้แต่เสียดายและอาลัย

แต่เมื่อนึกถึงว่าทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยง
กฎแห่งธรรมชาตินี้ได้ ก็ได้แต่ขออาราธนาคุณพระ
ศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดุเมตตา
รักษาให้ดวงวิญญาณของคุณอรุณ นาคทรพรพ จง
ไปสู่สุคติตลอดกาล

(หม่อมเจ้าทองคำเปลว ทองใหญ่)
อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

พ่อของเรา

เมื่อจรดปากกาจะเขียนถึงพ่อของเราน้ำตา ก็พาลไหลกว่าจะเขียนได้ก็ยากยิ่งยวด ทั้ง ๆ ที่ความทรงจำเกี่ยวกับพ่อของเรานั้นยังจำรัสช่วง โชติ พวกเราทุกคนรักพ่อเหมือนชีวิตจิตใจ และ ภูมิใจที่สุดที่ได้เกิดมาเป็นลูกของพ่อ ได้ร่วมทุกข์ ร่วมสุขกับพ่ออย่างยาวนาน ได้เรียนรู้และรับรู้จาก พ่อมากมาย ชีวิตของพ่อมันเป็นชีวิตตัวอย่างที่จะ หาที่ไหนไม่ได้อีกแล้ว

เมื่อพ่อจากเราไป พ่อทำบุญอายุครบ 6 รอบไป แล้ว 5 เดือนเศษ พ่อจึงอายุได้ 72 ปี 5 เดือนกับ 23 วัน นับได้ว่าพ่ออายุยืนตามมาตรฐานคนไทย ลูกคน สดุดท้อง ของพ่อคือ อังสนา อายุครบ 30 ปี สำเร็จ ปริญญาโท จากอเมริกา กลับมาอยู่เป็นเพื่อนพ่อที่ หนองคายหลายปีแล้ว พร้อมกับลูกกำพร้าที่เป็นหลาน ชาย 3 คน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “โอ๊ด” คนสุดท้ายที่เป็น ที่สุดสวาสดาใจ ของคุณตา เดียวนี้ “โอ๊ด” อายุ 5 ขวบมาน ๆ ยังบ่นว่า

“คุณตาของโอ๊ดไม่น่าตายเลย ๆ”

หลายคนบอกว่าพ่อมีบุญเพราะได้ชื่นชมกับลูก หลานทุกคน พ่อมีหลานปู่ 12 คน หลานตาอีก 5 ตอน ที่เสียแล้วมีหลานปู่เพิ่มอีก 1 หลานตาอีก 2 แต่ในชีวิตบั้นปลายของพอนั้นพวกเราว่าพ่อยังมีห่วง อีก 2 อย่าง คือ ห่วงลูกชายคนรองสุดท้อง คือนิตินัย ซึ่งในตอนนั้นรับราชการเป็นปลัดอำเภออยู่ที่ท่าบ่อ บ้านเกิดของพ่อ

พ่ออยากบั้นให้ลูกคนนี้เป็นผู้แทนราษฎรพ่อ จึงไป อยู่ด้วยเป็นส่วนใหญ่ เพราะพ่อรักบ้านเกิดและ ประชาชน และจะได้ช่วยลูกวางแผนด้วยทั้งยังเป็น ห่วงว่า รัฐธรรม นูญซึ่งลูกชายคนกลางคือ ปราโมทย์ มีส่วนช่วยร่างจะออกมาไม่เหมาะสมระบบรัฐสภากับ ประชาธิปไตยจะไปไม่รอด

ถ้าพ่ออายุยืนอีกสักนิดก็จะพบว่ารัฐธรรมนูญ ไม่ถูกใจพ่อจริง ๆ พ่อสนใจรัฐธรรมนูญมาก อุดสาห์ ติดตามความเคลื่อนไหวทุกระยะ ตั้งแต่ 14 ตุลาคม เป็นต้นมา และหมั่นเขียนข้อเสนอแนะไปยังบุคคล ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยไม่หยุดหย่อน พ่อเกรงว่าถ้าหาก รัฐธรรมนูญพลาด เราก็คงกลับไปสู่เผด็จการทหารและ คอมมูนิสต์ในที่สุด

พ่อไม่กลัวคอมมิวนิสต์เหมือนบรรดาอัสวิน สงคราม เช่นทั้งหลาย แต่พ่อไม่ต้องการให้เมืองไทยเป็น คอมมิวนิสต์ และพ่อก็คอยให้กำลังใจลูกชายของพ่ออีก 2 คน ซึ่งเป็นทหารให้ได้มีส่วนในการรักษาความสงบ ของบ้านเมือง และรับใช้ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในสนามรบมาแล้วเช่นกัน

ในวันที่พ่อเสียนั้นอังสนา และนิตินัยอยู่ที่ หนองคาย **จันทนา** ลูกสาวคนกลางอยู่ที่ขอนแก่น พ่อเพิ่งจากมาหยก ๆ ลูกสาวคนโตคือวินิตาอยู่อเมริกา ลูกชายคนกลางคือปราโมทย์กำลังประชุมอยู่ที่ปู่ลูก ชายคนโตคือฐิติออกจากบ้านไปทำมาหากินแต่เข้ตามไม่พบ คงมีแต่ลูกชายคนที่สามคือสุจริต ซึ่งเป็นต้นหนบิน ไปเชียงใหม่แต่เข้มัด ที่ได้กลับมาทันรดน้ำพ่อ พร้อม

ทั้งเสื้อที่ดึงใจขึ้นมาฝาก ปราโมทย์มาทราบข่าวพ่อ
บนเรือบินที่ฮ่องกง ตกลงพ่อเลยไม่ได้เห็นไมโครโฟน
เล็กที่ใส่พูดกับวิทยุซึ่งพ่ออยากได้มาช่วยหาเสียงให้
นิตินัย และส่งแล้วส่งอีกว่าอย่าลืมซื้อมาให้ได้

วันที่ 10 ตุลาคม พ่อยังไปเยี่ยมตึกรัฐสภาใหม่
ได้พบปะเพื่อนเก่าเสมือนหนึ่งจะไปรำลึกละลาที่พ่อรัก
แล้วพ่อก็จากไปดีมีความสุขไม่เจ็บปวดทรมาน แต่
สำหรับพวกเราลูก ๆ มันเป็นการจากที่สุดแสนจะเศร้า

พ่อเป็นลูกเจ้าคุณเทศฯ แต่แม่ของพ่อ
เป็นอนุภรรยาไม่รู้อันดับเท่าใด พ่อต้องเติบโตอยู่ใน
ชนบทกับ คุณย่าซึ่งหนีไปตั้งแต่พ่ออยู่ในท้อง
จนกระทั่ง 10 กว่า ขวบ จึงได้มีวาสนามาเป็นลูกเจ้า
เมืองจริง ๆ และ ชีวิต ในजनเจ้าเมืองนั้น พ่อได้เห็น
ภาวะของการมีหลายลูกหลายแม่ จนพ่อบอกว่า
ทนไม่ได้และเกิดความคิดต่อต้านการมีเมียหลาย
คนอย่างรุนแรง

ดังนั้นเมื่อพ่อเป็นหนุ่ม พ่อจึงแสวงหานางใน
ฝันของพ่ออย่างเอาเป็นเอาตาย ด้วยการวางมาตรฐาน
ด้านต่าง ๆ ไว้อย่างเคร่งครัดล่วงหน้า แล้วพ่อก็ได้เจอ
แม่ซึ่งขณะนั้นเป็นนักเรียนพยาบาล การที่นักเรียน
แพทย์จะมีคู่รักเป็นนักเรียนพยาบาลสักคนไม่น่าจะเป็น
ของยาก แต่กว่าพ่อจะชนะใจแม่ได้ไม่ง่ายเลย นิยาย
รักระหว่างพ่อ กับ แม่เป็นนิยายเรื่องยาวที่สุดแสนจะ
โรแมนติค พ่อยังคัดลอกจดหมายโต้ตอบทุกฉบับ และ
บันทึกการติดต่อไว้ให้ลูกได้อ่านด้วยความพิศวงและ
ชื่นชมอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้

พ่อเล่าให้ฟังว่าที่แม่ไม่ไวใจพ่อง่าย ๆ อาจจะ
เพราะพ่อมีสมณนามเป็นที่หวาดหวั่นแต่ก็เป็นที่รู้จัก
ดี ในหมู่สาว ๆ ว่า “ปากมีไฟ ใสเกือกตะ แขวะ
ผู้หญิง หยิ่งยะโส คุยโตข่มเพื่อน” เพราะ
พ่ออายุมากกว่า เพื่อนร่วมชั้นทุกคนมีสตาจค์ใช้สอย

พุ่มเฟื่อยจึงจะเป็น หัวใจกในทางจับผู้หญิง อดไม่ได้
ซึ่งจะเข้าวังคิมเหล่า ซึ่งพฤติกรรมอย่างนั้นไม่น่าจะเข้า
กับแม่ได้ เพราะแม่นั้น ถึงแม้จะทันสมัย เป็นนักเรียน
คอนแวนต์มาจากป็นัง ก็มีคุณสมบัติเป็นนางแก้วกิริยา
ทุกประการ มิหนำซ้ำ แม่ยังเรียนหนังสือเก่ง เป็นนัก
เรียนพยาบาลรุ่นแรก ๆ ของประเทศไทยที่สอบได้ทุน
รื้ออกก็เฟลเลอร์ไปอเมริกา

แม่มคงต้องตัดสินใจอยู่นานว่าระหว่างการไป

“นิยายรักระหว่างพ่อกับแม่ เป็น
นิยายเรื่องยาวที่สุดแสนจะโรแมนติค
พ่อยังคัดลอกจดหมายโต้ตอบทุกฉบับ
และบันทึกการติดต่อไว้ให้ลูกได้อ่าน”

เมืองนอก กับการแต่งงานกับพ่อนั้นจะเลือกอย่างไร
ในที่สุดแม่มก็เลือกอย่างหลังลูก ๆ ยังมีโอกาสได้เห็น
โคลงที่พ่อเขียนอ้อนวอนให้แม่อย่าไปเมืองนอก
นั่นเป็นฝีมืออย่างหนึ่งของพ่อ

ซึ่งฐิติลูกชายคนโตพยายามถอดแบบมา
หลายกระเบียด

นั่นเป็นเรื่องบอกเล่าก่อนที่พวกเราจะเกิด
ต่อไปนี่จึงจะเป็นชีวิตจริง ๆ ของพวกเราที่ได้อยู่
กับพ่อเป็นลูกของพ่อ พ่อพ่อเรียนจบเป็นแพทย์
ปริญญาก็แต่งงานและพาแม่ขึ้นไปอยู่เชียงใหม่พวกเรา
เกิดที่นั่นสามคนคือ วินิตา ฐิติ และปราโมทย์ ความ
จริงเรามีพี่อีกสองคนที่เสียก่อนกำหนดคนหนึ่งและ
เสียตั้งแต่ยังเด็ก ๆ คนหนึ่งจนเป็นเหตุให้พ่อต้องยก
วินิตาให้เป็นลูกของท่านป้าปิว หรือ ม.จ.สลับ ทองหนู
ทองใหญ่ เพื่อแก้เคล็ด จึงมีลูกที่พ่อแม่เลี้ยงอยู่ด้วย
จริง ๆ 6 คน อีก 4 คน คือ สุจริต เกิดที่สกลนคร

จันทนา เกิดที่อุดร นิตินัย และอังสนาเกิดที่หนองคาย พ่อย้ายจากภาคเหนือ มาอยู่ภาคอีสานเพราะต้อง การปรนนิบัติคุณปู่ ซึ่งป่วย กระเสาะกระแสะ อยู่ที่อุดร พ่อจึงย้ายไปย้ายมาอยู่ระหว่างอุดรหนองคาย รับ ราชการเป็นอนามัยจังหวัด บ้าง เป็นผู้แทนราษฎร บ้าง เปิดคลินิกส่วนตัวบ้าง

ช่วงที่พ่อจะจำชีวิต วัยเยาว์ของพวกเราได้อย่าง เลื่อนกลางคือตอนที่เรายู่ หนองคาย จนกระทั่งเกิด สงครามอินโดจีน ตอน นั้นพ่อเป็นอนามัยจังหวัด แต่พักอยู่ในบ้านบริเวณโรง พยาบาลมีที่กว้างขวางมาก ย่าและเด็ก ๆ พวกกันทำ สวนครัวปลูกผักถั่วงอก และหอมกระเทียมที่ นั้นพลอยเป็นที่ เล่นของ พวกเราไปด้วย พ่อเลี้ยง มาไว้หลายตัว เพื่อขี่ไป เขี่ยมราษฎร และบางครั้ง ก็ให้มันแข่ง จำได้ว่า ตัวเก่ง ชื่อไอ้เขียว ว่าง ๆ พ่อก็พา ลูกชายสองคนขึ้นขี่ม้า

ไปตรวจด้วย จนลูกชายคนโตกลายเป็นนักขี่ม้า เกือบ จะเป็นจ็อกกี้ อาชีพไปพักหนึ่ง ตอนนั้นน้อง ชายคนที่ 3 เกิดแล้ว แต่ยังเตาะแตะอยู่และเป็นผีที่หัวอย่าง มากมาย จนเป็นเหตุให้ถูกพี่เรียกว่าไอ้หัวเน่าล่อนกัน จนกระทั่งถูก พ่อตีหลายครั้ง

เราโตไม่พอที่จะจำได้ว่าตอนนั้นมีเหตุการณ์ อะไรเกิดขึ้นระหว่างไทยกับลาว รู้แต่ว่าไม่มีโอกาส ลงเรือตรวจ การของพ่อไปเที่ยวเหมือนแต่ก่อน เพราะ

เรือ “อิมันเปิด” ของฝรั่งเศส จะยังเอา นอกจากนั้น ก็มี แต่ความคึกคักแถวหน้า สถานีตำรวจที่อยู่ตรงกัน ข้าม กับโรงพยาบาลและเสียง เพลงปลุกใจที่กระหึ่ม อยู่ทุก เช้า จนพวกเราจำได้

“...แปดนาฬิกา ได้เวลาซักขงเราจะต้องยืน ตรงเคารพธงชาติไทย ต้องสนับสนุน ป.พิบูลสง- คราม เราจะต้องทำตามท่านผู้นำชาติไทย...”

สมาชิกครอบครัว

“นาคกรทรรพ” คงทยอย เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเราไม่รู้ศึก จนครบพี่น้อง 6 คน ชีวิตใน ช่วงนั้นเป็นชีวิตที่ ปลูก คลสิผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น ระหว่างพ่อแม่ลูกจนกระทั่ง ความทรงจำของเราสะดุดลง เมื่อเราดั้นขึ้นมา ตอนเช้า ตรู่ของวันหนึ่ง แทนที่จะพบ พระมาบิณฑบาตตามถนน หน้าบ้านอย่างเคย กลับเห็น แต่คนแต่ง ชุดเขียวเดินดบ เท้าพริบพริบผ่านไปเป็นแถว ยาวเหยียดมุ่งหน้าสู่ฝั่งแม่น้ำ โขงที่ห่างออกไปไม่ถึงหนึ่ง

กิโล ทหารญี่ปุ่นนั่นเอง

.....

เราย้ายกลับไปอยู่อุดรอีกครั้งหนึ่ง พักที่ตึก ใหญ่ในจวนเทศาของคุณปู่ ตอนนี้คุณปู่เสียชีวิตไปแล้ว หลายปี พวกเราได้แต่สังเกตุว่า บรรยากาศภายใน จวนเงียบและเคร่งขรึมชอบกล ไม่มี ผู้คนไปมาเฮฮา เหมือนเช่นเคย ทั้ง ๆ ที่กว้างขวาง 7-8 ไร่ เวลาเราจะ ไปวิ่งเล่นที่ไหนคล้าย ๆ จะมีคนเฝ้าควบคุมไปหมด

พ่อซึ่งเคยหยอกล้อเล่นหัวกับลูก อาบน้ำทา แป้งให้เกาหลัง เกาศีรษะให้ และร้องเพลงไทยขับเสภาให้ฟัง ก็ไม่ค่อยมีเวลาได้อยู่กับลูกๆ เป็นอันผิดประหลาดไปอย่างมาก

ในที่สุดวันหนึ่ง พ่อก็สั่งให้พวกเราแม่ลูกอพยพ โดยพ่อจะไปส่งเรา รอนแรมโดยรถยนต์และต่อด้วย เกรียนจนกระทั่งถึงคอนแกว ซึ่งเป็นเกาะกลางน้ำ ที่กว้างใหญ่ไพศาล คุณลุง คุณป้า (หลวงนิคม-พรรณาเขต ฉิม สีหอำไพ) มีไว้สำหรับทำสวนและ

“พ่อไม่ต้องการสะสมทรัพย์สิน และสอนลูกๆ ว่าอย่าไปผูกพันกับสิ่งเหล่านี้เพราะจะทำให้เกิดความโลภ เห็นทรัพย์ดีกว่าคน และในที่สุดพี่น้องจะเกลียด ชังเพราะแย่งสมบัติกัน”

เลี้ยงวัว ระหว่างทางควายที่ต่างเกรียนคอกใจจึงเคล็ดจนเกรียนหลุด น้องหญิงเล็ก ๆ คือจันทนา กับอังสนา แทบจะเสียชีวิต

พ่อมาส่งแล้วก็จากไปนานๆ พ่อจึงจะกลับมาเยี่ยมสักครั้งพร้อมด้วยผู้ติดตามเป็นพรวน บางคนก็สพายปืนกล บางคนก็กระเบิด บางครั้งคนเหล่านั้นก็มาฝึกใช้อาวุธหรือโชว์ให้พี่ๆ ลูกคุณป้าซึ่งกำลังเป็นสาวสวยดูรู้สึกว้าวหนวดเคราพ่อก็ไม่ได้โกน พ่อมาค้าง 2-3 คืน จวบจนอดเซซมลูกทุกคน แล้วก็จากไปอีก

แม่บอกว่าพ่อกำลังไปทำงานกู้ชาติ เราไม่เข้าใจว่า อะไร

เพิ่งมารู้ตอนหลังว่าพ่อเป็นหัวหน้าเสรีไทย และสาเหตุที่พวกเราต้องอพยพจากจวนคุณปู่ ก็เพราะพ่อใช้เป็นศูนย์บัญชาการและเก็บอาวุธไว้ในห้องโถงมาก

มาย นับเป็นการแก้แค้นและเสี่ยง พ่อคงเกรงว่าอาจจะคบตาญี่ปุ่นไปไม่ตลอด จึงอพยพลูกเมียไปอยู่ในที่ปลอดภัย

.....
เมื่อญี่ปุ่นแพ้ พ่อไปสวนสนามที่กรุงเทพฯ แล้วสมัครได้เป็นผู้แทนอุดรฯ พวกเราจึงกลับไปอยู่อุดร ตอนนี่พ่อจะพาลูกที่โตพอจะรู้ความเข้าใจติดตามพ่อซึ่งไปประชุมสภาในกรุงเทพฯ ที่ละคน สมัยนั้นจะต้องมาค้างคืนที่โรงแรมฟ้าสว่างโคราช แล้วรุ่งขึ้นจึงขึ้นรถไฟเขาค้อ ใครได้ไปกับพ่อก็เท่ากับได้ไปทัศนศึกษาอย่างดี เพราะพ่อจะไปชมสถานที่ต่างๆ หรือ จังหวัดใกล้เคียง แล้วก็อธิบาย ความเป็นมาของที่นั้นๆ ให้ฟังอย่างละเอียดจำได้ว่าเมื่อคราวในหลวงอานันทสุววรรคต ถึงลูกชายคนกลางพ่อพานั่งรถไฟไปเที่ยวปากน้ำ จากกลับมาเห็นคนร้องไห้ทั้งเมืองครั้นถึงบ้านหรือแท็กซี่จริงคือวังกรมหลวงประจักษ์ฯ ในตรอกสาเก คนก็ร้องกันระงมทั้งวัง รวมทั้งพ่อ พ่อเป็นลูกศิษย์สมเด็จพระราชบิดา จึงรู้สึกสูญเสียเป็นการส่วนตัวด้วย

ชีวิตของพวกเราที่อุดรฯ เริ่มโตและรู้ภาษาเรา ยิ่งใกล้ชิดพ่อยิ่งขึ้นทุกที เพราะต่อมาเมื่อสภายุบ พ่อไม่ได้เป็นผู้แทนอีก พ่อแม่ลูกก็ได้อยู่กันพร้อมหน้าอีกครั้งหนึ่งในสายตาของคนอื่น พ่อก็เป็นเจ้านาย แต่พ่อไม่เคยสั่งสอนให้ลูกรู้สึกเช่นนั้นเลย ลูกของพ่อทุกคนอยู่กับพ่อแม่จนเรียนจบชั้นสูงสุดของจังหวัด ไม่ต้องไปเรียนกรุงเทพฯ เหมือนกับลูกเจ้านายคนอื่น พ่อให้พวกเราไปเรียนโรงเรียนธรรมดาเหมือนกับที่ลูกชาวบ้านไปกัน คือโรงเรียน เทศบาลหรือประชาบาล ไม่มีอภิสิทธิ์หรือความแตกต่างใดๆ ทั้งสิ้น แม้กระทั่งการแต่งกาย แม้แต่รองเท้าที่มีจะไม่ใช่ไปก็ข้อมได้ เพราะลูกของคนอื่นบางทีก็ไม่ (มี) ใส่

ลูกที่อายุใกล้เคียงหรือว่าสิบขวบขึ้นไป จะถูกพ่อสอนทางอ้อมให้รู้คุณค่าของแรงงานและเคารพการหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต ลูกผู้ชายจะถูกเกณฑ์ให้หิ้วกระป๋องน้ำขึ้นบ้าน ถ้าหาบไม่ไหวพ่อซื้อตุ๋นเอ็นอเล็กโตรล็กซ์มาอันหนึ่ง ให้แม่และพวกเราช่วยกันทำหวานเย็น เสร็จแล้วลูกของพ่อนั่นเองที่พากันหิ้วกระติกออกไปเร่ขาย

“ไอติมคั๊บ หวานเย็นครับ”

พวกเราขายหวานเย็นอยู่จนกระทั่งลูกชายคนโตขึ้นชั้น ม.6 พ่อจึงได้พาพวกเราย้ายไปหนองคาย ไม่ทราบเพราะเหตุผลอันใด...

พ่อพาเราไปเช่าตึกแถวสี่คูหา ที่ปลูกเป็นเอกเทศมีบริเวณรั้วรอบขอบชิด แต่เปิดหน้าบ้านเพื่อเป็นคลินิกได้เพราะข้างหน้าติดถนนใหญ่ข้างๆ ติดซอย ซึ่งเป็นเส้นแบ่งระหว่างคุ้มวัดศรีเมืองกับวัดศรีคุณเมือง

ใครๆ ที่บังเอิญทราบ คงแปลกใจที่เราเช่าบ้านอยู่ทั้งๆ ที่พ่อเป็นแพทย์ปริญาารุ่นแรก เป็นกรมการจังหวัดและผู้แทนราษฎรมาแล้ว แต่นั่นก็เป็นเรื่องจริง และจริงจนกระทั่งพ่อเสียชีวิตไปโดย

ไม่มีมือสังหารมีทรัพย์สินใดๆ เลย ไม่ว่าจะที่บ้านที่คืนหรือเรียกสวนไร่นา

ไม่ใช่พ่อจะเกิดมาไม่มีสิ่งเหล่านั้น ถึงแม่พ่อจะเป็นลูกชายคนที่สอง พี่ชายคนโตของพ่อคือคุณลุงเอก แก่กว่าพ่อ 15 ปี ถึงแก่กรรมไปก่อนคุณปู่ พ่อจึงเป็นผู้ที่รับเหรียญตราตติยจุลจอมเกล้า เป็นทนายทและผู้บริหารสกุลตระกูล “นาคทรพรพ” ต่อจากคุณปู่ พ่ออยู่กับคุณปู่และเป็นผู้จัดการทุกสิ่งทุกอย่างในช่วง 10 ปีสุดท้ายของชีวิตท่าน แต่พ่อไม่ต้องการสะสมทรัพย์สินและสั่งสอนลูกว่าอย่าไปผูกพันกับสิ่งเหล่านี้เพราะจะทำให้เกิดความโลภ เห็นทรัพย์สินดีกว่าคน และในที่สุดพี่น้องจะเกลียดชังเพราะแย่งสมบัติกัน พ่อต้องการให้พวกเรา รักและเสียสละเพื่อพี่ๆ น้องๆ และก็สมความปรารถนาของพ่อ

พ่อภูมิใจถ้าหากใคร เขาจะว่าพ่อเป็นหมอที่จนที่สุดในประเทศไทย พ่อภูมิใจที่เป็นหมอและประกอบวิชาชีพเลี้ยงลูกให้มี การศึกษาดีติดตัวทุกคนโดยไม่ขาดเงิน แต่พ่อไม่สะสม แม้แต่เงิน รวมทั้งทรัพย์สินสมบัติของแม่พ่อเลี้ยงลูกได้ไม่ให้อายเขา และ

ส่งเสียลูกตามนิสัย และรสนิยมของลูก พ่อมีลูก
ซึ่งเรียนระดับมหาวิทยาลัย ลัยพร้อมๆ กันทีละ 4 คน
ใครขอซื้อรถยนต์พ่อก็ให้ใครขอเครื่องกีฬาพ่อก็ให้ใคร
ขอไปเที่ยวต่างประเทศ โกลัๆ พ่อก็ให้

พ่อลูกเรียนสำเร็จหมดแล้วพ่อก็หมดความจำเป็น
ที่จะหาเงิน ในวันที่พ่อเสีย พ่อมีเงินส่วนตัวอยู่ไม่กี่พัน

.....

พ่อเป็นคนโมโหร้าย โกรธง่ายแต่หายเร็ว บาง
ครั้งตีพวกเราเจ็บ ๆ เสร็จแล้วก็เอาน้ำมันมานวดให้
และให้ค่าทำขวัญ แต่พ่อเป็นคนมีเหตุผล และสอน
ให้ลูกมีเหตุผลตลอด
เวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
พ่อต้องการให้ลูกทุกคน
เป็นคนกล้าคิดกล้า
พูดและกล้าทำในสิ่งที่ลูก
ต้อง

คุณธรรมที่พ่อต้องการปลูกฝังให้แก่อีกทุกคน
คือการพูดความจริง และงดเว้นการพูดปดอย่างเด็ด
ขาดการโกหกแทบจะเป็นสิ่งที่พ่ออภัยให้ไม่ได้ แต่ก็
ดูเหมือนพวกเราไม่มีความจำเป็นอะไรที่จะปิดบังหรือ
โกหกพ่อ เพราะพ่อเข้าใจความผิดพลาดของพวก
เราเสมอ ไม่เคยซ้ำเติมมีแต่จะช่วยแก้ไข และให้คำ
ปรึกษาเสมือนหนึ่งเพื่อนสนิทก็ไม่ปาน

พ่อเลี้ยงเราอย่างคนทันสมัย และเข้าใจอย่าง
ลึกซึ้งจริงๆ ไม่แทรกแซงในเรื่องส่วนตัว เว้นแต่ใครจะ
ขอคำแนะนำ

เมื่อลูกชายอายุ ครบ 13 ปี พ่อก็อนุ ญาติให้ดื่ม
เหล้าและสูบบุหรี่ได้ให้ทำต่อหน้าพ่อเป็นเพื่อนพ่อ และ
พ่อจะสาธยายคุณโทษของเหล้ากับบุหรี่ให้ทราบพ่อ
สูบบุหรี่และดื่มเหล้าจัด แต่ลูกชายของพ่อมีอยู่คน
เดียวที่ทั้งสูบบุหรี่และดื่มเหล้า คนโต สองคนไม่แตะ

เลยทั้งสองอย่าง

เวลามหาวิทยาลัยปิดเทอม ลูกชายจะพาเพื่อน
มาเที่ยว ทีละสิบกว่าคน สิ่งดึงดูดใจของพวกหนุ่ม ๆ
ก็คือเวียงจันทร์และช่องโสภณี พ่อไม่เคยซักถามหรือ
ห้าม แต่ในตอนเช้าหลังจากไปเที่ยวกลับมา พ่อก็จะ
เรียกมาเข้าแถวจัดยาเพื่อป้องกันกามโรค

พ่อเกลียดการข่มเหงรังแกกันเข้ากระดูกดำ
ลูก ๆ ของพ่อจะรังแกกันเองหรือคนอื่นไม่ได้และพ่อจะ
ไม่ห้ามปรามเลยถ้าหากว่าลูกจะไปชกต่อยกับใคร ๆ
ในลักษณะที่ไม่ใช้การวิวาท แต่เป็นการกู่เกียรตรีหรือ

ช่วยเหลือผู้ที่ถูกข่ม
เหง่ลูกชายคนโตกับ
ลูกชาย คนสุดท้อง
จึงมักจะมีภารกิจใน
ทางนี้เสมอ

หนัก ๆ เข้า

นิติภัยถึงขนาดขั้นต่อมวบบนเวที ทั้งนี้เพื่อจะ
เอาเงินไปเที่ยว

.....

ชีวิตพ่อและแม่เริ่มจะหงอยเหงาม เมื่อพวกเรา
ทยอยกันเรียนจบที่หนองคายในปี 2502 อังสนา
น้องคนสุดท้องก็ถึงเวรไปเรียนกรุงเทพฯ ตั้งแต่
บัดนั้นเป็นต้นมา พ่อแม่ก็ไม่มีลูก ๆ อยู่ด้วย พ่อเริ่ม
ชราขึ้นเรื่อย ๆ และความคิดถึงลูกคงจะรุนแรงอย่าง
ไม่ต้องสงสัยลูก ๆ ก็ยังไม่เป็นฝั่งเป็นฝาจะเที่ยวไปเที่ยว
มาเยี่ยมเยียนก็ลำบาก

จนกระทั่งปี 2508-9 ซึ่งคงเป็นปีที่ทารุณที่สุด
ในชีวิตของพ่อ เพราะลูก ๆ ไปอยู่เมืองนอกกันหมดคือ
วินิตา ปราโมทย์ จันทนาและอังสนาอยู่อเมริกา จิตติ
กับสุจิริต ก็ไป ๆ มา ๆ ระหว่างเกาหลีและเวียดนาม
คงเหลือแต่ฉันดิฉันก็เป็นหนุ่มคนอง เที่ยวหัวหาย

“พ่อเกลียดการข่มเหงรังแกกัน
เข้ากระดูกดำ ลูก ๆ ของพ่อจะรัง
แกกันเองหรือคนอื่นไม่ได้”

“10 ตุลา พ่อยังไปเยี่ยมตึกรัฐสภาใหม่ ได้พบปะเพื่อนเก่า เสมือนหนึ่งจะ
ไปรำล่ำลึงที่พ่อรัก แล้วพ่อก็จากไปดีมีความสุข ไม่เจ็บปวดทรมาน”

ตะพายขาด

แม่บอกว่าพ่อเริ่มคึดมัจฉ โมโหจนเฉียวและ
บ่นว่า กว่าลูก ๆ กลับมาพร้อมหน้าและตั้งเนื้อตั้ง
ตัวกัน พ่อก็อ่อนเพลียมากเสียแล้ว

ในช่วงชีวิตสุดท้ายของพ่อ พ่อก็ได้หลาน ๆ เป็น
เครื่องประโลมใจ พ่อเที่ยวไปเที่ยวมาอยู่บ้านลูกคนนั้นที่
ลูกคนนี่ที่ ดู ๆ ก็มีความสุข แต่พ่อก็ห่วงและคิดถึง
แม่ถ้าหากไม่ได้มาด้วยกัน ห่วงอนาคตของลูกชายคน
สุดท้อง ซึ่งพ่อต้องการให้ฝังรกรากอยู่และเป็นผู้แทน
หนองคาย การไปมาของพ่อจึงไม่สะดวกและไร้ง่วงล
อย่างทีคิด

แต่กล่าวโดยทั่วไปพ่อก็สบายใจและปลื้มใจ
ที่ลูก ๆ ของพ่อประสบความสำเร็จ มีสัมมาอาชีพะและ
ตั้งหลักฐานครอบครัว มีความสุขตามอัธยาศัยทุกคน
พ่อบอก ว่านั่นคือยอดปรารถนาของพ่อ

พ่อมาป่วยหนักและเข้าโรงพยาบาลครั้งใหญ่
ในชีวิตเมื่อปี ๒๕๑๖ พ่อก็รอดและแข็งแรงขึ้นอย่าง

ประหลาด แต่พ่อก็อดกลับไปทำบ่อและเที่ยวไปเที่ยว
มาอีกไม่ได้ พ่อเป็นนักเดินทาง

การเดินทางไกลของพ่อมาสิ้นสุดเมื่อวันที่ ๑๑
ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๗ ศิริราชพยาบาลสถานที่ที่พ่อ
รักที่สุด และเป็นทีที่พ่อพบรักกับแม่

พ่อจำ พวกเรารักพ่อสุดชีวิต สุดหัวใจ
สิ่งที่เรานึกมีใจที่สุดในชีวิตก็คือการได้เกิดมา
เป็นลูกของพ่อ

เราอยากเกิดเป็นลูกของพ่อทุกชาติไป
พ่อจำ ขอให้พ่อเป็นสุข พวกเราจะอยู่ให้สม
กับที่เป็นลูกของพ่อ

แม้ก็รักและคิดถึงพ่ออยู่ทุกวันไม่เสื่อมคลาย
พ่ออย่าเป็นห่วงเลย

....ดู ก ๆ

อรุณานิสสรณ์

(ประพันธ์ขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกในวันเกิดของ อรุณ บุญะทรัพย์ ผู้ยกดวงใจ
ณวันอาทิตย์ที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๒ ซึ่งเป็นวันที่เธออายุ ๒๒ ปีเต็ม)

แสนสงสารดวงวิญญาณอันไร้สุข

ถูกทอดทิ้งอยู่ เคี้ยว เบ็ดลิ้นกายา
วิญญาณเอยยาม เขยชมชिकคู
พอถูกหญิงทิ้งไปใจก็สรอย
จึงวิญญาณหมายสครีที่อสักย
ถึงมากแม่มมีสค์ยสมัคัธรรม
เพราะตัวเข้ามา เห็นสาวสครี
รักยศศักดิ์ เงินทองนง เนื่องไป
เรียบจึงยอมตรอมใจไกลผุหญิง
แต่รักกรุ่น เคือนทุกซทุกนาคี
เห็นผุหญิง เป็นสิ่งไม่แนวแน่
จะไหลสู่แห่งใดไม่รู้ทิศ
มีแต่รักโกเกเฮฮาเล่น
ชอบแค้นตัวช่วย เลือดมาราคาคี
อันการงานครานประกอบชอบแต่เล่น
แข็งใจทำแต่พอให้ เสรีจุไป
ชอบให้ชายยกยอและงอออก
รับนิยยอมพร้อมสมัคใจคักคิก
ครันพอถูกขี้ใจไม่ตามบาง
คนใหม่ไม่บรรเทา

แต่ทนทุกข์ทรมานนานหนักหนา
เบนเวลามี เคือนแต่เดือนลอย
เปรียบเหมือนอยู่สวรรค์มีฝนลอย
โศกไม่น้อยกว่าคณกรกรรม
ยอมอดสังสรีที่คนชว
ก็ไม่นำพาสมัครหญิงใจ
ทุกคนมีมายาจะหาไหน
จะหาใครรักกรรมนั้นไม่มี
ไม่ส่งสิ่งกับใครให้เสียศรี
ไม่เคยมีวันหายที่วายคิก
เหมือนกระแสน้ำไหลวันไหลจิตต์
อันจิตของหญิงจริงอย่างนี้
งานไม่เบน เจริจท่ารู้จึ
สามสี่วัน เกี้ยว เกี้ยว เบดลิ้นไป
ถูกเคี้ยว เข็ญสุดจะบักขัตไม่ไหว
จะมีใจขยนั้นน้อยานิก
คำหวานพลอดถูกใจให้เค้นตึก
ไม่รู้สีกิชั่วข้างมัวเมา

ตัวข้าระอานัก
 หนึ่งโคแควคลาคสวาทกัน
 จึงบำเพ็ญสายกลางทางสันโคษ
 โครทศอกค้อมไห้ชอบใจ
 เพราะทั้งนี้จึงมีความสุขบ้าง
 ไม้มักใหญ่ใฝ่สูงใหญ่งเคย
 เรียมสงบสพสุขในทุกสิ่ง
 พระจันทร์เพ็ญ เคนควงช่วงโชติเพราะ
 ทุกๆอย่างธรรมชาติประสาทให้
 ลืมความจนความยากลำบากนอง

อนิจจาแต่มาถึง เกือนทก
 เคนสี่ร้อย เจ็ดสิบ เอ็ดสำเร็จใจ
 เพราะ เป็นวันประสพพบอรุณ
 ไพเราะเสียงโฌมงามยามพาที
 อิกขยันการงานการศึกษ
 ฌมเขย่าว เกล้ามวยสวยกระไร
 โอรุณสนทรี เจ้าพี่เอย
 อันหญิงอันคางคินภูวกล
 แแต่วันเห็นพี่ไม เวนวายสวาท
 เหมือนนกระคายหมายจันทร์อันอำไพ
 กามเพพแผลงศรอรอนอกชา
 คั้งแแต่วันเห็น เจ้าเสาวนิต
 เพียรพุดจาสามัคคี เป็นทีท่า
 อดบรักหนักจิตศักตามติดกวน

ไม่สมคียนยอมถนอมขวัญ
 เพราะกถว่าวันหลอนสลัดคักอาลัย
 ไม่มีโกรชมิรักสมคไช
 โครเกลียศไชรักก็ไม่เกลียศคอบเลย
 ไม้มากอย่าง เขาอื่นคกคินเหวย
 จึงไม่เคยทุกขร้อนจนนอน เขา
 ในของจริง , ธรรมชาติ, อากคุด, เขา
 ทะเล เนาหนาคคินคางคินฟอง
 เรียมสขใจบรร เทาลิ่ง เคร้าทมอง
 ลืมความรักที่ตองสะบั้นไป

พุทธศกสองพันบรรายไซ
 มะโรงไซร เกิด เหตุอา เพทมิ
 งามละมุนกิริยาสง่าศรี
 ค้วยไม่มีถ้อยคำที่ขำใจ
 ไซเสื่อผาพองามไมคตามสมัย
 อิกหทัย เมตคคท้าวหน้าคน
 เรียมไม่เคยประสพพบสัทท
 จะหาอย่างนถมสให้จุนใจ
 ใจม่งมากโฌมงามทรามไสว
 ที่จะได้คั้งใจอย่าพึงคิด
 ควงชีวาวอควัมแทบคัมจิตต์
 มีแต่คคคคั้งโคถ้อยถวิลคินวล
 ใหลูวาพี่ชายนี้ให้หวน
 เห็นหนานวลขึ้นจิตศักคิไม่วาย

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

นิจจาเอย เธอไม่เคยจะมองหน้า
ทำเช่นนี้ที่เหมือนแสร้งแกล้งให้ตาย
โออรุณอุณจิตต์พิสมัย
รู้เถิดหนาวาพญาแสนกรม เกรียม
อันอาทิตย์ลี้ภัยกลาย เป็นคืน
พออรุณรุ่งฟ้าวันมาครอง
ชนกลับขึ้นคืนอรุณอุณ เรืออา
ถึงแสง เงินแสงทองของจริงไซร
เมื่อแรก เห็นอรุณอุณจิตต์
หัวอก เคนใจหายกายสะท้าน
แต่อรุณความนี้ถาลลับ
ถาหาก เหมือนแสงทองส่องอำไพ
หากอรุณของพี่ไปลี้ลับ
อันหญิงอื่นคืนไปไม่ขอเชย
พี่นี้คือบุรุษสุดรักสุดสย
พี่รักจริงสุดคร่ำพิณมาบรยาย

ไก่อุสสาห์พยายามท้าวความรัก

เจ้าคอยหลบพี่ยาไม่การุณ
จนเวลาจงไปไกลหลายเดือน
ยี่สิบสององค์คร เป็นวารี
แต่เพราะ เหตุกรรมนานหนักหนา
ความยินดี เสียใจไม่แนมก
เปรียบเหมือนคนเคราะห์ร้ายว้ายแหวกสิ้น
พอถึงฝั่ง เป็นสมนอันชมไป

เฝ้ายิ้มแย้มก้อพมาก็พลอยหาย
ยิ่งว่าสายสวาทพิฆาต เรียม
นี่ทวงใจเกลียดพี่หรืออาย เหนียม
ทุกชั้น เบียมโศกาน้ำตานอง
ชนึงขึ้นไม่เหงาไม่เศร้าหมอง
หรือต้องหม่น เวียนเบียดกันไป
เพราะงาม เหลือจับตาจะหาไหน
ก็มีไค้เทียบเทียบมา เปรียบปาน
เหมือนอาทิตย์ส่องหล้ามหาศาล
เพราะดวงมาลัยงามพร้อมละม่อมละไม
ยี่ จะกลับบางบางหรือไถน
มีนไปวันมาไม่ว่าเลย
พี่งศ์บชีวานะน้อง เอย
อรุณเฉยค้อพินี่ลาตาย
จะรัลควาจากนั้นอย่าหมาย
จนวันตายรักแท้แต่อรุณ

ดูเหมือนจักทำให้ดวงใจจุน

พี่แสนซนของใจไม่สมประคิ
คิยลอย เดือนสมุกรมมาครานี้
แนวนที่ส่งสาส์นสมานรัก
พียงสาส์นกานคาศุคหามทัก
เฝียมคองพักนอนป่วยควยอ่อนใจ
จนจะสิ้นกำลังประหังไหว
เพราะว่าใจแรงมากบถความตาย

อันตัวที่นอนป่วยด้วยรักนวล
เกรงว่านางของชกบักที่ชาย
อันป่วยกายหายสองวันไม่มตหนัก
หนึ่งอาทิศย์ล่วงไปไม่คืนดี
ทุก เขา เย็นคอยมองจ้องสุภา
เจ้าข้าเสื่อง เยื่องย่างอย่างนางฟาน
เจ้ามอชที่ เพราะมีมิตรจิตต์
ถูถูกที่ที่ไต่สูงณะคงจันทร์
โอชื่นนอนนอนใจอยู่อย่างนี้
คองแข็งขึ้นฝันใจฝันผายลา
แล้วไปคูอรุณอุณจิตต์ที่
เจ้ามะจงปรุ่งยาทางงามอน
จากสุภาเลยไปหาพิ้วผัน
เคยทำงานรวมดวงใจอยู่ในยุค
ที่พิ้วผันนี้ จักจะมีไไหน
อรุณเคยบฝากมาว่ามากมาย

จึงส่งสาส์นไต่คอบใจชอบจิตต์
ทั้งการม่นงรามช่างงามนัก
อันความรักงอกงามตามสมัย
เคยส่งสาส์นถานคา เคยพาที่

อรุณเคยจำวันสำคัญไว้
ที่สืบหาอาทิศย์คู่ชกบักครัน
กลืน เกศากกลืนแกมแกมพัศตรา
เป็นครั้งแรกจรมที่คสนิทชวน

เผากรำครวญชุ่นไขใจหมองหมาย
ที่คงวายชีพลง เพราะตรงนี้
แต่ป่วยรักคงอยู่ไม่รูหนี
กลับทวิชชช่าระกำมาน
เมื่อเขามาเสพโภชนาหาร
ใจที่ช่านคิดคว่าสารพัน
หรือชอกมิตรมอมมาทำเย้ยหยัน
เหมือน เมื่อวัน เพ็ญกระต่ายหมายจันทร์
คงไม่มีรู้ใจในอุษา
โรงคนไขกลับมาส่านกันนอน
จนถึงที่ทางวนสายสมร
อยากว่าวณขอโอสปลศกความทุกข์
ที่คองคัลยะกรรมเคยนำสุข
ความรักปลุกใจ เคยมีเวณวาย
มอบสาส์นให้คณูณูมหมาย
แคลงทหาย เหมือนจะปองทำนองรัก

เสาวนิตนาถนองปองสมัค
ความทุกข์จักหายไปไม่กลับมี
เคลื่อนคล้อย ไปตามจักรระราณี
เคยพบปะจรลี เทียวด้วยกัน

กนิยาในสองสี่เจ็ดสองสร
เพราะ เป็นวันแรกคองประคองนวล
คึกนาสาที่ชายไม่หายทวน
ของสงวนมอบที่ไต่ใจนัก

อีกวันหนึ่งพึงจำสำคัญ เหลือ
ทุกสิ่งไม่สนทนความรัก
คือวันที่ยี่สิบสามตามสมัย

เป็นวันเราเนาสนแสนสร่าง
อันความรักครั้งนี้มีถึงซีก
ยังแคว้นมนุษย์สุคนิยม
โออรุณอุณจิตต์พิสมัย
อย่านึกว่าเพียง เป็นเซินเชิงชู
จงสมัครรักที่มีควมสัจย์
เส่งยมตนเส่งยมใจไม่เมตตา
ชชอรั ะไม่เขาใจที่
ถือว่าคนประ เสรวีรุ เลิศอนงค์
หนักง เอาเนาจงสู่อมาเอย
อย่าซึกใจให้พิศองผจญ
อย่าเอาอย่างนางสาวสมัยใหม่
ชมชู้ชายที่มอชกายมอมชีวิต

ระลึกวันอาทิตย์ที่สิบเก้า

เป็นวันเกิดโคมยงยอคนงร่วม
อายุ นวลดวณมียี่สิบสอง
พร้อมความสุขทุกอย่างพลั้งวรรณ
เป็นธรรม เนียมญาติมิตรสนิมสนม
ไพลิงของ เลือดนานานามิ
ตัวคนผู้รักสมรมิ่ง
ทั้งพุกองรู้อยู่แก่ใจ

เมื่ออำนาจอองอาจหัก
ซึ่งเผลอใจเรากู้สู่วิมาน
วันเสาร์ในพุกศิจิภามหาคาล
คางเบิกบานสอง เสพสุชาวมณี
ตาจวริตคนธรรพ้องงามสม
ก็อนสมรสให้ใครารู
มอรัก็ให้พียาอย่าอศดู
แต่เป็นคู่สามีภริยา
ยอมสลักความ เหนอเพื่อทรนรา
เงาจาอ่อนหวานหวานลอมลง
อ... ะมีมานะ เกล็ด เกล็ดหลง
เพราะนั้นคงนำพสุทุกข์พัน
อย่าละ เลยคำพิพิพร่าม
ความหมองหม่นตักรอนทอนชีวิต
ถือแต่ใจตัวเองไม่เกรงผิด
เล่นจริตคึกคินจนสิ้นงาม

สัจจะเนนากรทอนจะชาม
พิศว่าความปริศนารพัน
ไม่กลพรอง เกินชากองอาจขันธุ์
ห... ธรรม์พูนพอนี่สวัสดิ
ค... นิยมเสถิงรัก เป็นศักดิ์ศรี
เนนพิชชของชวัญตามควรไป
ทุกสิ่งในสชาไม่หาใด
วิ... ะมีไชยรักถนอมคั่นอง

ถึงไม้ไผ่ของขวานที่ควรรถ
พื้นอบกายและใจให้แทนอง

อันสาส์นนี้ถึงใจแค้นตนเอง
เพื่อให้น้องระลึกถึงเวลา
ถ้าดวงใจใดทำตาม เรียบว่า
เป็นยอดหญิงยิ่งศักดิ์ศรีแทน

ในที่สุดแล้วเป็นผู้อิน
พระโศกานัน, ขจิตถึงหมอง
ใจเจ็บที่รักขยารูสิน
สาวลวลีที่พิชิตลอนนัคร

แม่ของอาญาโตใจเศร้าหมอง
นวลละของจรรยาเนองอก

แทนใจของในวันซึ้ง
ที่เราพากันสขทกโมงยาม
ก็จะปรากฏชื่อระบือชาม
เพราะคุณความดีของประคองตัว

สติดินแมนสรวงทั้งปางทั่ว
อย่าเกลือกกลั่วตัวน้อง ไท้หมองนวล
อันที่รักของละ เว้น
ทุกสิ่งล้วนคิดไต่กังใจ ให้ขย

จากพี่ผู้เป็นของ เชนอยู่ชั่วฟ้าแลดิน

(Signature) ทัศนวิมล

ความปรารถนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใจฉันจะคิดถึงพี่
จนวันนั้นพี่ขาดคน
เรารักใคร่ใคร่ใคร่ใคร่
ก็ไม่ใช่เสียใจด้วยตัวเอง
จนวันนั้นพี่เสียใจ
บอกชีวิตความนึกเพื่อคน
เจ็บปวดใจเสียใจไปหมด
เรารักใคร่ใคร่ใคร่ใคร่
ใจฉันจะคิดถึงพี่
จนวันนั้นพี่ขาดคน
เรารักใคร่ใคร่ใคร่ใคร่
ก็ไม่ใช่เสียใจด้วยตัวเอง
จนวันนั้นพี่เสียใจ
บอกชีวิตความนึกเพื่อคน
เจ็บปวดใจเสียใจไปหมด
เรารักใคร่ใคร่ใคร่ใคร่

เมื่อแรกพบอรุณ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ใจฉันจะคิดถึงพี่
จนวันนั้นพี่ขาดคน
เรารักใคร่ใคร่ใคร่ใคร่
ก็ไม่ใช่เสียใจด้วยตัวเอง
จนวันนั้นพี่เสียใจ
บอกชีวิตความนึกเพื่อคน
เจ็บปวดใจเสียใจไปหมด
เรารักใคร่ใคร่ใคร่ใคร่

ว. ใจฉันจะคิดถึงพี่

So soon that the flower of Sinaraj
will go, and left an unhappy man desolate.
ใจฉันจะคิดถึงพี่
จนวันนั้นพี่ขาดคน
เรารักใคร่ใคร่ใคร่ใคร่
ก็ไม่ใช่เสียใจด้วยตัวเอง
จนวันนั้นพี่เสียใจ
บอกชีวิตความนึกเพื่อคน
เจ็บปวดใจเสียใจไปหมด
เรารักใคร่ใคร่ใคร่ใคร่

เล่า เรื่อง แม่

15 กรกฎาคม 2540

วันนี้ พ่างามแปลกตา ทั้งที่เป็นหน้าฝน

มีเพียงสีน้ำเงินจัดของท้องฟ้า และสีขาวยของเมฆ...

เหมือนหงษ์ลอยอยู่ในทะเลสีน้ำเงิน

ไม่มีสีอื่น ไม่มีแม่แต่เพียงฝน

หากลมที่พัดโชยอยู่เรื่อยๆ กลับนำด้วยละอองไอน้ำ
ใบไม้ใบหนึ่งร่วง! พร้อลงสู่ดิน!!

คือธรรมชาติ ที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง ใบแก่ ย่อมละ
ต้นทอดใบ เป็นปุ๋ยแก่ดิน นำพาชีวิตใหม่เป็นวัฏจักร

ใบไม้ ใบนี้ มีเรื่องเล่าขาน!!

แม่เป็นลูกผู้พิพากษาจังหวัดทางใต้ (หลวงพิศิษฏ์
คุณการ นครศรีธรรมราช) ตอนเด็กๆ แม่เป็นนักเรียน
ป็นัง (ทำให้ภาษาดี พูดอังกฤษได้แคล่วคล่อง) พอ
รุ่นสาวแม่ก็เข้าราชินี (แม่ภูมิใจโรงเรียน ของแม่มาก)
จบจากที่นี่ ก็ไปเป็นนักเรียนพยาบาล (โรงพยาบาล
ศิริราช) แม่เรียนเก่งจนได้ทุนไปเรียนต่อสหรัฐอเมริกา
ไม่ทราบว่า พรหม หรือ กามเทพ ไม่นุ่มนวล!?!

พรหม นำให้แม่มาพบพ่อ กามเทพ เป็นผู้ยิ่งศรี
แม่เลิกไปเมืองนอก รักกันกับพ่อ (พ่อ...หอมหนุ่ม ลูก
พระยาพานทอง, เจ้าคุณเทศสามณตลอุดรฯ)

ทั้งสองคนเป็นคู่ที่สวยสม (แม่สวย-พ่อหล่อ)แรกพบ
แม่พ่อเขียนกลอนชมโฉม - ดังนี้

เมื่อแรกเห็นอรุณที่อุ้นจิต

เหมือนอาทิตย์ส่องหล้ามหาศาล

หัวอกเด็นใจหายกายสะท้าน

เพราะดวงมาลัยงามพร้อมละม่อมละไม

หัวใจแม่ถูกจารด้วย“เข็มแห่งรัก”จนเต็มสี่ห้อง ด้วย
รัก.. รัก ไม่เคยเลือน-ไม่เคยจาง เด่นใหวมีชีวิตชัดเจน
ตราบทั่ววันที่หัวใจแม่หยุดเด็น

แม่จะท่องกลอนบทนี้ให้ลูกๆ ฟัง ตั้งแต่สาวจนแม่แก่ ยามที่แม่เอื่อยเอ่ย “เมื่อแรกเห็นอรุณที่อุ้นจิต...” แม่จะมีความสุข มีชีวิตชีวา นัยตาแม่จะแวววับเหมือน... เหมือนกับ มีดอกไม้และผีเสื้ออยู่ในนั้น

และ “ผีเสื้อกับดอกไม้กำลังรักกัน”

พร้อมกับแม่แต่งงานกันที่ “วังกรมหลวงประจักษ์ฯ”

โดย “เสด็จในกรมฯ” ทรงเป็นองค์ประธาน (คุณย่านามของพวกเรา หม่อมอาของพ่อ เป็นน้องของปู่พระยาอดุลยเดชสยามเมศวรภักดี พิริยพาหะ เป็นชายาของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคมฯ)

ทำให้เรามีญาติส่วนหนึ่ง ที่เราต้องเรียกท่านลุง ท่านป้า (ม.จ.ทองคำเปลว ม.จ.สลักทอง นุน ม.จ.ทองกลุณย) และรองลงมาคือพี่หญิงเง้ (ม.ร.ว. ประสาน สุวรรณ) พี่ชายน้อย (ม.ร.ว. ทองก้อนศิลา) คุณหญิงจัน (ม.ร.ว. กัณหา) เป็นต้น

แม่แต่งงานกับพ่อแล้ว ก็ติดตามพ่อไปทุกหนแห่ง

เมืองไทยเมื่อ 60-70 ปีก่อน นายแพทย์ปริญา แทบนับตัวได้ หมอมีน้อยมาก โดยเฉพาะหัวเมือง พ่อ “อาสา” แล้วพาแม่ไปอยู่เชียงใหม่ นอกจากจะเป็น “นายแพทย์” ประจำ “เจ้านายฝ่ายเหนือ” ขณะนั้นยังเป็น “หมอยาที่รัก” ของ “คนเมือง” ทั้งเวียง

ที่กัณดารกว่า โรคภัยไข้เจ็บมากกว่า แต่มี “หมอน้อย

“แม่คิดถึงพ่อมาก ทั้งรักและห่วงใย พ่ออยู่ไกลจากแม่ เหมือนอยู่คนละฟ้า แต่ความรักทำให้ทั้งสองอยู่ใกล้กันเสมอ”

กว่า” คือแม่ฮ่องสอน พ่อ “อาสา” ไปที่นั่นอีกทั้งที่แม่ฮ่องสอนมีอีกชื่อคือ “ไซบีเรียเมืองไทย” กล่าวกันว่าใครไปที่นั่นต้องเอา “หม้อใหม่” ไปด้วย (เพื่อใส่กระดูกกลับ)

แต่พ่อไม่กลัว พ่อบอกแม่ว่า “พ่อเป็นหมอ หมอต้องอยู่กับคนไข้” และที่นั่นแม่ฮ่องสอน มีคนไข้และโรคภัยสารพัดรอพ่ออยู่

ตอนนั้น พ่อรู้แล้วว่าแม่มี “ตัวน้อย ๆ” อยู่ในท้อง แม้รำร้อ จะตามพ่อไป แต่การเดินทาง “ไปแม่ฮ่องสอน”

ณ เวลานั้นว่ากันว่า “สุดโหด” มีทั้งพงไพรและขุนเขาขวางกั้น พาหนะที่ใช้ “ช้าง” อย่างเดียวเท่านั้น

แม่จึงต้องรอ...รอที่เชียงใหม่ รอประคบประหงม “ตัวน้อย” ที่ค่อย ๆ เจริญเติบโตในอุทร รอ...รอด้วยหัวใจ โหยหาว่าเมื่อไรพ่อจะกลับมา

แม่คิดถึงพ่อมาก ทั้งรักและห่วงใย พ่ออยู่ไกลจากแม่เหมือนอยู่คนละฟ้า แต่ความรักทำให้ทั้งสองอยู่ใกล้กันเสมอ

ขามฟ้าหม่นมัว และรินฝน ใจแม่ก็หมองหม่น

หลังฝนซา พ้าแจ่ม ใจแจ่มก็แจ่มใส เพราะบนโค้งฟ้า มีรุ้งพาดสาย พ้อกับแม่อาศัยทางเดินบนรุ้ง นำหัวใจมาพบกันเจกเช่นนี้ ไม่ว่าวันวารจะหมุนเวียนเปลี่ยนไป พ้อ-แม่จะมีสื่อรัก เป็นตะวันดวงเดียวกัน เดือนดวงเดียวกัน และก็มีหัวใจเดียวกัน

“หัวใจที่เต้นระริกรำพรำรำพัน ว่ารักนั้น มันคงนิรันดร”

แม่มี“นาครทรรพ”น้อยไว้ให้พ่อเซซชม พ่อไม่กลับไปแม่ซ่อนอีก ทั้งสองอยู่ด้วยกันที่เชียงใหม่ พึงคะนครของพ่อแม่ตอนนั้น คงเป็น นครของกุหลาบสีแดงและท้องฟ้าสีชมพู ด้วยอนุภาพของ“รักอยู่เคียงกัน” จนพวกเราตามมาเป็นคนที 2 และทีที่ 3

แล้วแม่ก็จากเหนือ สู่อีสาน มาตุภูมิของพ่อ เจ้าคุณปู่ป่วย หลังจากเกษียณและใช้ชีวิตอยู่ที่อุดรธานี พ่อพาแม่และพวกเราจาก“บ้านในเวียง” มาสู่“จวนเทศา” อุดรฯ

พ่อรักษาคุณปู่ แม่ใช้วิชา“พยาบาล”ทำหน้าที่“สะโรคภัยคุณ”ได้อย่างไม่มีที่ติ จนกระทั่งคุณปู่จากไปตามอายุขัย

เมืองแม่ของพ่อ อีสานตอนนั้น ทั้งยากแค้น รำเค็ญและขาดแคลน“หมอปรีญญา”เป็นยิ่งนัก พ่อ

ตัดสินใจไม่กลับเชียงใหม่ อยู่เผชิญกับโรคภัยไข้เจ็บเพื่อช่วย “ผองพี่น้องอีสานเดียวกัน”

ฉะนั้นตำแหน่งหมอใหญ่หรือนายแพทย์สาธารณะ สุขในหลาย ๆ จังหวัดของอีสาน จึงเป็นของพ่อ ไม่ว่าอุดรธานี หนองคาย สกลนคร และแม่ก็อยู่เคียงข้างเป็น “กำลังใจ”ไม่เคยห่าง เป็น“พยาบาลราษฎร์”(ผู้ช่วยพ่อในการรักษาไข้) เป็น“พยาบาลรัก”(ดูแลหัวใจของพ่อและลูก ๆ)

นับย้อนหลัง 57 ปี เมืองริมโขง หนองคาย

คืนนั้น ยังไม่สองทุ่ม เดือนงามตั้งแต่หัวค่ำ ฟ้าขาวเกลี้ยงยิ่งนัก เมื่อ“ฟ้าผ่อง” จึงขับเดือนให้งามจรัส เป็น “เดือนแพ้ว” ซึ่งเมื่อ “ฟ้าผ่องและเดือนแพ้ว” กลางคืนจึง “งามสมบูรณ์แบบ”เหมือนคืนในฝัน

คืนนั้น มีหนังกลางแปลงที่วัดศรีเมือง ห่างจากบ้านพักในโรงพยาบาลเกือบ 2 กม. แม่จูงมือลูกเดินบนถนนที่หนาวด้วยแสงจันทร์ เราเดินเร็วแม่บอกให้ช้า เพราะพ่อกำลังเดินตามมา

เสียงรอกเท้าพ่อดังเป็นจังหวะ เราจำเสียงเดินของพ่อได้ใจเป็นสุขนัก เพราะเดี่ยวพ่อมา แล้วพ่อแม่ลูก “จะเดินเคียงกันตามถนนพระจันทร์ไปคูหนึ่ง”

“ปากแก้มคิ้วคาง ทุกสรรพางค์ ถูกแต้ม
แต่งด้วยนวลจันทร์ นางฟ้าสวยอย่างไร...
เราไม่เคยเห็น แต่ตามประสา เด็กน้อย
เราบอกว่า...ไม่มีอะไรสวยเท่า แม่หนู”

แม่บอกให้หยุดคอยพ่อ ชี้ให้ดู “จันทร์สวย”

แต่เรากลับดูหน้าแม่ แม่สวยกว่าพระจันทร์เสียอีก
เพราะปากแก้มคิ้วคางทุกสรรพางค์ถูกแต้มแต่งด้วย
นวลจันทร์ นางฟ้าสวยอย่างไร เราไม่เคยเห็น แต่ตาม
ประสาเด็กน้อยเราบอกว่า

“ไม่มีอะไรสวยเท่าแม่หนู”

แม่หัวเราะและหอมเรา ลมหายใจอุ่นๆ ชานเข้า
ไปในอก พระจันทร์ยามนั้นลอยเลื่อนมาใกล้ๆ สุขอะไร
จะเช่นนี้

เราอยู่ในอ้อมแขนของแม่และอ้อมกอดของพระจันทร์
เราจำคืนนั้นได้ ทั้งที่กาลเวลาหมุนเวียนเปลี่ยนไป
เวลายาวนานเปลี่ยนแม่จากสาวมาเป็นแม่มาเป็นยายเป็นย่า
เปลี่ยนทุกสิ่งทุกอย่าง ไปตาม“พุทธวัจนะ”คือ
“อนิจจังไม่เที่ยง”จนถึงเวลาแม่จากไป

แต่เรายังมี “คืนที่พระจันทร์สวยที่สุด แต่แม่
ของหนูสวยกว่า” อยู่ในหัวใจ ไม่เคยเปลี่ยนแปลง

“เวลา”เดินทางของมันไปเรื่อย ๆ ไม่มีหยุด ไม่มี
พัก ละทิ้ง“สรรพสิ่ง”ไว้เบื้องหลัง พ่อกลับมาอยู่ดูเรา
มีน้องอีก 5 คน เป็นครอบครัวใหญ่ และมีความสุข

เมื่อเวลาเดินทางผ่านไป ที่เหลืออยู่เบื้องหลังคือ
“ความเปลี่ยนแปลง” หลากหลาย ในวิถีของมนุษย์

พ่อเริ่มไม่อยู่บ้านกับแม่และลูก คนแปลกหน้าพลัด
เปลี่ยนกันมาพบพ่อ พ่อจากพวกเราไป แรกๆ ก็
“ไม่นาน” หลังๆ ก็นานขึ้น นานขึ้น

แววตาของแม่ มีแววกังวล แววห่วงใย มากขึ้น
และก็มากขึ้น ตามวันเวลาที่ผ่านไป

เราถามแม่ว่า “เกิดอะไรขึ้น” แม่ตอบสั้นๆ ว่า
“สงคราม”

แล้วพวกเรา ก็ถูกพ่อพาไปอยู่ “ดอนแก้ว” เกาะ
ใหญ่กลาง “หนองหาร” กุ่มกวาปี

(อ่านเสริมความจาก “ช่วยหยุดกรุงเทพฯ หน่อยเถอะ ผมจะ
ลง” เขียนโดย วิลาศ มณีวัต ในนิตยสารบางกอกเรียลเดอร์ส ฉบับที่
106 มีนาคม 2524 ที่... .. 72)

ที่ดอนแก้วมีเรื่องราวมากมายที่เกิดแก่เราไม่ว่า
ความสนุกสนานในท่ามกลางธรรมชาติ ความพิศวงใน
เรื่องเล่าขาน ตำนาน “ผาแดง-นางไอ่” ที่ทำให้ยามค่ำคืน
จะแว่วเสียงฆ้องกลอง มาจากกลางหนองหารเป็นอาจิน

ยามพระอาทิตย์ขึ้นพระอาทิตย์ตก เป็นเวลา
ที่คิดถึงพ่อมากที่สุด

ถามแม่ แม่ก็ตอบไม่ได้ว่าเมื่อไรพ่อจะมา แม่
เองก็เศร้าสร้อย กังวลห่วงใย เพราะเป็นการ “รอ” โดย
ไม่มีกำหนดเวลา

ธรรมชาติก่อนตะวันลับแสง ที่ดอนแก้วจะงาม
มาก น้ำเป็นสีทองระยับ ตะวันสีหมากสุก จะค่อยๆ ลับ
ลงเหลือสีชมพูอ่อนระบายขอบฟ้าไว้บางเบา แล้วจึง
ค่อยๆ มืดลง

ค่ำแล้ว ฟ้ามืดแต่สีดำ แสงได้จากบ้านข้างเคียงเริ่ม
วิบแวม หลังอาหารเย็น แม่พาน้องตัวเล็ก ๆ เข้ามุง หลบ
ยุง พวกโตหน่อยให้อยู่ข้างนอก ซึ่งเราก็ชอบเพราะจะ
ได้ดูค้างคาวโฉบ ดูนกกลางคืนออกหากินฟังเสียง
หริดหริ่งร้อง

แล้วก็แยงกันนับดาว

คืนนั้นไม่มีดาวให้นับ มีแต่ความมืดสนิท ท้นใด
สีนวลจาง พุ่งปราดจากฟ้า เหมือนลั่นอสิริพิช ฉกขอดอย่าง
ใหญ่ขาดสะบั้น ตามมาด้วยเสียงกัมปนาทของอค์นี้บาด

พวกเรา 6 คนพี่น้องแย่งกันกอดแม่จ๊ะระหวั่น
น้องเล็กร้องไห้ด้วยความกลัว ฝนเทจากฟ้าทันใด

กว่าแม่จะจุดเทียนได้ ก็วิ่งว้ายพอดู เพราะทั้งลม
ทั้งฝนกระหน่ำหนักเสียงหวู่หวืออู้อู้อออบข้าง แสงได้จาก
บ้านข้างเคียงดับหมดแล้ว คงมีแค่แสงฟ้าวาบเป็นระยะ

แม่ออกดลูกเล็ก ๆ ไว้แน่น ส่วนลูกโตก็เบียดกาย
อยู่ใกล้ ๆ ขอเพียงแต่แตะตัวแม่ไว้ ก็ทำให้ใจหายสิ้นกลัว

เวลาเช่นนี้เราทุกคนต้องการพ่อ แม่ก็เป็นเพียง
ผู้หญิงคนหนึ่ง ย่อมต้องการอ้อมแขนที่อบอุ่นกว่ามา
โอบกอดไว้ แล้วจะมีอะไรเทียบได้กับ “อ้อมแขนพ่อ”

เราถามแม่ทั้งน้ำตาว่า “แม่จ๋า พ่อหนูอยู่ที่ไหน
หนูคิดถึงพ่อ เมื่อไรพ่อจะมา”

แม่ไม่ตอบ แต่ใช้นิ้วปาดน้ำตาจากแก้มของเรา
จริง ๆ นะ แม่ไม่พูดอะไรเลย แแต่ยื่นตาแม่ที่จ้องจับ
เรานั้น “พร่าวเหมือนเพชร” เพราะมันรินไปด้วยน้ำตา

เมื่อน้ำตาต้องแสงเทียนจึงแวววับเหมือนเพชร
เพชรที่หยาด-หยด ลงในหัวใจลูก ไม่ลืม-ไม่เลือน
จนกว่าหัวใจลูกนี้จะหยุดเต้น

เราหลับเมื่อไรไม่รู้ รู้แต่ว่า พร้อมน้ำตาอาบแก้ม
หลับ ทั้งที่แว้วเสียงแม่อ้อมน้องน้อย (อั้งสนา)

“หลับเถิดหนาแก้วตาแม่เอ๋ย เจ้าทรมานเชย
จงหลับตาพอดึงตอนเช้าพ่อเจ้า-กลับมาจุมพิตลูกญา
ให้ชื่นหัวใจ”

แต่พอดึงตอนเช้า พ่อก็ยังไม่มีมา!!
น้ำตาเราแห้งแล้ว แแต่ น้ำตาแม่คงแห้งในอก เพราะ
น้ำตาแม่ไม่เคยหยดให้เราเห็น

แล้วเราก็กินน้ำตาแม่เพราะวันหนึ่ง “พ่อกลับมา”
วันนั้น ยังจำได้ เราตื่นแต่เช้าจะไปตกปลา หมอก
ยัง หนาอยู่เหนือผิวน้ำ อาทิตย์ขึ้นรำไร กอกกหนาแยก
เป็นทาง เมื่อเรือพาย 3-4 ลำ แหวกเข้ามาอย่างรวดเร็ว ชาย
แปลกหน้า เกิน 10 คน โดดลงน้ำเดินลุยเข้ามาหา แต่ละ

คนล้วน แบกปืน แขว่นลูกระเบิด สะพายเฉียงไหล่ด้วย
สายกระสุน เป็นดับ

คนเดียวที่ไม่มีอาวุธ คือ พ่อ...

เราวิ่งลุยน้ำไปหาพ่อ

หันกลับเข้าฝั่ง แม่ยืนนิ่งอยู่ตรงนั้น

ลมเข้าพัดผมแม่ไหว ๆ ชื่นและเสื่อ...พริ้วตาม

ลมมองเหมือนเทพธิดา

นัยน์ตาแม่มองผ่านเราเหมือนเราไปรงใสเป็น
อากาศธาตุ จับจ้องอยู่ที่พ่อ

แล้วน้ำตาแม่ก็หยาด หยดลงมาเป็น เม็ด ๆ

ตอนนั้นเรายังเด็กจนเกินกว่าจะเข้าใจว่า “ทำไม
แม่จึงร้องไห้”!!

15 กรกฎาคม 2540

วันนี้ น้องโทรฯ มาบอกว่า

แม่จากไปแล้ว

พ่ายังงามแปลกตาอยู่เช่นเดิม มีแต่สีน้ำเงิน
และสีขาของเมฆ ไม่มีสีอื่น ไม่มีแม่แต่พยับฝน

หากลมบนคงแรงขึ้น เพราะเมฆรูปหงษ์ทยอย
กันรวมตัวกลายเป็นรูปปุยฝ้ายพริ้วอยู่ไหว ๆ

ญาติฝ่ายแตกจากเปลือกบินไปพ้อนอยู่บนฟ้า!?!

แล้ว ทันใด...ฝนก็หยาด หยดลงมาเป็นเม็ด ๆ

เหมือน...เหมือนน้ำตาแม่เมื่อวันนั้นไม่มีผิด
หัวใจเราร้อนวูบด้วยความสุข แทนที่ความเศร้า

เพราะเข้าใจแล้วว่า

“วันนั้น แม่ร้องไห้ ทำไม!?!”

บนฟ้าสวย “พ่อมาพบกับแม่แล้ว”

จากลูกชายคนโตของแม่

น.ต.ฐิติ นาคกรทรรพ

กราบแทบเท้าแม่

กรกฎาคม-กันยายน 2540

กราบแทบเท้าแม่

จดหมายฉบับนี้คงแปลกสักหน่อย เมื่อก่อนแม่ได้รับจดหมายจากเล็ก แม่จะอ่านให้ญาติมิตรฟัง และอธิบายโน่นนี่ไปด้วย เป็นความสุขของแม่ ที่ได้คุยถึงลูกแต่วันนี้เล็กคงต้องช่วยอธิบายบ้างเพราะแม่ไม่อยู่

แม่จำยังไม่ทันเริ่ม เล็กก็น้ำตาไหลแล้ว กว่าจะเขียนจบคนน่าดู เมื่อกิดถึงแม่ไม่ว่าในยามทุกข์หรือสุข มันอดร้องให้ไม่ได้ แม่รู้ดีนะจ๊ะว่า ลูกของแม่เข้มแข็ง ไม่เคยหวั่นไหวอะไรง่าย ๆ แต่เวลาคิดถึงพอกับแม่แล้ว ยังรู้สึกที่ไม่ใช่ความอ่อนแอหรืออกแม่จำ มันเป็นความรู้สึกที่บรรบายไม่ถูก ความรักที่ล้ำลึกของแม่ฝัง อยู่ในวิญญาณของเล็ก

เล็กรักแม่ที่สุดในโลก

บุญคุณของแม่เล็กตอบแทนไม่มีวันหมด เล็กเป็นตัวคนได้ก็เพราะแม่ เล็กเสียดายว่าสิ่งที่เล็กทำให้แม่ชื่นใจยังน้อยนัก เมื่อเปรียบกับสิ่งที่เล็กอยากจะทำหรือควรทำให้แม่ แต่ไม่มีโอกาส

แม่จำ เล็กกราบแทบเท้าขออภัยแม่ด้วย

แม่มีอยู่ทั้งคนไม่ได้อยู่กับแม่ไม่มีปัญญาปรนนิบัติ มัวแต่ไปรับใช้คนอื่น มัวแต่เดินทางไปมาไม่หยุดหย่อน ก็แม่อยากเอาเล็กไปให้ คุณกนก สัจฉกร ผูกดวงทำไม

มีจิตสงบนเสงี่ยม จะมีชื่อเสียงปรากฏแก่โลก จะตกทุกข์ได้ยากในแดนต่างประเทศ

ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้วางแผนหรือเชื่อถือดวงชะตาแต่อย่างใด ก็ปฏิเสธไม่ได้นะจ๊ะ แม้วาดทุกข์เพราะเรียนหนังสือ ตกทุกข์เพราะคิดถึงพ่อแม่อย่างแสนสาหัส

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อแม่แก่ลงทุกวันและเมื่อพ่อจากไป เกือบ 23 ปี ช่วงนี้เล็กต้องไปนาน ๆ และถี่ขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าเลือกได้เล็กจะอยู่เมืองไทยกับแม่พร้อมทั้งลูกเมียไม่ต้องไปไหน เล็กรู้ว่าเล็กจะต้องมีความสุขที่สุดและแม่ก็เหมือนกัน

นี่ต้องไปตกทุกข์ยากตามดวงชะตาลูก อยู่ทางเมียอยู่ทางแม่อยู่ทางเป็นชีวิตที่เลือกไม่ได้ จะแม่

วันนี้เล็กสังหรณ์ใจมาแต่เช้าและกำลังจะจับเครื่องมาเยี่ยมแม่ แม่คอยเล็กนะจ๊ะ เล็กจะต้องเสียใจไปจนวันตาย ถ้าเล็กมาไม่ทัน เล็กจำที่แม่ขอได้ทุกคำ คำกลอนทุกบทที่แม่เคยสอนตั้งแต่ยังไม่เข้าโรงเรียนจนกระทั่ง แม่เริ่มหมดแรงเมื่ออายุ 90 เล็กก็ยังจำได้

เมื่อถึงคราวจะตายวายชีวา จะให้ลูกปิดตาเมื่อสิ้นใจ

แม่ท่องแล้วยังย้ำอีกว่า เล็กอย่าลืมนะ

แม่จำหลับตาให้เป็นสุขเกิด ลูกของแม่ทุกคนไม่มีใครลืม แม่อย่าได้เป็นห่วงอะไรเลยเพราะความดีของแม่ ลูกของแม่ จึงได้ดีทุกคน มีสัมมาชีวะสบายกว่าคนส่วนใหญ่อยู่หนักหนาแล้ว ทุกคนรักใคร่ปรองดองและช่วยเหลือดูแลกันอย่างดี รวมทั้งหลาน 22 คน เหลน 3 คนและที่จะตามมาเป็นโขลง

ไม่มีอะไรต้องห่วงเลยจ้ะแม่

ความแตกต่างทางการเมืองระหว่างเด็กและ
ดิฉันก็เป็นแค่เพียงความคิด ไม่ได้ทำให้เรารักกัน
น้อยลง หรือไม่ช่วยเหลื้อมือกันในเรื่องอื่นๆ
อีกอย่างทั้งเด็กและดิฉันต่างก็ไม่ได้เล่นการเมือง
เป็นอาชีพ

จนป่านนี้เด็กยังไม่รู้เลยที่แม่สั่งสอนเด็กว่า Man
is his brothers keeper. แม่ไปเอามาจากหนังสือ
เล่มไหน แต่เด็กเชื่อแม่จะ เด็กเห็น A woman is a
a brothers and sister keeper. ในตัวแม่มาตั้ง
แต่เด็กจำความได้

แม่เป็นลูกคนเดียวของยาย เป็นลูกคนเดียว
ของคุณตาแต่แม่มีน้องมากมายที่ไม่ใช่น้อง
ร่วมบิดาก็มี เช่น น้า
อร่าม (พล.ท.อร่าม
เมนะคงคา) น้าตุ้
(ภรรยาพ.อ.ทวี มุสิก
กุล) น้านม น้านอ (เปี่ยม สุวรรณ) และ น้องๆ
ของแม่คือน้ามัย น้าเหวด (พล.ร.ต.เสวต บุญ
ทรัพย์) น้องน้าเหวดอีกสามคน คือน้าโกศล น้าจิตร
และน้าราตรี

แม่ได้ดูแลน้อง เหล่านี้ยิ่งกว่าความรับผิดชอบ
ของพี่

เขียนถึงตรงนี้ แดงโทรศัพท์มาเร่งบอกว่
แม่หายใจสบายขึ้นมีอาการสงบ ท่าทางเหมือนจะรอ
เด็ก หมอบอกว่าจะเอาสายออก เห็นสายระโยงระยาง
ในตัวแม่ครั้งใดเศร้าใจบอกไม่ถูก รู้อยู่เต็มอกว่าแม่

สั่งไว้ไม่ให้ทำ แต่เด็กคนเดียวจะทำอะไรได้ ลูกทุกคน
ก็อยากให้แม่อยู่นานที่สุดด้วยกันทั้งนั้น ปรีกษาอา
หรั่มและหมอบประสานแล้ว ก็ต้องยอมรับว่าทั้ง
หมอบและโรงพยาบาลต่างก็หวังดี และมีขั้นตอนที่คิด
ว่าเหมาะสมที่สุด

เด็กเลยเอาคำหมอบประเวศมาบอกหมอบว่า
ทำเท่าที่เห็นสมควร แต่อย่ายึดถือความ
ทรมาณของแม่เลยขอให้แม่อยู่ให้สบาย และไปให้
สบายตามธรรมชาติที่สุด

แม่จำแม่แต่เมื่อ แม่เจ็บและจะจากไป แม่ก็ยัง
ให้บทเรียนและสั่งสอน
เด็กให้หนักถึงสัง คมหนัก
ถึงความลำบากของคน
ที่ไม่มีเงินที่ไม่มีปัญญาจะ
เจ็บในท้อง ไอ.ซี.ยู. และ
ให้สงสารคนมีเงินที่ไม่มี
ปัญญาจะเจ็บและนอน
ตายในบ้าน ถ้าเลือก
ได้แม่ควรสิ้นใจคนเดียว
ของแม่ในบ้านของเรา

เด็กจะให้ฉีดมอร์ฟีนไม่ให้แม่เจ็บปวด และให้
มีความสุขจนวาระสุดท้ายท่ามกลางลูกหลาน เด็กจะ
กอดจนแม่สิ้นใจคามือ แต่สังคมเรานั้น ทำไม่ได้อย่าง
นี้หรือแม่จ๋า ทั้งๆ ที่อังกฤษเขายังทำได้และทำอยู่
สังคมเรากลับไปทำสมัยใหม่อย่างอเมริกัน

เด็กจึงได้แต่ถามเพื่อนที่เป็นหมอว่า ทำไม
ทำไม และจะทำอย่างไร

ทั้งหมอบประสานและหมอบประเวศต่างก็ช่วย
กันตอบ แต่ก็คงจะทำอะไรไม่ได้หมอบประเวศบอกว่า

เขาได้จับมืออยู่จนแม่สิ้นใจที่บ้าน

นี่ยี่ดตีวันนั้นเล็กยังได้จับมือและปิดตาแม่
หาไม่เล็กจะเสียใจไปจนตาย

เขียนได้แค่นี้ กว่าจะได้กลับมาเขียนอีก แม่ก็
หนีเราไปแล้ว และเล็กก็หนีแม่ไปรอบโลกมาอีกสามหน
เล็กกลับมากราบแม่ที่วัดชลประทานอีกหลายหน

เมื่อ คีนสวดวันสุดท้าย เป็งนี่ก็อย่างไรไม่รู้หาย
ไปวัดภคินีนาถคนเดียว ได้ความว่าเอาดอกไม้
รูปเทียนไปกราบคุณปู่และบรรพบุรุษ เพื่อแจ้งว่าอีก
ไม่นานคุณย่าจะตามมา ตอนนั้นเรายังคิดไม่ตกว่า จะ
ขอพระราชทานเพลิงหรือ
ไม่ที่ไหนเมื่อไร

แม่จำความที่เล็ก
รู้ใจแม่และเคยคุยเรื่องนี้
กับแม่ เล็กกราบแทบเท้า
ขอโทษแม่ด้วย ถ้าหาก
มีอะไรๆ เปลี่ยนแปลงไป
บ้างไม่ตรงกับใจแม่คราวนี้

เล็กยังซึ่งที่รูสโซว่า Man is born free but every
where he is in chain.

กลับมานั่งเขียน เป็นครั้งที่สองในวันเสาร์ที่
6 กันยายน ยังห้ามน้ำตา ไม่อยู่ถ้าใครไม่รู้เปิดประตู
เข้ามาคงนึกว่าบ้า เพราะบีบีซีกำลังถ่ายทอดงาน
พระศพเจ้าหญิงไดอาน่าอยู่พอดี เวทนานะแม่อายุเพิ่ง
36 เอง นี่แหละชีวิตอนิจจัง

มูลเหตุก็คือผัวไม่รัก

แม่เสียอีกยังมีความสุขกว่าด้วยความรักเต็ม
เปี่ยมของพ่อและลูกๆ ถึงแม่จะมีโซ่เจ้าหญิง แด่ใน
ฐานะสะใภ้วังกรมหลวงประจักษ์ฯ แม่ก็เป็นทีสนิทเสน

หาของ ทุกๆ คน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณย่า หรือหม่อม
อาของแม่ (หม่อมนามม ทองใหญ่) และท่านป้าทุกองค์

ตลอดอายุ 91 ปีของแม่ ทุกข์บ้างสุขบ้าง
ตามประสาโลก แต่กว่า 95 เปอร์เซนต์ เล็กว่าแม่
เป็นแบบอย่างการดำรงชีวิตครองเรือนที่เปี่ยม
สุขแบบไทยๆ แม่เป็นศูนย์กลางครอบครัวของ
เรารวม ทั้งเขย สะใภ้และญาติๆ

ถ้าใครถามว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น แม่คงตอบ
ไม่ได้หรอกเพราะแม่ไม่ได้ตั้งใจและแม่ไม่รู้ลึกตัว

แต่เล็กตอบแทนแม่ได้ว่านั่นเพราะเป็น

เนื้อแท้ และธรรมชาติ
ของแม่เป็นคนใจดี
ที่สุดในโลกนี้ และแม่
ดีกับ คนทุกคนในโลกนี้
แม่เห็นมนุษย์ในโลก
นี้เป็นคนดีหมด

แม่ไม่เคยโกรธ

เกลียด หรือหมั่นไส้ใคร

แม่ไม่เคยดูไม่เคยว่าไม่เคยก่อนขอดหรือนินทาว่า
ร้ายใคร ถ้าเมื่อไรใครได้ยื่นคำว่าเกลียดเกลียด
จากปากแม่ ก็แปลว่าแม่พูด ถึงสิ่งของ หนังสืออ่านเล่น
สไลด์เสื้อผ้าหรือรสอาหาร และถ้าเมื่อไร ใครได้ยื่นคำว่า
ดูเถอะ หรือดูเอาเถอะ ก็แปลว่าแม่ต้องการสั่งสอน
ใครก็ตาม หรืออะไรก็ตามที่แม่คิดว่าควรจะดีกว่านั้น

นอกจากแม่เป็นพระพรหมของลูกแล้วแม่
เป็นแม่พระของคนทุกคนหรือพระพรหมตัวที่มี
เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาอย่างเต็มเปี่ยมทั้งๆ
ที่แม่ไม่ใช่นักที่ขอบไปวัดสักเท่าใด

แม่ไปวัดบ่อยก็ตอนที่เล็กหรือนิดหรือเป็งหรือ

“แม่เป็นแบบอย่างการดำรงชีวิต
ครองเรือนที่เปี่ยมสุขแบบไทยๆ แม่
เป็นศูนย์กลางครอบครัวของเรา
รวมทั้งเขย สะใภ้และญาติ”

โอบบวช

แต่นานๆ ที่เวลาอยู่กรุงเทพฯ ถ้าเลิกไปวัด
ชลประทานวันอาทิตย์แม่จะขอตามไปด้วยเพราะ
แม่ชอบทำบุญ

ในที่สุดแม่ก็ได้มาฟังเทศน์ทำบุญและ
รูปอื่นๆ อีกถึง 7 คืนเต็มๆ ระหว่างวันที่ 16 ถึง 22
กรกฎาคม 2540

แม่จะบรรจบอยู่ไม่ไกลจากกุฏิทำบุญนักจน
กระทั่งถึงวันที่ 28 ตุลาคม แต่ถ้าสวรรค์มีจริงเล็กกว่าแม่ไป
สวรรค์ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคมแล้วไม่ต้องคอยอะไร

มีคนชอบชมว่า
ลูกๆ หมออ้วนเรียน
หนังสือเก่ง แต่ไม่มีใคร
รู้ว่าคนเก่งที่สุดในครอบครัว
หมออ้วน คือใคร
แม่เก่งที่สุดและ
ถ่อมตัวที่สุด

แม่อ่านเขียนและ
พูดภาษาตะวันตกได้
อย่างแตกฉานทั้งอังกฤษ

และฝรั่งเศส นักเรียนนอกยังสู้แม่ไม่ได้ แถมแม่ยัง
พูดจีนและมลายูได้ แม่พูดเหนือและใต้ได้ แม่สู้เล็ก
ไม่ได้อย่างเดียวคือแม่พูดอีสานไม่เป็น นอกนั้นแม่
กินขาดถึงจะปริญญาก็จืด

แม่เป็นยอดตัวอย่างของความถ่อมตัว
ถ้าเป็นสมัยนี้ก็ต้องแปลว่าเป็นคนที่รังเกียจ
ความดังและไม่ยอมประชาสัมพันธ์ตัวเอง ไม่มีใครรู้
ว่าในจังหวัดเล็กๆ ที่ครอบครัวเราย้ายไปหลังจาก
เชียงใหม่คือ สกลนคร อุตรและหนองคาย แม่อาจจะ

เป็นคนที่คงแก่เรียนที่สุดของจังหวัดในหลายๆ เรื่อง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ
ในสมัยที่หาคนพูดฝรั่งทำยาก

เวลามีแขกบ้านแขกเมืองพ่อจะคุยจ้อใน
ขณะที่แม่สมัครที่จะนั่งมอญอยู่ในมุมเงียบๆ ในโลก
ข้างเท่าหลังของแม่

ความจริงแม่จบการศึกษาไทยแค่ ม.6 แต่ก่อน
หน้านั้นแม่เป็นลูกศิษย์หม่อมโกล โรงเรียนวังหลัง
วัฒนา และไปเรียนต่อคอนแวนต์ที่ปิ่นก่ก่อน
หม่อมกอบแก้ว อากาศ 2 ปี แม่อยากเป็นพยาบาลจึง

กลับมาเรียนซ้ำ ที่โรง
เรียนราชินี รอให้อายุ
ถึงแล้วแม่ก็ได้เข้าเรียน
ที่ศิริราชสมใจ

เพื่อนๆ ของ
แม่และของพ่อ ใครๆ
ก็ชมข้ามมาถึง รุ่นเล็ก
ว่าแม่ ทั้งสวยและ
เรียนเก่งไม่มีตัวจับ และ
แม่ ก็สอบได้ทุนร็อก

ก็เฟลเลอร์ไปอเมริกา

แม่ไม่ได้ไปอเมริกา แต่กลับไปเชียงใหม่ แทน
เพราะที่ศิริราชแม่ได้พบกับพ่อที่กำลังจะจบออก
ไปเป็นแพทย์ แม่ตัดสินใจแต่งงานกับพ่อเพราะ
ทนคำอ้อนวอนของพ่อไม่ไหว

ภาพพจน์ของ พ่อ นั้นตรงกันข้ามกับแม่เข่าว่าพ่อ
“ปากมีไฟ ใส่เกือกตะ แวะหิ้วหญิง หยิ่งยะโส คุย
โตข่มเพื่อน”

แม่เป็นเทพธิดา ผู้สงบเสงี่ยม พ่อคง ต้องลดละ

ความหึงหะโสรอย่างราบคาบจึงจะชนะใจแม่ได้คำ
อ่อนวอนของพ่อที่ตกทอดมาให้ลูกหลานเห็นมีทั้ง
จดหมาย โคลง กลอนและคำฉันท์ พ่อพยายามอย่าง
สุดชีวิตที่จะมีให้สูญเสียแม่

ถ้าแม่ใจแข็งไปอเมริกาในยุคนั้นก่อนพ.ศ.
2472 ก็คงจะไม่มีพวกเรานาครทรพที่เป็นลูกแม่
พวกเราเกิดเชียงใหม่ 5 คน เล็กเป็นคนสุดท้าย
ความทุกข์ของแม่ที่เชียงใหม่ เด่าเอาไว้คงมี 2 อย่าง
หนึ่งคือความโกรธและผิดหวังของคุณตา ที่แม่ไม่
ไปอเมริกา และสองการ ที่แม่ต้องสูญเสียลูกสอง
คนแรก แม่เลยต้อง เอาลูก คนที่สามคือพ่อออกไปให้
ท่านป้าปวีเลียงที่วังตรอก สาเก

แม่เป็นนักอ่าน
ด้วย เพราะความเป็น
นักอ่านนี่เองแม่จึงรู้จักพ่อ
ก่อนที่จะได้พบตัวจริง พ่อ
เป็นบรรณาธิการหนังสือ
มหาวิทยาลัยของจุฬาฯ
เขียนเรื่อง “วาสนานำส่ง”
มีคนคิดเกรี้ยวกราวเรื่อง

“แม่ต้องเหนื่อยและทรมาณกับ
เด็กมากกว่าลูกคนอื่น ๆ แม่แม่ไม่
เคยปรินิพพานหรือทวงบุญคุณ ราว
กับว่าแม่มีความสุขที่ต้องทุกข์
เพราะลูก”

แปลเอฟ...ดับเบิลยู เบน ของพ่อ แม่ยาชอบก็ยอม
รับว่าเป็นฝีมือชั้นครู

แม่ก็คนหนึ่งที่เป็นแฟนหนังสือของพ่อ
แม่อ่านหนังสือเร็วมากทั้งภาษาไทยและภาษา
อังกฤษลูกๆ หลายคนคง สืบนิสัยรักอ่านมาจากแม่
แต่คงสู้แม่ไม่ได้ นอกจาก นั้นแม่ยังย่อและเก็บความ
ได้ยอดเยี่ยมคนที่ตีว external reading ให้พี่สุข
(ศ.บำรุงสุข สีหอำไพ) และแดงตอนเรียนจุฬาฯ ก็คือ
แม่นี้เอง คนที่ไม่เข้าใจคงนึกว่าแปลกที่คนจบ 6

สมัยโบราณ สามารถสอน นิติอักษรศาสตร์สมัย
ปัจจุบันได้ แต่เล็กรู้ก็เลยไม่แปลก เพราะหนังสือเหล่านี้นั้น
เมื่ออ่านมาจนปรุแล้ว ไม่ต้องเอาหนังสือมาจากแม่ก็
ยังจำได้ แม่มีความจำเป็นเยี่ยม

แม่จำกาพย์ กลอน โคลง ฉันท์สุภาษิตและ
หนังสือต่าง ๆ ได้หมดจนกระทั่งบั้นปลายของชีวิต
โดยเฉพาะที่แม่ชมว่าไพเราะที่สุดก็คือวสันตดิถีฉันท์
ที่พ่อเขียนไว้ว่าลัยครูของพ่อ

เถิดคนแค้นและขี้มฤตยู จระสู์พระพงศ์ราม
สู้ได้ จะสู้มิจะขาม จะประหารพระกาฬมรณ
นี้เล็กก็จำมาจากที่แม่ท่องเล็กจะไปหอสมุดจุฬาฯ
เพื่อค้นหาเรื่องของพ่อ ถ้าโชคดีเราจะพิมพ์ให้อ่าน

ในงานของแม่
แม่จำความทรง
จำของเล็กเกี่ยวกับแม่
นั้นยาวนานเท่ากับ ชีวิต
ของเล็ก และจะติดไป
กับตัวเล็กจนวันตาย
แม่ ต้องเหนื่อยและ
ทรมาณกับเด็กมากกว่า

ลูกคนอื่น ๆ แต่แม่ไม่เคยปรินิพพานหรือทวงบุญคุณ
เลย ราวกับว่าแม่มีความสุขที่ต้องทุกข์เพราะลูก

ครั้งหนึ่งหลังสงครามใหม่ๆ เล็กเป็นไข้หวัด
แล้ว ไปขโมยกินลูกเกิด จนกระทั่งท้องเดินกลายเป็น
ไตต์ฟอยด์โนที่สุด สมัยนั้นยาปฏิชีวนะไม่มี สี
เดือนที่ต้อง นอนแบบอยู่นั้นเป็นตาย ทำกันไม่รู้กี่ครั้ง

ถ้าไม่ได้พ่อที่เป็นหมอ แม่ที่เฝ้ามิให้คลาด
สาย ตาเล็กคงไม่รอด

แม่เล่าว่าเล็กหยุดหายใจไปหลายครั้ง และแต่ละ

ครั้งก็ใกล้เคียงกับเวลาที่ศึกษานกแก้ว (อักษร
ไพบูลย์) ทำนายไว้ว่าเด็กจะชะตาขาด เพื่อให้การ
รักษาครั้งนั้นราบรื่นเราต้องแยกครอบครัวย้ายไปอยู่
บ้านที่ตื้น (สามไม้แสง สุวรรณศรี) ที่กลางทุ่งหนอง
คายไม่ไกลจากโรงพยาบาลเพราะในยุคนั้นโรงพยาบาล
หนองคาย มีแพทย์ปริญญาสองคนคือพ่อกับอาโฮ
(โสภณ กาญจนวิไล) เชื่อว่าครบครันและทันสมัย
กว่าอุดร

เมื่อเด็กหายป่วยยังขาลีบเป็นง่อยอยู่อีก
เป็นปี ไม่ได้เข้าโรงเรียนเหมือนพี่น้อง เด็ก
กลับได้เปรียบคนอื่น

ที่ได้ครูที่ดีที่สุด
คือแม่ใคร ๆ จึงว่า
เด็กเหมือนแม่

แม่จำ แม่เป็น
ผู้ให้ชีวิตเด็กหลายครั้ง
ผิดกับแม่ลูกคู่อื่น เด็ก
เสียใจที่สุดเวลาแม่ป่วย

ทำไมเด็กจึงมิได้ทุ่มเทเวลาให้อย่างเดียวกับแม่

แต่แม่จำ แม่เชื่อใหม่ว่าใจของเด็กนั้นอยู่กับ
แม่ทุกเวลานาที

เมื่อแม่อายุครบ 7 รอบ ดาของแม่เริ่มเสีย และ
ไม่สามารถผ่าตัดรักษาได้ เลิกรู้ว่าแม่ต้องทุกข์ทรมาน
มาก เพราะอ่านหนังสือไม่ได้ แม่ไปอยู่ประจำกับแดง
ที่ขอนแก่น แม่สงสารและเป็นห่วงแดงที่เป็นคนเฉยๆ
ไม่พูด ไม่บ่น แม่บอกว่าจะได้ช่วยเป็นเพื่อนแดง

เด็กขบใจแดงมากที่ดูแลแม่อย่างดีที่สุด
อาร์ต-โอปป์ หลานซึ่งกำลังจะเป็น นายทหารทั้งสองคน
ก็ประจบคลอเคลียคุณยายตลอด เวลาที่กลับบ้าน ทั้ง

ลูกเขยก็ทำหน้าที่ดูแลแม่อย่างเป็นเลิศ

แต่ลึก ๆ เด็กรู้ว่าแม่อยากไปอยู่หนองคาย
แม่คิดถึงพ่อมาก

แม่รู้ว่าพ่อรักหนองคายบ้านเกิดความจำ
ของแม่ก็คือชีวิตที่ได้อยู่กับพ่อ

เริ่มต้นฉันท์คนรักที่ศิริราช ต่อมาชีวิตคู่ที่เชียง
ใหม่ และสุดท้ายครอบครัวที่หนองคาย สมบัติที่แสน
หวงของแม่มิใช่แก้วแหวนเงินทอง

แต่เป็นสมุดไดอารี่สมัยเป็นนักเรียนแพทย์
ของพ่อ

เป็นพยานความ
รักอมตะระหว่างพ่อกับ
แม่ไปไหนแม่ก็พกสมุด
ไปด้วย เหมือนกล่อง
ดวงใจคลาดสายตาเมื่อ
ใด เป็นต้องรีบถามหา
เอามาเก็บไว้ได้หมอน
แม่จำ อย่าเป็น

ห่วงนะจะเดี๋ยวนี้สมุดยังอยู่ที่แดง เด็กจะทำสแกน
เก็บไว้และให้แม่นำติดตัวไปด้วย

แม่ได้กลับไปอยู่หนองคายกับนิตพักหนึ่ง
นิตเลิกเล่นการเมือง อุดสาห์ปลุกบังกาไลหลัง เด็กให้แม่
ตอนนี้แม่เดินไม่ค่อยจะได้เสียแล้วต้องนั่งรถเข็น แพนๆ
ของแม่ต่างวัยต่างอาชีพไม่ใช่ญาติแต่สนิทเหมือนญาติ
ทั้ง อานวย พี่เหลา พี่หวิ เจ๊ไล เสียนเป็นต้น
พากันหมุนเวียนมาเยี่ยมแม่ยังพอพูดคุยได้เล็กน้อย

เช้าๆ นิตจะพาแม่นั่งรถเข็นออกมากินข้าวและ
สัมผัสกับธรรมชาติและพูดจาหยอกล้อ แม่ยังชื่นใจ
ที่ลูกแม่มีแค่คนรัก ชาวบ้านยึดเย็ดชายที่ 5-6 ไร่

เหมือนให้เปล่าให้คน ในบ้านจึงมีต้นหมากรากไม้ และ
สรรพสัตว์อยู่เป็นเพื่อนพอสมควร

เราวางแผนที่จะให้น้อยย้ายมาเป็นครูใหญ่ที่
หนองคาย ถึงอย่างไรลูก ผู้หญิงก็คงดูแลแม่ได้ดีกว่า
ลูกผู้ชาย ทั้งยังสามารถจ้างนักเรียนมา ดูแลและอ่าน
หนังสือให้แม่ฟังได้อีกด้วย แต่จนแล้วจนรอดน้อย
ก็ไม่ได้ย้าย

แม่เป็นคนเกรงใจคนเป็นที่สุด เกรงใจแม่กระ
ทั่งลูกเกรงเขาจะเปลืองเงินเกรงเขาจะเกรงใจ เกรง
เขาจะไม่สะดวก เมื่อพ่อ
ยังอยู่พ่อคือศูนย์กลาง
แห่งชีวิตแม่เมื่อพ่อหา
ไม้แล้วลูก ๆ ก็เข้ามาแทน
ที่แต่ลูกแม่มีอยู่ตั้ง 9 เสีย
ไป 2 เหลืออยู่ 7 คนแม่
บอกว่าพ่อชวนให้มีสัก
โหลเพราะ

“ลูกเราหน้าตาดี
และฉลาดทุกคน”

จีนมีโหลแม่คงลำบากใจกว่านี้ ที่ลำบากเพราะ
ใคร ๆ ก็จะแย่งกันให้แม่ไปอยู่ด้วย จนแม่ตัดสินใจไม่ได้
ต้องบอกว่าอยู่ที่ไหนก็ได้ อยู่กับใครก็ได้

ครอบครัวของเราเป็นครอบครัวที่ค่อนข้างจะ
แปลก ความแปลกนั้น บางครั้งคงทำให้แม่ลำบาก เป็น
เพราะพ่อมีความลำหน้าหรือไม่เหมือนกับคนอื่น ๆ ใน
สังคมไทย

แม่มีความรักและศรัทธาพ่ออย่างทุ่มเทสุด
ชีวิต สุดหัวใจ พ่อเห็นอะไรดีงาม แม่ก็เชื่อและ
พลอยไปตามพ่อ รวมทั้งความเชื่อที่ว่าเราจะ

ต้องไม่เอาเปรียบสังคม ไม่สะสมทรัพย์สินสมบัติหรือ
ความมั่งคั่งจนเกินพอดี

ทั้ง ๆ ที่พ่อเป็นหมอแท้ ๆ ซ้ำยังเป็นลูก เจ้าคุณ
เทศ ๆ พ่ออ่านปรัชญาการเมืองตะวันตก รวมทั้งข้อ
เขียนของพรุดองส์ด้วย พ่อมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข
และทนง วันที่สิ้นลมมันพ่อ มีเงินอยู่แค่พันบาทและไม่มี
ทรัพย์สิน อะไรเลย นอกจากลูก ๆ ซึ่งตั้งตัวได้ทั้ง 7
คนและมีมรดกล้ำค่า (ที่มีใช้วัตถุ) จากพ่อ

แม่ได้ฝากชีวิตไว้ กับพ่อและลูก ๆ อย่าง
สมบูรณ์ไม่มีเงื่อนไข
ทั้ง ๆ ที่แม่เป็นคนนำ
สมัยในยุคของแม่ทั้ง ๆ
ที่แม่เป็นลูกคนเดียว
ของคุณยาย คุณยาย
เป็นลูกสาวคนโตของ
คุณกงที่เป็นคหบดี และ
แม่เป็นธิดาสุดสาวท
ชาติใจของคุณตา ซึ่ง

“แม่มีความรักและศรัทธาพ่อ
อย่างทุ่มเทสุดชีวิตสุดหัวใจ พ่อ
เห็นอะไรดีงาม แม่ก็เชื่อและพลอย
ไปตามพ่อ”

เป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาลที่สามารถส่งแม่ไปเรียน
คอนแวนต์ป็นิ่งได้

ทั้ง ๆ ที่ทั้งพ่อและแม่มีทรัพย์สินคนละไม้ไม่น้อย
ไม่เล่นการพนัน ไม่มีบ้านน้อยบ้านเล็ก

แต่แม่เชื่อและศรัทธาในความคิดของพ่อ และ
เลือกที่จะเดินในเส้นทางแห่งความเสียสละอย่างไม่มี
เงื่อนไข

การสะสมเป็นการเอาเปรียบผู้อื่น และจะทำให้
ลูก ๆ งอมืองอเท้าและเกลียดชังแย่งชิงสมบัติกัน

แม่เลือกที่จะใช้ชีวิตอย่างที่พ่อฝันไว้ และแม่
ก็เป็นนางในฝันของพ่อตลอดชีวิตไม่มีจิตใจ

แม่ภูมิใจมากที่พ่อเป็นนักอุดมคติและซื่อสัตย์ สุจริต

แม่เคยเล่าให้ฟังว่า ในปี 2489 พ่อเป็นผู้แทนราษฎรได้รับเงินค่าตอบแทนจากกิจการของโรงงานยาสูบเป็นเงินสามแสนบาท พ่อยกเงินให้พรรคหมด เช่นนี้แม่จึงภูมิใจที่นิดเล็กเล่นการเมืองและไถ่รัฐมนตรีรุ่นน้องที่เบิกเงินสิบ ล้านมาเสนอบอกจากบ้าน

แต่เล็กก็รู้ว่า แม่เป็นทุกข์ คือทุกข์ที่เป็นห่วงลูกที่มีฐานะไม่เท่ากัน แม่ไม่มีสมบัติจะให้ลูกๆ เล็กไม่รู้ลึกๆ แม่อาจจะแอบคิดหรือเปล่า...รู้อย่างนี้

เก็บบ้านที่ใหญ่เป็นคฤหาสน์ไว้สักหลักเก็บเงินเก็บ หรือสิบตัวเลขไว้ในธนาคาร

เพื่อแจกลูก ๆ ให้ทั่ว ๆ ทุกคนจะได้ไม่ต้องหวังใคร

เล็กรู้ว่าถ้าพ่อแม่อยากทำอย่างนั้นก็คงทำได้ไม่ยากนัก เพราะพ่อเป็นแพทย์ปริญญารุ่นแรกของประเทศไทย เมื่อคุณลุงพระสุวภาพฯ เสียไปก่อนคุณปู่ พ่อก็เป็นลูกผู้ชายคนโตของคุณปู่ ครอบครัวแรกในอีสาน ทั้งสองอย่าง คุณปู่ก็เป็นผู้สร้างทั้งเมืองนครพนม หนองคาย และอุดร แม่เองก็มีสมบัติคุณตาทั้งฝั่งชนและบักย์ได้พอสมควร

อย่าเสียใจเลยแม่จ๋า แม่กับพ่อได้ให้สิ่งที่ล้ำค่า

ยิ่งกว่าสมบัติใด ๆ อยู่แล้ว

ตัวอย่างชีวิต บทเรียนและความความเสียสละของพ่อแม่ที่ทุ่มเทให้กับลูกๆ เกิดอีกกี่ชาติจึงจะเจออย่างนี้ในที่สุดลูกของแม่ก็ตั้งตัวได้ด้วยสัมมาชีวะและซื่อสัตย์อดทนทุกคน ไม่มีใครนอกอุ้งนอกทางเลย ยิ่งงี้ไม่ดีกว่าหรือ แม่จ๋า

น้อยบอกว่า แม่ผิดหวังที่น้อยไม่ได้ย้ายกลับหนองคาย และน้อยก็น้อยใจว่า เล็กไม่ช่วยออกแรง ในที่สุดแม่ก็กลับไปอยู่กับแดง และน้อยที่ขอนแก่น อีกเพื่อความสะดวกในการพยาบาล

คราวนี้กำลังวังชาของแม่เริ่มจะลดลงเรื่อย ๆ

หมูเกิดต้อง มาย้ายไปอังกฤษ เสียอีก และเล็กก็ยังคงมีการระคิดพันในเมื่อนอกหลายแห่ง ความหวังที่จะมาอยู่กับแม่นาน ๆ จึงไม่เป็นความจริงสักที อย่างดีที่สุดเล็กก็ได้แต่มาเยี่ยมแม่บ่อยที่สุดและนานที่สุดที่จะได้ ซึ่งหมายความว่าปีละหลาย ๆ ครั้ง ถึงแม่ว่าบางครั้ง จะเพียง 4-5 ชั่วโมงก็ยังดี

เล็กบอกแม่ว่าจะต้องพาแม่กลับมาอยู่หนองคายให้ได้ แม่คงเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง

แม่จ๋าเล็กไม่ต่อว่าหรืออกที่แม่ไม่คอย แม่คอยมาตั้ง 91 ปีแล้ว เล็กเองต่างหากไม่ได้ความกราบแทบเท้าแม่ด้วย แม่เข้าโรงพยาบาลศรีนครินทร์ ของมหา

วิทยาลัยขอนแก่นเป็นครั้งสุดท้ายอีก 45 วัน จนถึงวันที่ 15 กรกฎาคม

เล็กเคยชวนแม่ไปอยู่เมืองนอกด้วย แม่ไม่ยอมไป เสียดยาสตางค์แทนลูก และลูกๆ คนอื่นก็ไม่ยอมให้ไป

เหลือที่ที่แม่อยากไปอยู่แห่งเดียว คือวัดเสมาเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราชที่แม่เคยใช้ชีวิตในวัยเยาว์ เมื่อคุณตาเป็นผู้ พิพากษา

แม่เล่าเรื่องปรัมปราให้ฟังว่าที่นั่นมีต้นพิกุลโพรงใหญ่ เป็นที่ที่ห่านออกไข่เป็นทองคำ คุณยายสอนแม่ว่าให้เก็บทองคำไว้เดือนละบาท ถ้าไม่ได้เดือนเป็นปีก็ยังมี แม่ไม่เคยสะสมทองคำ

แม่ชอบเล่นหวย บอกว่าถ้าลูกจะได้เอาไว้แจก

ในที่สุดแม่ก็ได้แจกเงินให้ใครๆ ทั้งพยาบาล ทั้งคนเฝ้าทั้งเพื่อนๆ ของลูก คงจะรวมกันมากกว่าทอง 91 บาทเป็นการแจกเพื่อขบใจและอำลาทุกๆ คน

แต่เล็กถอดเพราะแอนตี้หวย ทั้งๆ ที่บอกนายแอ๊ดคนรถให้ไปแทง 691 เพราะแม่จากไปเมื่ออายุ 91 และห้องสุดท้ายในโรงพยาบาลของแม่คือห้องหมายเลข 6 แปลกแท้ ๆ ที่ห้วงวอดนั้นออก 691

จนแล้วจนรอด แม่ก็ไม่ได้กลับไปเยี่ยมเมืองนครศรีธรรมราช

แม่จำเล็กสัญญาจะไปทำบุญให้แม่ที่วัดเสมาเมือง

แม่คงจำได้แม่กับเล็กเคยคุยกัน ทั้งแม่และเล็กต่างก็ไม่อยากเชื่อเรื่องชาติหน้า เดียวนี้หมอประ

สานยืนยันเสียงแข็งว่าชาติหน้ามีแน่ๆ

ก็ ดี นะ
แม่ เล็กจะได้
ตั้งใจอธิษฐาน
ขอเป็นลูกแม่
อีก

แต่แน่ๆ ในชาตินี้ เล็ก จะต้องคิดถึงแม่ไปจนวันตาย

กราบแทบเท้าแม่อีกครั้ง

เล็กของแม่
(ปราโมทย์ นาคทรรพ)

แม่และคนรอบข้าง

เมื่อแม่เสียชีวิต บรรดาพี่น้องมอบหมายให้ผมรับผิดชอบในการจัดทำหนังสือที่ระลึกพระราชทานเพลิงศพของแม่ โดยแต่ละคนจะเขียนหนังสือไว้อาลัยให้ จะยกเว้นก็แต่พี่สาวคนโต ซึ่งใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ต่างประเทศ จึงไม่มีส่วนร่วมในการเขียนภาษาไทยนัก

สำหรับน้องที่แต่ละคนเมื่อเขียนถึงแม่ผู้เป็นศูนย์กลางแห่งความรักของเราแล้ว ส่วนใหญ่จะไม่ผิดแผกแตกต่างกันในเนื้อหาเท่าใด จะถือว่าเป็นคนละเรื่องเดียวกันก็ว่าได้

สำหรับผมนั้นยอมรับว่า การเขียนถึงแม่ครั้งนี้หนักหนาสาหัสนัก ทั้งที่ได้เคยเขียนไว้อาลัยผู้คนมาหลายครั้งหลายคราแล้ว

ดวงของแม่

สิทธิการิยะฯ ผู้ใฝ่อยากจะรู้ชะตาชีวิตของตนว่าจะเป็นอย่างไร ท่านให้อาวัน-เดือน-ปีเกิดมาบอกกัน แล้วให้อาสิบลบ เหลือเศษเท่าใด ชะตาของผู้นั้นจะเป็นไปตามทำนายเช่นนั้นแล

เศษ 1 เสาร์เรือนไฟไหม้

ชะตาครทั้งชายหญิง

ไร่เรือนที่หักพัง ที่พึ่งพิงสำนักเนา

จะร้อนระเร่หระหน รุ่งเจียมตนอย่างดูเบา เพราะชะตาเรา โทษประกอบจึงเกิดกรรม แม่บอกผมว่าชะตาของแม่ตกอยู่ในเศษ 1 ตามตำราเศษพระจอมเกล้าฯ ดังที่ผมยกมาให้ดูข้างต้นนั้นแหละ ลองเทียบกับตลอดชีวิตของแม่ที่ผ่านมาแล้ว ผมมีความเห็นว่าค่อนข้างจะแม่นแะ เพราะเมื่อเริ่มชีวิตตั้งแต่วัยเรียน-วัยสาว-ชีวิตคู่-จนกระทั่งถึงบั้นปลายชีวิตแม่ต้องเดินทางตลอด อย่างนี้จะเรียกว่าระหะหนก็คงไม่ผิด ดูได้จาก การเปลี่ยนสถานศึกษาหลายแห่ง สมทบการโยกย้ายติดตามพ่อ

ไม่ว่าจะเป็นเชียงใหม่ สกลนคร อุตร และหนองคาย ยกเว้นแม่ห้องสอนที่ทุกรันคารเหลือรับ ถ้าแม่ขี้ม้าเป็นและไม่ห่วงใยเจ้าตัวเล็ก 3 คนแล้ว เชื้อขนมกินได้เลยว่าแม่ต้องไปแน่ๆ

นอกจากนี้แล้ว เมื่อลูกๆ ออกเรือนแม่ยังต้องตระเวนไปอยู่กับครอบครัวนั้นครอบครัวนี้เป็นประจำ คิดเอาเถอะลูกแม่มีตั้งหลายคน แม่ต้องเป็นนักบริหารเวลาชั้นยอดแน่ถึงแบ่งเวลาได้อย่างมีสัมฤทธิ์ผล เพราะไม่ว่าลูกคนไหนก็ต้องการให้แม่ไปเป็น “พระในบ้าน” ด้วยกันทั้งนั้น และแม่ก็ไม่เคยทำให้ใครต้องผิดหวังและน้อยใจแม่แต่นิด

จากการที่แม่ไปนั่นไปนี่อยู่เสมอขณะที่มีกำลังวังชานั้น ผมเคยตั้งสมญานามแม่เล่นๆ ว่า “นางพญาเต่าพเนจร” เป็นการล้อหนังสือจีนกำลังภายในที่แม่ชอบอ่าน จำได้ว่าแม่หัวเราะชอบใจทำอะไร และคงจะบ้าที่ผมตั้งได้สมจริง

วกกลับมาดูดวงชะตาที่ว่า “ไร่เรือนที่หักพัง ที่พึ่งพิงสำนักเนา” กันอีกครั้ง จะเห็นได้ว่าแม่ไม่มีบ้านเรือนหรือสังหาริมทรัพย์ใดๆ เป็นของตนเองเลย ทั้งทางพฤตินัยหรือนิตินัย คำทำนายดังกล่าวก็คงจะถูก แต่เมื่อมองอีกมุม หากว่าที่พึ่งพิงสำนักเนาของแม่นั้นอยู่กับลูกๆ ซึ่งมีบ้านตั้งแต่ขนาดย่อมจนถึงคฤหาสน์ขนาด “น้องน้อง BIG” อยู่หลายหลัง คำทำนายนั้นก็คงจะสมจริงน้อยไปหน่อย

เพื่อนของแม่

แม่เป็นนักเรียนกินนอน(ประจำ)ตั้งแต่เด็ก ๆ และย้ายไปย้ายมาหลายโรงเรียน โดยเริ่มจากโรงเรียนแหลม COLE วังหลัง(วัฒนาวิทยาลัย)-เซนต์โยเซฟคอนเวนต์-คอนเวนต์ที่ปิ่นัง-ราชินีและสุดท้ายที่โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์ ศิริราชฯ เชื่อว่าแต่ละแห่งแม่คงต้องมีเพื่อนฝูงอยู่ไม่น้อย เพราะแม่เป็นผู้มี

อักษณาสัยละมุนละม่อม อ่อนหวาน ไม่เอารัดเอาเปรียบ
 ผู้อื่น แกรมไม่มีปากไม่มีเสียงเสียวอีก ที่ต้องห่างเหิน
 และขาดการติดต่อกับเพื่อนๆ คงเป็นเพราะต้องย้าย
 ไปที่โน่นที่นี้และแต่ละแห่งก่อนข้างจะห่างไกลปิ่นเที่ยง
 ซึ่งอัศจรรย์ทั้งด้านสื่อสารและการคมนาคมเสียด้วย
 เทียบกับยุคนี้แล้วจะเรียกว่าผิดกันกับฟ้ากับดินก็ได้
 ถ้ามี REUNION หรือชุมนุมศิษย์เก่า(แก่)
 เหมือนกับยุคปัจจุบันนี้ แม่คงได้พบเพื่อนในวัยเดียว
 กันบ้าง

อย่างไรก็ตามก่อนที่แม่จะล้มหมอนนอนเสื่อ
 ไปไหนมาไหนไม่ได้ เพราะสังขารไม่อำนวย แม่เคยให้
 ผมพาไปเยี่ยมเพื่อน ถ้าผมจำไม่ผิดคงเป็นท่านผู้หญิง
 สำเนียง ภริมย์ภักดี ซึ่งแม่บอกว่าเป็นนักเรียน
 พยาบาลด้วยกัน อีกท่านผู้หนึ่งนั่นคือ“ท่านผู้หญิง
 โทยม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา”ผมไม่ทราบว่ามีแม่ได้คบ
 หากันตอนไหน คาดว่าจะอยู่ในสมัยที่แม่ไปอยู่กับ
 “ขุนอินทรสุภา”หรือ“หลวงพิสิษฐ์ธูลการ”ตามราช
 ทินนามสุดท้ายของคุณตาที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าผู้
 พิพากษา จังหวัดนครศรีธรรมราชในขณะนั้น เพราะ
 ทราบว่าในสมัยเด็กๆ ท่านผู้หญิงโทยมท่านนี้มีพื้นเพ
 อยู่ที่นั่น

น้องของแม่

แม่เป็นลูกสาวคนเดียวของคุณตาคุณยาย แต่
 มีพี่น้องร่วมบิดาอยู่หลายคนสำหรับชื่อเสียงเรียงไร่นั้น
 ได้มีค้นเขียนเอาไว้แล้วในหนังสือเล่มนี้ ผมจะไม่
 กล่าวซ้ำอีกขอรวบรัดตัดความเกี่ยวกับบรรดาน้าทั้ง
 ชายและหญิงของผม รวมทั้งลูกพี่ลูกน้องของแม่บาง
 คนจากสกุล“เปี่ยมสุวรรณ”(ลูกของน้องสาวคุณยาย
 สกุลเดิม“สุดจินดา”)นั้นต่างได้รับความอุปถัมภ์ค้ำจุน
 จากพี่สาวคนโตคนนี้อย่างดีที่สุดในท่าที่จะทำได้ โดย
 แต่ละคนได้เข้าเรียนในโรงเรียนต่างๆ ของเชียงใหม่ เช่น

มงฟอร์ต, ปรีณชรอย หรืออุดรพิทยานุกูล สุดแต่แต่
 จะโยกย้ายไปที่ใด

ใครที่ไปศึกษาและฝาด้านความคุดของพี่เขย
 (ตอนสอนหนังสือ)ไปได้ ผู้นั้นมักจะได้รับความสะดวก
 สำเร็จอย่างดี เป็นนายทหารชั้นนายพล นาวาอากาศ
 เอกหรือพันเอกพิเศษกันหลายคน นับว่าเป็นความ
 สำเร็จอย่างหนึ่งของแม่ที่น่าชื่นชม หากคุณตาทราบ
 ได้ คงจะยินดีและชอบใจแม่เป็นที่สุด

ลูกชายของแม่

แม่มีลูกชาย 4 คน แต่ไม่ยกกะเป็นสี่หนุ่มสี่
 มุมเหมือนกับละครยอดฮิตติดตลาดอยู่ขณะนี้ เป็น
 ได้แค่สี่หนุ่มกับสองมุมเท่านั้น ที่เป็นอย่างนี้เพราะ
 ในสามชายของแม่นั้น จูติ, ปราโมทย์และนิตินัย
 สม่ครใจที่จะใช้ชีวิตและชื่นชอบอยู่ในมุมเดียวกัน คือ
 มุมการเมือง จะว่ารำเรียนมาทางเดียวกันก็หาใช่ เห็น
 จะเป็นเพราะสืบสายเลือดหรือโคลนนิ่งการเมืองมา
 จากพ่อก็เป็นได้

สำหรับผมนั้น ภาษาชาวบ้านเขาว่ากล้าๆ
 กลัวๆ ไม่กล้าตัดสินใจกระโดดเข้าร่วมวงกับพี่
 น้องจึงสมัครใจเป็นลูกจ้างรัฐวิสาหกิจเพื่อความ
 สบายใจของลูกเมียดีกว่า

เมื่อแม่จากไป ลูกชายคนโตสองคนล่วงวัย

เกษียณแล้ว คงเหลือผมและน้องชายคนเล็ก ซึ่ง
เจียดเลขหกสิบอยู่รอมระร้อ ปราโมทย์คงเห็นแม่
เป็นห่วงเรื่องการเมือง จึงได้เขียนจดหมายฉบับที่แม่
ไม่ได้อ่านเอาไว้อย่างน้อก็เป็นสัญญาทางใจให้แม่
มั่นใจว่า การเมืองไม่สามารถล้มครอนหรือบั่นทอน
ความรักใคร่ระหว่างพี่น้องของคุณแม่ได้

แม่ คง เชิด
เขี้ยวกับการเมืองตั้ง
แต่สมัยพ่อมาแล้ว
และยังเห็นการเมือง
เต็มสองตาเมื่อลูก
ชายทั้งสามกระโจน
เข้าไปเต็มตัว ความ
จริงเหตุผลที่แม่ไม่
ชอบคงจะเป็นเพราะ
เห็นสภาพน้องชาย
คนเล็กที่ยิ่งเล่นยิ่ง

จนเป็นการสวนกระแสแท้ๆ เทียว จะว่าไปทำไมมี
พี่ทั้งสองคนก็ไม่ได้ดีไปกว่าน้องเท่าใดนัก

อย่างไรก็ตามแม้ปากจะบอกว่าไม่ชอบ
แต่แม่ก็ไม่เคยขัดขวางหรือปรามลูกแต่อย่างใด
ไม่มีใครรู้หรือกว่าลึกๆ นั้นแม่ภูมิใจและชื่นชมที่
มีลูกเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง, เลขานุการพรรค
การเมืองที่มีชื่อเสียงถึงสองคน สำหรับลูกชายคน
เล็กก็ไม่น้อหน้าใคร ได้เป็นผู้แทนราษฎรอยู่
หลายสมัย แม่ในปัจจุบันก็ทำหน้าที่เป็นส.ส.ร.
ร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ซึ่งผ่านความเห็น
ชอบจากสภาไปเมื่อเร็วๆ นี้

นิตินัยนั้นอาจจะเบื่อและไม่อยากเวียนว่ายใน
วัฏจักรการเมืองต่อไปอีก คงจะไม่ถวิลกับเสียงปี่เสียง
กลองที่ชวนเชิญให้ขึ้นเวทียามเมื่อมีการเลือกตั้งใหม่

แม่คงไม่ต้องห่วงชกเว้นแต่ว่ารัฐธรรมนูญ
ฉบับใหม่จะเอื้ออำนวยและให้ออกาสกับคนดีมีอุดม
การณ์แค่ไหน วัฒนธรรมการเมืองจะปรับเปลี่ยนไป
อย่างไรหาก“พฤติกรรมแบบคุณรำริ”ยังได้พาดหัว
ตัวไมในน.ส.พ.หน้าหนึ่งอยู่อีก สามหนุ่มหนึ่งมุม
ของแม่คงจะคิดได้ละกรรมัง

ลูกสาวของแม่

ลูก คนโต
ของแม่เป็นผู้หญิง
ถัดมาด้วยลูกชาย
อีก 3 คน จึงมีลูก
หญิงอีกครั้งนับเป็น
คนที่ 5 แล้วเปลี่ยน
กลับมาเป็นชายหนึ่ง
หญิงหนึ่ง สิริรวมได้
7 คน เป็นชาย 4
หญิง 3 ตามตำรา

(ผมว่าเอง)

พี่สาวคนโตของผมนั้นไม่รู้ว่าจะคาดอยู่ใน
เศษ 1 เหมือนแม่หรือเปล่า เพราะไม่ได้อยู่กับพ่อ
แม่ตั้งแต่เด็ก ทั้งที่เกิดในครอบครัววิทยาศาสตร์(พ่อ:
หมอแม่:พยาบาล)ท่านป้าของผมรับเป็นบุตรบุญธรรม
เพื่อแก้เคล็ด พี่สาวคนนี้เคยเรียนที่ราชินีเหมือนแม่
ทราบภาษาตีเข็ม แต่จะได้นั่งโต๊ะทองหรือเปล่า
ผมไม่รู้ เมื่อท่านป้าถึงแก่กรรม พี่ก็แต่งงาน หลังจาก
นั้นได้ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในต่างประเทศ หลายประเทศ
ตามที่พี่เขยโยกย้ายไปตามคำสั่งของสหประชาชาติ
เพิ่งจะลงหลักปักฐานอยู่ที่นิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา
เมื่อสิบกว่าปีนี่เอง

ลูกสาวที่เป็นคู่ทุกข์คู่ยากของแม่คือ น้องแดง
และน้องน้อย ทั้งคู่จบจากจุฬาฯเหมือนกัน และไป

ทำปริญญาโทที่อเมริกาเหมือนกันอีก ทั้งแดงและน้อยได้เขียนอะไรๆ เกี่ยวกับแม่ไว้ในหนังสือเล่มนี้แล้ว ผมจะไม่กล่าวถึงรายละเอียด ในช่วงสุดท้ายของแม่ แม่ได้รับการปรณนิบัติดูแลจากน้องทั้งสองอย่างดีเยี่ยม โดยเฉพาะแดงซึ่งเป็นผู้ที่แม่เป็นห่วงที่สุด

เขย-สะใภ้ของแม่

แม่มีเขยเท่ากับจำนวนลูกสาว ถ้ามากกว่าจำนวนก็คงเป็นเรื่อง จำนวนเขยของแม่ลดลงเหลือสองเขยตั้งแต่ปี 2515 เพราะอัยยาสามีของน้อย น้องสาวคนสุดท้ายของเราเสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์บนเส้นทางอุดรธานี-หนองคาย ขณะมุ่งไปหาลูกเมียที่พักอยู่กับแม่เขย-พ่อตาที่หนองคาย ทั้งหลานกำพร้าสามคนให้ย้ายกับตาฟูมฟัก

เขยใหญ่ของแม่คือพี่วินฯทำงานอยู่กับสหประชาชาติ กว่าจะพาลูกสาวคนโตมาเยี่ยมแม่ได้ก็นับเป็นปี ถึงแม้จะห่างด้วยระยะทางและเวลา แต่ก็ไม่ได้ทำให้ความรัก ความเคารพ ความเอื้ออาทรที่มีต่อแม่ลดน้อยถอยลง แม่ไม่ต้องการอะไรจากเขยมากนักขอให้เลี้ยงดูครอบครัวให้มีความสุขไม่นอกกรอบนอกทางก็เพียงพอแล้ว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้รับการสนองตอบเป็นอย่างดีแม่คงพอใจ

เขยคนรองของแม่คือสามีของแดง เป็นเขยที่ได้ปรณนิบัติดูแลแม่ทั้งยามดีและยามเจ็บไข้ได้ป่วยมากที่สุด จะมากกว่าลูกชายลูกสะใภ้อื่นๆ ของแม่เสียด้วยซ้ำ วรรณฯปฏิบัติต่อแม่เขียงหรือยิ่งกว่าผู้บังเกิดเกล้าของตนเองเสียอีก พวกเราซาบซึ้งและรู้ดีกันทุกคน คิดว่าแม่ก็ต้องรู้เช่นกัน

แม่เคยมีสะใภ้ถึง 6 คน มากกว่าจำนวนลูกชายของแม่ที่มีเพียง 4 หนุม ดังนั้นจึงเป็นอดีตเสียสองและเป็นปัจจุบันเสียสี่เท่ากับจำนวนลูกชายพอดี ผมจะไม่เปิดเผยว่าลูกชายคนใดของแม่มีเกินโควตา

เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา

ข้อสำคัญคือผู้ที่มีเกินโควตาไม่ได้ประพฤติแบบหนึ่งชายสองหญิงในเวลาเดียวกันก็แล้วกัน

ถ้าจะถามสะใภ้ทั้งอดีตและปัจจุบันว่ารักแม่หรือเปล่า

ก็คงจะได้รับคำตอบเป็นเสียงเดียวกัน(เอกฉันท์)ว่ารัก ผมว่าใครๆ ที่รู้จักแม่จะไม่มีใครสงสัยในคำตอบนี้เลย หนึ่งนั้นเป็นเพราะแม่รักสะใภ้ทุกคนเหมือนกับรักลูกชาย แถมยังลำเอียงนิดๆ (เข้าข้างสะใภ้)เสียอีก และสองซึ่งเป็นข้อสำคัญที่สุดคือ

แม่ไม่เคยเล่นบท “แม่ฝักกับลูกสะใภ้” เหมือนดังในนิยายหรือละครเรื่องดัง

บท“ไทเฮา”ตามนิยายจีนกำลังภายใน แม่ก็ไม่เคยสวม

หลาน-เหลนของแม่

แม่มีหลานทั้งหลานย่าหลานยายเท่ากับทีมฟุตบอล 2 ทีม บวกกับเหลนคือ ผู้กำกับเส้นและกรรมการรวมเป็น 25 คนพอดี(22+3)

ขณะที่แม่เสียชีวิต เหลนคนที่ 3 ของคุณทวดเพิ่งเกิดและหลานคนสุดท้ายคือ คนที่ 22 กำลังเรียนเศรษฐศาสตร์ปี 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แม่มีหลานชายทั้งหมด 19 คนหลานสาวเพียง 2 คน อีกไม่นานจะใกล้กับคำพังเพยที่ว่า“ลูกเต็มบ้าน หลานเต็มเมือง”เข้าไปทุกที

หลานคนโตของแม่อยู่อเมริกาอายุใกล้จะ 40 แล้ว ยังไม่มีครอบครัวคงจะมัวยุ่งกับการสอนวิชา DANCING เสียมากไป หลานย่าและหลานยายค่อนข้างน้อย จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งในและนอกประเทศ

โต้งลูกของเล็กเพิ่งคว้าปริญญาโทใบที่สองจากอังกฤษ เหมือนๆ กับเอื้อง อ้ายและดิวินาที่จบ

มาแล้ว เอกลูกชายนิคกำลังจะสำเร็จเป็นนิสิตศาสตรบัณฑิตปีนี้

สำหรับหลานที่ศึกษาทางทหาร โอปจะเป็นนายทหารและกำลังสอบเพื่อไปฝึกบินที่กำแพงแสนต้นปีหน้า ส่วนปูและป้อปก็จะเป็นนาวาอากาศโทกันแล้วฝีมือบินดีทั้งคู่ป้อปนั้นมิแหวว่าจะเป็นผู้บังคับฝูง F-18 เสียด้วย ถ้าวาสนาถึงและน้ำเลี้ยงดี

“คุณย่าอยู่นาน ๆ นะ ตอนจะรีบเรียนแล้วกลับมา”

แม่คงจะจำคำพูดของหลานคนที่ 13 คนที่แม่เลี้ยงดูมากกว่าหลานคนอื่น ๆ ได้เป็นวาสนาของดอนแท้ ๆ ที่ได้คุณย่ามาเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดเพราะทำให้สาระพันถึงขั้นเซดซ์เซดซี่เกี่ยวกับขงเคซนนี้ดอนเป็น PH.D.CANDIADTE ของ HARVARD แล้ว

ถ้ายึดเวลาของแม่ออกไปได้ แม่คงจะได้ชื่นชมกับปริญญาเอกของดอนเหมือนกับที่เคยชื่นชมและภูมิใจที่หลานคนนี้เป็นนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงนักเรียนรางวัลพระราชทานเป็น SUMMER RESERCH FELLOW ของร็อกกี้ เฟลเลอร์ ขณะเรียนปริญญาตรีที่ YALE จะถือว่าทดแทนที่คุณย่าสละสิทธิ์ไปเมื่อ 60-70 ปีก่อนโน้นก็ได้

ผมเล่าเรื่องครอบครัวของแม่มาค่อนข้างยืด

ยาว ความจริงยังมี “สิ่งละอันพันละน้อยอยู่อีกเยอะ” คือมาถึงตอนนี้ มีกลอนบทหนึ่งจากธรรมสาธกที่ผมจำได้ติดปากจึงคิดจะนำมาลงไว้ ณ ที่นี้ อาจจะช่วยให้มองเห็นภาพของแม่ภาพของเราโดยสรุปได้ดียิ่งขึ้น

พ่อแม่ดี เป็นศรี มงคลส่ง
จำเวียงวงศ์ วาสนา มหาศาล
เมื่อลูกดี ก็เป็นศรี แก่งศ์วาร
ก่อรากฐาน มั่นคง ดำรงพันธุ์

แม่จากพวกเรา จากผู้ที่อยู่รอบข้างไปแล้ว ผมเชื่อในกุศลผลบุญคุณงามความดี รวมทั้งวัตรปฏิบัติ และปฏิปทาที่มั่นคงในความถูกต้องยอมเป็นสิ่งหนุมนำให้แม่ได้เข้าถึงสุขอันเป็นที่พำนักในสัปปายะภพอ่างแน่นอน

สำหรับพวกเรา การสูญเสียแม่ไปครั้งนี้ เป็นการสูญเสียที่ใหญ่หลวงนัก ความโศกเศร้า ความอาลัยยอมเป็นธรรมดา

อุบายที่จะบรรเทาเบาบางด้วยการพิจารณาถือ “ไตรลักษณ์”

ประกอบกับพุทธานุสสติที่ผมนำมาลง คงจะช่วยพวกเราให้คลายจากความทุกข์โศกได้เป็นอย่างดี

น อนตถิกเข น สมุทฺทมชฺเชน
จะช่อนในกลีบเมฆกลางเวหา
น ปุพฺพตฺน วิวร ปวิสุส
ช่อนกายากลางสมุทรสุดวิสัย
น วิชฺชเต โส ชลติปฺปเตโส
จะช่อนตัวกลางเขาลำเนาไพร
ยตรภูติ นปฺปสเหยย มจฺจุ
ณ ถิ่นใดพันตายนั้นไม่มี

น.อ.สุจิต นาคทรพรพ

ระลึก ถึง แม่

เมื่อดิฉันเริ่มจำความได้ เราอาศัยอยู่บ้านหลังหนึ่งที่จวนบ้านคอกงัว จังหวัดอุดรธานี บ้านของเราอยู่ตรงกลาง มีบ้านคุณปู่-คุณย่า บ้านญาติพี่น้องคนอื่น ๆ เรียงรายอยู่หลายหลัง

ชีวิตวัยเด็กช่วงนั้นมีความสุขสนุกสนานมาก เพราะมีพี่น้องรุ่น ๆ เดียวกันมากมาย พอตกเย็นหลังจากกินข้าวแล้ว พวกเราจะมาจับกลุ่มเล่นตีจ๊อบบ้าง ไม้หึ่งบ้าง บางครั้งก็จะแบ่งเป็นสองกลุ่ม เล่นสงคราม ระหว่างไทยกับพม่า

เสาร์-อาทิตย์ที่ ๆ ก็จะบรรทุกพวกเราขึ้นรถ ดิบพาไปซักผ้าแถวห้วยสามพาด เรามักจะเข้าป่าหา หลุกหลาวลูกเสม็ดและลูกเล็บเหยี่ยวกินกันตามประสา เียนไหนที่เราไม่ได้เล่นกัน ดิฉันและพี่ ๆ ขอบไปอ่านหนังสือที่ร้านนายเอื้อน แต่สุวรรณ ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับร้านขายยาของพ่อ ระยะเวลาใกล้พอสมควร ตอนเด็ก ๆ ดิฉันต้องเดินเป็นชั่วโมง แต่ที่แถมมาก ๆ ก็คือ เวลาอ่านหนังสือเสร็จแล้ว พี่ ๆ มักจะปล่อยให้ดิฉันกลับบ้านคนเดียว หนทางที่จะมาถึงบ้านนั้น จะต้องผ่านสะพาน ซึ่งมีบ้านหลังหนึ่งอยู่ข้าง ๆ และคนที่บ้านนั้นผูกคอตาย และจะต้องผ่านด่านมะขามใหญ่ 2 ดัน ระยะทางประมาณครึ่งกิโลเมตร จึงจะถึงบ้านดิฉัน

ดิฉันจะต้องรีบวิ่งตั้งแต่ขึ้นสะพานผ่านมะขาม ดันแรกและเริ่มตะโกนเรียกแม่ให้มาเปิดประตูให้เมื่อถึงต้นมะขามด่านที่สองเพื่อที่จะได้ไม่ต้องรอดด้วยความกลัวผิอย่างสุด ๆ อยู่ในความมืดหน้าประตู

แม่จะออกมาเปิดประตูรับดิฉันทันเวลาทุกครั้งโดยไม่เคยบ่น ทั้งนี้เพราะแม่ต้องการให้เราเรียนรู้ชีวิตจากหนังสือต่าง ๆ นั้นเอง

แม่พ่อจะเป็นลูกชายคนโตของเจ้าคุณเทศาภณศาลอุดร เป็นหมอปริญญารุ่นแรก และเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรแม่ก็ไม่เคยอยู่เฉย ๆ นอกจากจะช่วยพ่อขายยาและรักษาคณเฑาะ้ว แม่ยังเจียดเวลา มาทำหวานเย็นจากตู้เย็น Electrolux ให้

พวกที่ ๆ ช่วยกันนำไปขาย หารายได้เสริมอีกทางหนึ่ง

ในวันเสาร์-อาทิตย์แม่ก็จะทำขนมโดนัท และกะหรี่ปั๊บบ้างให้ดิฉันและพี่ ๆ รับประทานแม่ไปขายต่อโดยแม่ให้ขาย อันละ 50 สตางค์ แล้วหักให้เราอันละ 15 สตางค์ เป็นบทเรียนที่สอนให้เรารู้จักค่าของเงิน และการทำมาหากินโดยสุจริตมาตั้งแต่นั้น

ดิฉันเองรู้จักเขตเทศบาลเมืองอุดรเกือบทุกชอกทุกมุมเพราะไปขายขนมนั่นเอง จนกระทั่งเดี๋ยวนี้ ดิฉันยังไม่เคยกินขนมของใครอร่อยเท่าของแม่เลย แม่จะประหยัดมากเมื่อเวลาไปโรงเรียน แม่จะทำอาหารใส่ปิ่นโตให้พวกเราไปกินกลางวัน

พี่สุจริตเป็นคนที่ต้องหิ้วปิ่นโตให้ดิฉันตั้งแต่เล็กจนโต แม้กระทั่งเมื่อดิฉันมาสอบเข้าจุฬาฯ พี่เขาก็กังทำหน้าที่แทนแม่มาคอยหาอาหารไว้คอยทำดิฉัน ตอนพักเที่ยง

เมื่อดิฉันเข้าเรียนชั้นม.1 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานีพ่อ-แม่และพี่น้องทุกคนได้ย้ายไปอยู่ที่จังหวัดหนองคายแล้ว ดิฉันต้องเรียนอยู่ที่จังหวัดอุดรธานีเป็นเวลาภาคเรียน เนื่องจากสอบได้รับทุนนักเรียนเรียนดีของจังหวัด ดิฉันได้อาศัยอยู่กับคุณอาผู้ซึ่งถึงแม้ว่าจะพยายามดูแลและปฏิบัติให้ความอบอุ่นแก่ดิฉันเหมือนแม่ ดิฉันก็ยังคิดถึงแม่จนเรียนแทบจะไม่รู้เรื่องอยู่ดี

พอขึ้นภาคเรียนที่สอง แม่ก็รีบมารับดิฉันไป

อยู่ด้วยที่หนองคาย ดิฉันได้เข้าเรียนที่โรงเรียนปทุมเทพรังษรรค์จนจบชั้นม. 2 ที่สุจริตจะมาสอบเข้าโรงเรียนเตรียมนายเรืออากาศ พ่อจึงตัดสินใจให้ดิฉันเข้า มาเรียนต่อชั้นม.3 ที่กรุงเทพฯ ด้วยเพราะเราถูกเลี้ยงมาด้วยกัน

แม่เป็นผู้รับหน้าที่พาพวกเรามากรุงเทพฯ การเดินทางสมัยก่อนใช้เวลาและลำบากมาก เราต้องนั่งรถบัสโดยสารจากจังหวัดหนองคายมาขึ้นรถไฟที่จังหวัดอุดร จำได้ว่าทั้งเมารถและเนื้อตัวสกปรกไปหมด เนื่องจากถนนเป็นลูกรังสีแดง เรานั่งรถไฟมานอนค้างคืนที่โคราชแล้วจึงต่อมาถึงกรุงเทพฯ พักอยู่ที่วังกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม หลังโรงแรมรัตนโกสินทร์

แม่พาดิฉันไปเข้าเฝ้าท่านอาจารย์ใหญ่โรงเรียนราชินีที่ปากคลองตลาดเพราะแม่และพี่สาวของดิฉันเคยเป็นศิษย์เก่าของที่นี่ แต่ดิฉันกลับไม่ชอบโรงเรียน

แม่จึงพาไปที่โรงเรียนเซนต์สิริฯอีก ดิฉันเห็นว่าค่าเล่าเรียนแพงนักจึงบอกแม่ว่าขอไปเข้าโรงเรียนรัฐบาล ดิฉันว่า แม่ก็อุตสาหะตามใจพาดันดิฉันไปหาท่านขุนวิฑูรย์จรรยา ซึ่งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสามัญศึกษาในตอนนั้น ท่านได้กรุณาเขียนจดหมายให้ดิฉัน

ถือไปพบท่านอาจารย์ ทรงทอง สุรัสวดี อาจารย์ใหญ่เพื่อขอเข้าเรียนที่โรงเรียนสตรีวิทยา และท่านอาจารย์ใหญ่ก็กรุณารับดิฉันเข้าเรียนชั้น ม.3 โดยไม่ต้องเสียเงินกินเปล่า

เมื่อมาหวนนึกถึงเหตุการณ์ตอนนั้น ดิฉันยังนึกไม่ออกเลยว่าทำไมแม่จึงเก่งเหลือเกิน ที่จัดการเรื่องต่างๆ ได้จนเรียบร้อย เพียงแค่การเดินทางมากรุงเทพฯ ก็ดูน่ากลัวแล้ว

ตอนที่ดิฉันยังเด็ก พ่อเคยพานั่งรถไฟมาด้วยเวลามาประชุมสภาผู้แทนราษฎร จำได้ว่าครั้งหนึ่งเคยถูก ผู้ร้ายวิ่งราวกระเป๋าดูทางขณะที่รถกำลังจะจอดให้พักค้างคืนที่โคราช

ด้วยความรักลูกแม่รับหน้าที่พาพวกเรา มาเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ และมาเยี่ยมพวกเราทุกครั้ง เพราะพ่อมักจะไม่ว่างที่จะเดินทางมาด้วย

ระหว่างที่เรียนหนังสืออยู่กรุงเทพฯ ดิฉันได้กลับบ้านปีละครั้งเพราะการเดินทางต้องใช้เวลาและลำบาก เมื่อได้กลับมาอยู่บ้าน แม่รักจะพาดิฉันไปดูหนังกับพี่ฉวี พี่ฉวย และเพื่อนบ้านเสมอจนดิฉันได้รู้จักกับนักพากย์ชื่อดังในสมัยนั้น เช่น ดาราพร และโกญจนาทเป็นต้น

นอกจากนั้นแม่ยังเป็นหนอนหนังสือด้วย

เพียงแต่ไม่ได้ซื้อหาหนังสือเหล่านั้นมาเป็นสมบัติ เพราะแม่ต้องประหยัดอย่างสุด ๆ เนื่องจากตอนนั้น พวกเราทั้งหมดสี่คนคือ พี่จิติ พี่ปราโมทย์ พี่สุจริต และดิฉันเรียนหนังสืออยู่กรุงเทพฯ

แถมที่บางคนก็ไม่ค่อยจะประหยัดอีกด้วย บางครั้งพ่อแม่จะหาเงินส่งให้พวกเราไม่ทันกำหนดแม่ต้องไปขอยืมเงินจากคุณน้าสงวนและคุณน้าวิไล โคว์สุภัทร์ มาส่งให้พวกเราก่อนเสมอ

ปลอบใจและช่วยดิฉันในการแปลหนังสือนอกเวลา ทุกเล่ม ตั้งแต่ปี 1 ถึงปี 4 เพราะดิฉันขี้เกียจอ่านและแม่มีความรู้ภาษาอังกฤษดีเยี่ยมเพราะแม่เป็นนักเรียนป็นัง

ส่วนหนึ่งของปริญญาที่ดิฉันได้รับจึงสมควรเป็นของแม่ด้วย

หลังจากดิฉันจบมหาวิทยาลัยพ่อขอร้องให้ดิฉันกลับไปอยู่บ้านเพราะน้องทั้งสองมาเรียนหนังสือ

“แม่พ่อจะเป็นลูกชายคนโตของเจ้าคุณเทศาภิบาลอุดร เป็นหมอบริณญูารุ่นแรกและเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดร แม่ก็ไม่เคยอยู่เฉยๆ นอกจากจะช่วยยายและรักษาคนไข้แล้ว แม่ยังเจียดเวลาทำหวานเย็นให้พวกพี่ๆ ช่วยกันนำไปขายหารายได้เสริม”

แม่จะประหยัดเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากพวกเราที่เรียนหนังสืออยู่กรุงเทพฯ แล้วยังมีน้องนิตินัย น้องอังสนาเรียนอยู่ที่หนองคายอีก และพ่อก็ยังอุปถัมภ์ญาติอื่นๆ และเด็กยากจนอีกจำนวนหนึ่งด้วย

ดิฉันจำได้ว่า แม่มีผ้าถุงผลิตเปลี่ยนเพียง 2 ถุงเท่านั้นทั้งที่พ่อเปิดคลินิกรับรักษาอยู่ที่บ้านและรับทำคลอดตามบ้านโดยมีแม่เป็นผู้ช่วย พ่อไม่ค่อยจะได้รับเงินค่ารักษาเท่าใดนัก บ่อยครั้งรักษาฟรีและแถมเงินค่ารถสามล้อค่าซื้อนมให้ลูกคนไข้ บางครั้งก็จะได้ค่ารักษา เป็นไก่บ้าง ผักบ้าง

จักรยานคันแรกของดิฉัน ได้มาจากที่พ่อรักษาผู้ป่วยมาเลเรียรอดชีวิต ดิฉันจึงประทับใจและอยากเรียนแพทย์ตามพ่ออย่างยิ่ง

เมื่อดิฉันจบจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พ่อขอร้องให้ดิฉันมาสอบเข้าคณะอักษรศาสตร์ โดยให้ความเป็นว่าดิฉันสุขภาพไม่ดี เกรงจะติดโรคจากคนป่วย ดิฉันเสียใจมากจึงไม่ได้ไปโรงเรียน แต่แม่ก็ช่วย

ที่กรุงเทพฯ แล้ว ไม่มีใครอยู่เป็นเพื่อนพ่อแม่ที่หนองคายดิฉันจึงมาบรรจุเป็นครูที่โรงเรียนปทุมเทพรังสรรค์ ทั้งๆ ที่ไม่เคยคิดจะเป็นครูมาก่อนในชีวิต

ในช่วงนี้ดิฉันมักจะหารายได้พิเศษโดยการปรุงยาตามตำราของพ่อ เช่น ยาชาดูน้ำแดง ยาชาดูน้ำขาว ยาแก้ไอน้ำดำ ยานาภิเกษม ซึ่งแก้ปวดท้องขังคามากขายให้แก่ผู้มาซื้อในตอนหัวค่ำเสมอ พ่อดอกสองทุ่มดิฉัน ก็จะไปดูหนังกับแม่แทบทุกคืน เพราะเราได้ดูฟรีโดยความอนุเคราะห์ของเจ้าของโรงที่เป็นลูกค้าประจำของพ่อ ดิฉันจึงสนิทกับแม่มาก แม่จะคอยดูแลดิฉันทุกอย่างดูเหมือนดิฉันจะเป็นลูกสาวคนเดียวที่สอยผ้า ชุนดูงเท้า และทำกับข้าวไม่เป็น เพราะแม่คอยทำให้ตลอด

เมื่อพี่ปราโมทย์ได้ทุน ก.พ. ไปต่อปริญญาเอกที่อเมริกา พ่ออยากจะให้ดิฉันไปเรียนต่อปริญญาโทด้วย พ่อ แม่จึงจำยอมให้ดิฉันไปอเมริกา ช่วงนี้เองที่พ่อแม่เหงามากเพราะไม่มีลูกๆ อยู่ด้วย พ่อเริ่มดื่มเหล้า

หนักขึ้น และแม่ต้องทนเสียงบ่นของพ่อทุก ๆ วัน

จนเมื่อดิฉันกลับมาจากอเมริกา ดิฉันได้มาอยู่กับพ่อแม่อีก 2 ปี จำได้ว่าพ่อเป็นประธานสภาจังหวัด และให้แม่สมัครเป็นสมาชิกด้วย แม่แม่จะไม่ชอบการเมือง แม่ก็ตามใจพ่อ ขอมสมัครและได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสภาจังหวัดโดยไม่ได้หาเสียง

เวลาที่บรรดาสมาชิกสภามาคุยเรื่องการเมืองและรับประทานอาหารที่บ้าน ดิฉันมักจะทำฤทธิ์เดชด้วยความไม่พอใจเสมอเพราะไม่ยอมให้พ่อเล่นการเมือง ด้วยเห็นเราจนลงทุก ๆ วัน

แม่และพ่อได้ทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองมากมาย เช่น เป็นแพทย์อาสาสมัครสมเด็จพระราชชนนีไม่มีใครในจังหวัดหนองคายที่จะไม่รู้จัก นายแพทย์อ้วน นาคทรพรพ และแน่นอนผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลังพ่อก็คือแม่ของเรานั่นเอง

ดิฉันได้อยู่เป็นเพื่อนพ่อแม่จนกระทั่งแต่งงาน

จึงได้ย้ายมาอยู่จังหวัดขอนแก่นกับสามี แม่จะเป็นห่วงดิฉันมากที่สุด เพราะรู้ว่าดิฉันไม่รู้เรื่องการบ้านการเรือน แถมยังเอาแต่ใจตนเองและทวิฏฐิจัดด้วย แม่ได้พยายามมาอยู่กับดิฉันทุกครั้งที่สามารถมาได้โดยหวังว่าเวลาที่ทะเลาะกัน ลูกเขยจะได้เกรงใจแม่ ไม่กล้าทำอะไรดิฉัน เพราะสามีดิฉันรักแม่มากเพราะแม่เป็นคนดีที่สุด ยากที่จะหาใครมาเปรียบได้

แม่ไม่เคยดูคำหรือนินทาว่าร้ายใครเลย เป็นคนแก่ที่เข็มตัวเข็มใจ และเกรงใจคนอื่นอย่างยิ่งเมื่อลูกชาย ดิฉันเกิด แม่ก็จะมาช่วยเลี้ยงดูให้จนอายุได้ 4 เดือน ลูกทั้งสองของดิฉันจึงแข็งแรงไม่ค่อยเจ็บไข้ได้ป่วยเพราะคุณแม่ชายซึ่งเป็นนางพยาบาลได้เลี้ยงดูลูกวิชาการ

เมื่อพ่อเสียชีวิต แม่แม่จะอยากอยู่หนองคายกับนิตินัย เพราะคุ้นเคยและมีผู้รักใคร่มากมายที่นั่น แม่ก็อุตส่าห์มาอยู่กับดิฉันเพื่อดูแลหลาน ๆ และบ้านให้

“บางครั้งแม่ก็จะเอาจดหมายเก่าๆ
และบันทึกรักของพ่อมาอ่าน.... และร้องให้อยู่เงียบๆ ”

แม่วังมีสุขภาพและความจำดีเยี่ยม สามารถนั่งเล่น
ไพ่ตองได้ดีๆ เกือบทุกคืน ลูกทั้งสองของดิฉันก็
เล่นไพ่ตองได้ดี เพราะหัดเล่นเป็นเพื่อนคุณชาย

แม่ชอบท่องโคลงกลอน ต่างๆ ให้พวกเรา
ฟังเสมอ บางครั้งแม่ก็จะเอาจดหมายเก่าๆ และ
บันทึกรักของพ่อมาอ่านและร้องให้อยู่เงียบๆ

ดิฉันเคยแอบอ่านทั้งจดหมายของพ่อและจด
หมายของแม่ซึ่งแต่งเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน
นำเสียดายที่ความจำของดิฉันไม่ค่อยดี จึงจำได้ไม่
มากนัก

สุขภาพของแม่เริ่มเสื่อมลงเมื่อแม่กลับ
ต้องผ่าตัดสะโพกแล้วไม่ยอมเดินอีกและเกิดStrokeขึ้น
ครั้งหนึ่งทำให้สมองเสื่อม แต่แม่ก็ไม่เคยรบกวนผู้ดูแลเลย
แม่จะอดทนเสมอเพื่อให้ลูกได้สบายใจ จน
มาถึงช่วงต้นปีนี้ หลังจากดิฉันกลับจากอังกฤษ แม่
เริ่มไม่พูดและกินอาหารไม่ค่อยได้ จนต้องให้อาหาร
ทางสายยาง แม่ต้องการความเอาใจใส่มากขึ้น และ
ต้องเวียนวนเข้าโรงพยาบาลบ่อยขึ้น

จนกระทั่งครั้งสุดท้าย แม่ได้เข้าโรงพยาบาล
ประจำเวชเป็นเวลาหนึ่งเดือนครึ่ง แล้วเปลี่ยนมาเข้า
โรงพยาบาลศรีนครินทร์ได้อีกเดือนกว่าๆ

แม้แม่จะได้รับการดูแลอย่างดีจากคุณหมอ
บุญส่ง พัจนสุนทร และบรรดาน้องๆ พยาบาล
สังฆารของแม่ก็ไม่ยอมรับยาอีกต่อไป

แม่จึงจากเราไปอย่างสงบด้วยรอยยิ้มหลัง

จาก ที่ปราโมทย์มาถึงในเช้าวันที่ 15 กรกฎาคม

แม่มีบุญมากเพราะการติดต่อนำแม่มากรุง
เทพฯ เราได้รับความสะดวกและการต้อนรับอย่างสม
เกียรติจากหลายๆ ฝ่ายของบริษัทการบินไทย

งานศพของแม่สวยงามด้วยพวงหรีด
นับร้อยๆ และไม่โม้เคยเหงาเพราะมีผู้มาเคารพ
ศพมากมาย

ซึ่งพวกเราทุกคนจะระลึกถึงความกรุณา
และไม่ตรีจิตของทุกท่านที่มีต่อแม่ของเราอย่าง
ไม่มีวันลืม

แม่ได้ทำหน้าที่ของแม่สมบูรณ์แล้ว แม่เป็น
เมียที่ดีที่สุดของพ่อ เป็นแม่ที่วิเศษของลูกๆ เป็นแม่
ผู้ดีและแม่ชายที่น่ารักของเขยและสะใภ้ เป็นคุณย่า
คุณยายที่เคารพบูชาของหลานๆ

แม่เป็นบุคคลที่ผู้รู้จักทุกคนให้ความรัก
เคารพ และนับถือ

ดิฉันจึงมั่นใจว่าเมื่อแม่จากไป แม่ย่อม
จะได้พบกับความสุข ความสงบและสิ่งที่ดี
งาม และหากว่าเราจะต้องเวียนว่ายตายเกิด
อีก ดิฉันก็ขออธิษฐานให้ได้เป็นลูกของแม่
ตลอดไป

จันทนา ธีรอำพน

แม่...

แม่เกิดวันอาทิตย์ที่ 19 มกราคม พ.ศ.2450 ปี มะเมีย เป็นบุตรคนแรกเกิดแต่ หลวงพิศิษฐ์คุณการ (ทรัพย์ บุญยะทรัพย์) ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช กับคุณยายช้วน มีน้องร่วมบิดาอีก 4 คน คือ

1. พลเรือตรี เสวต บุญยะทรัพย์ (เสียชีวิตแล้ว)
2. พันเอก(พิเศษ) วิจิตร บุญยะทรัพย์
3. นายโกศล บุญยะทรัพย์ (เสียชีวิตแล้ว)
4. นางราตรี จุลภักดิ์

สืบเนื่องจากคุณตาต้องไปรับราชการในหลาย จังหวัดทางภาคใต้ แม่จึงเข้ารับการศึกษาเบื้องต้นที่ กรุงเทพฯ โดย อยู่โรงเรียนประจำที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น ถ้าผมจำไม่ผิดคงจะเป็นโรงเรียนฝรั่งที่ชื่อดังมาถึงยุคนี้ เมื่อแม่โตพอที่จะดูแลตัวเองได้ ประจวบกับคุณตา ได้ย้ายไปนครศรีธรรมราช ซึ่งมีไกลจากปิ่นนังการ ไปเชื่อมเขื่อนลูกซ่อมสะดวก กว่า การขึ้นล่องระหว่าง นครฯ กับกรุงเทพฯ

ดังนั้นคุณตาจึงส่งแม่เข้าเรียนคอนแวนต์ที่ปิ่นนัง ดูเหมือนว่าจะเป็นนักเรียนรุ่นก่อนหม่อมมกอบแก้ว

อากาศ อยู่รุ่นหรือสองรุ่น

ไม่ทราบว่ามีแม่เรียนอยู่ที่ปิ่นนังนานเท่าใดจึง กลับมาเรียนพยาบาลศิริราช โดยต้องไปเข้าโรงเรียน ไทยที่ราชินี เสียก่อนที่โรงเรียนราชินีนี้ แม่มีกิดคิด ศัพท์ว่าเรียนเก่งมาก เป็นนักเรียน “โต๊ะทอง” เพราะ สอบได้ที่หนึ่งมาโดยตลอด

แม่มาพบรักกับพ่อที่โรงพยาบาลศิริราช ใน ขณะที่พ่อเป็นนักเรียนแพทย์ที่มีฉายาที่น่าจะหลีก ห่างๆ ว่า “ปากมีไฟ ใส่เกือกแตะ ขาวะผู้หญิง หยิ่งยะโส คุยโตข่มเพื่อน” แต่ในที่สุดความรักอัน บริสุทธิ์ที่พ่อมอบให้แก่แม่ นักเรียนพยาบาลสาวที่ได้รับ ทุนรอกก็เฟลเลอร์รุ่นแรกๆ ไปเรียนต่อสหรัฐอเมริกาถึง 4 ปีจึงสละทุนยอมแต่งงานกับพ่อ

ขัฒคำสั่งคุณตาไม่ยอมไปเรียนต่อ จนต้อง ขาดการติดต่อกับคุณตาไปและเกือบบั้นปลาย ชีวิตของคุณตาจึงยอมยกยให้ลูกสาว

หลังจากนั้นแม่ต้องระเห่ร้อนไปกับพ่อตาม วิธีชีวิตของนายแพทย์หนุ่มตั้งแต่แม่ช้องสอนเชิงใหม่, สกลนคร, อุตร, หนองคาย จวบจนบั้นปลายของ ชีวิตพ่อพาแม่มาปักหลักเช่าบ้านเปิดร้านรักษาคนป่วย

“อุดมคติของพ่อจะไม่สามารถเป็นไปได้เลย
หากปราศจากข้างเท่าหลังที่ปักหลักอย่างมั่นคง
แม้ขาข้างหน้า จะถ่วงไปไม่รู้กี่ครั้งต่อกี่ครั้งก็ตาม”

อยู่ที่หนองคายอันเป็นบ้านเกิดที่พ่อรักและผูกพันมาก
ตอนนั้นผมเรียนหนังสืออยู่ ป.2 ประมาณปี 2493

แม้ว่าครอบครัวของเราจะดำเนินชีวิตโดยพ่อ
เปรียบเสมือนข้างเท่าหน้าแต่ด้วยระยะเวลาอันยาวนาน
กว่าลูก ทุกคนที่ผมอยู่กับพ่อแม่ ทำให้ผมทราบว่า

อุดมคติของพ่อจะไม่สามารถเป็นไปได้เลย
หากปราศจากข้างเท่าหลังที่ปักหลักอย่างมั่นคง แม้
ขาหน้า จะถ่วงไปไม่รู้กี่ครั้งต่อกี่ครั้งก็ตาม

ในช่วงต้น ๆ ที่ครอบครัวเราอยู่ที่หนองคาย
พ่อเปิดคลินิกรักษาคนป่วยเนื่องจากลาออกจากราช
การไปเป็นผู้แทนราษฎรของจังหวัดอุดรธานีสอง
สมัย โดยไม่กลับเข้ารับราชการอีกเลย ชื่อของ

“หมออ้วน”ที่เป็นแพทย์ปริญาคนแรกและคน
เดียวของเมืองหนองคายสมัยนั้น จึงเป็นที่รู้จักกันดี
ในหมู่ราษฎรว่า

แม้ไม่มีเงินเลยก็มารักษาได้

ผมจำได้ว่าหลายครั้งที่นอกจากจะไม่ได้เงิน
คำรักษาพยาบาลแล้วคนไข้บางคนที่มาพักอยู่กับบ้าน
เรา ขากลับยังต้องส่งค่ารถกลับบ้านอีก บางครั้งคำ
รักษาจะได้ภายหลัง เป็นมะไฟหวานบ้าง กบขี้กิ้ง แม่
ไก่บ้าง ผมเลยติดนิสัยเลี้ยงไก่มาตั้งแต่อายุ 7-8 ขวบ
ช่วงหลังเมื่อพ่ออายุประมาณ 50 ปี การพัฒนา
ของกระทรวงสาธารณสุขก้าวหน้าขึ้นมาก ไม่ว่าจะ

เป็นสถานพยาบาลของรัฐ และตัวบุคลากรจึงมีนาย
แพทย์ทั้ง หญิงและชายเพิ่มมากขึ้น ในฐานะ
แพทย์ปริญารุ่นแรกของเมืองไทยที่มีอาวุโส
หลายครั้งที่ผมติดตามพ่อไปอบรมแพทย์
ใหม่ๆ ทุกครั้งที่พ่อจะต้องพูดเสมอ คือ

คำรัสของพระราชบิดาที่ว่า “อยาก
รวยให้เป็นพ่อค้าอยากมีหน้าให้เป็น
ข้าราชการ อยากทำบุญทำทานให้เป็น
หมอ” ที่พ่อยึดมั่นมาโดยตลอด

แม้ว่าผมจะยังไม่เคียงสถานีก็ตามผม
ก็พอมองออกว่ารอยยิ้มของแพทย์หนุ่มบาง
คนที่พ่ออบรมนั้นไม่ใช่ยิ้มด้วยความชื่นชม
แต่พ่อก็ไม่เคยใส่ใจการยิ้มเข้านั้นเลย แม้

แต่คิดเดียว หากแม่เป็นคนอื่นมีหรือจะยอมอยู่บ้าน
เช่าตลอดชีวิต มีหรือจะไม่บเร้าให้พ่อแสวงหาเงิน
ทองให้สมบูรณ์พูนสุขเหมือนครอบครัวหมอกคนอื่น ๆ

**“ผมอยากนุ่งผ้าขาวม้านอนตามศาลา
วัดอบรมราษฎร”**

คือเหตุผลของพ่อที่ไม่ยอมรับตำแหน่งรัฐ
มนตรีที่ทางพรรคมอบให้

และในตอนที่อยู่ “จวนคุณปู่” ที่อุดร พ่อเป็น
หัวหน้าเสรีไทย อาเตียง (เตียง สิริขันธ์) เคยมาหาพ่อ

4 อดีตรัฐมนตรีอีสานที่โดนสังหารเรียกพ่อว่า พี่อ้วน
กันทั้งนั้น ผมยังจำได้
ไม่ลืม และเมื่ออายุ
ประมาณ 7-8 ขวบผม
เคยร่ำหาเสียงให้พ่อ
เป็นคำร้องที่คุณไพฑูรย์
นทร ภักดี ศิลปินแห่ง
ชาติศักดิ์เป็นลูกผู้น้อง
ของผมเป็นคนแต่ง

**“คุณหม่อ้วน
เบอร์สาม วุฒิจามสมเป็น ผู้แทน...”**

ผมคงซึมซับเอาความรักชาติ รักประชาชน
ของพ่อโดยไม่รู้ตัวจนเดินหลงเข้ามาในถนนการเมือง
ในที่สุด

พวกเราคงไม่ได้เรียนหนังสือจนจบอย่างน้อย
ปริญญาตรีอย่างที่พ่อมุ่งหวังไว้ และบางคนอาจจะไม่ได้
เกิดถ้าพ่อไม่มีแม่

แม่ผู้ซึ่งไม่ต้องการเป็นเมียรัฐมนตรี แม่ผู้
ไม่ต้องการความร่ำรวย

ไม่เช่นนั้นแล้วคอนันต์แทนที่จะเป็นการ
สังหารหมู่ 4 อดีตรัฐมนตรี ก็อาจจะเป็นการสังหาร
หมู่ 5 อดีตรัฐมนตรีแล้วก็ได้

**“ผมได้เงินตกเบิกมาซื้อสร้อยให้แม่หนัก
2 สลึง แม่น้ำตาไหลพรากซึ่งใจกับลูก
ชาย ทั้ง ๆ ที่ลูกคนนี้มีลาภเงินแม่และ
สร้อยทองคำไม่รู้กี่เส้น”**

ความซื่อสัตย์ ขยันอดทนของแม่ เป็นสิ่งที่
ช่วยสานปณิธานอันยิ่งใหญ่ที่สุดของพ่อได้สำเร็จ
คือการให้ลูกทุกคนเรียนจนจบปริญญาตรีหลังจากนั้น
พ่อและแม่ซึ่งเหน็ดเหนื่อยมานานแสนนานก็วางมือ

จากการหารายได้อีก
ต่อไป คืนบ้านเช่า
เล็กร้านขายยารักษา
คนไข้

พ่อ และ แม่
พากันไปอาศัยต่อ
เดิมชั้นล่างบ้านของ
พี่สาวต่างมารดา คือ
คุณป้าจิม สีหอำไพ

มารดา ของศาสตราจารย์บำรุงสุข สีหอำไพอยู่
พ่อเลิกสูบบุหรี่เกลียดทอง เปลี่ยนเหล้าแม่โขงเป็น
กวางทองตามสภาพทางเศรษฐกิจ ลูกก็ไปคนละทาง
สองทาง

มีผมเท่านั้นที่รับราชการอยู่ที่อำเภอทำบ่อ
ซึ่งพอจะเที่ยวไปเที่ยวมา พักมาด้วยบ่อย ๆ พยายาม
ที่จะให้ผมลงสมัครผู้แทนให้ได้

หัวใจของพ่อรักและผูกพันกับแม่มากจนไม่มี
อำนาจใด ๆ มาแยกได้ ระหว่างพ่ออายุ 65 จนถึงวัน
ดาบอายุ 72 ปี พ่อมีอาการของพิษสุราเรื้อรัง
มีอาการประสาทหลอน แม่ต้องอยู่กับพ่อตลอด

บางครั้งลูกบางคนมารับแม่ไป พ่อก็จะไม่ยอม

หากแม่ไม่อยู่พ่อจะทรนทรายนไม่ได้ จนต้องพาแม่กลับมา

บางครั้งดึกๆ ก็ปลุกแม่มาตัดพ้อต่อว่า เนื่องจากผีนร่ายกล่าวหาแม่ต่างๆ นานา ตามอาการประสาทหลอนอย่างรุนแรง

ผมสงสารแม่มากที่อายุขนาดนี้แล้วต้องมาอดทนอีกทั้งๆ ที่พ่อและแม่ตอนนี้ น่าจะมีความสุขที่สุด

ขณะที่ลูกทุกคนมีครอบครัวมีงานทำเป็นหลักเป็นฐานกันไปหมดแล้ว ถึงแม้ผมจะรับราชการเป็นปลัดอำเภอ แต่ด้วยนิสัยสุรุษสุราย ไม่มีระเบียบวินัย คบเพื่อนทุกประเภท เทียวหัวหายตะพาย ขาดเงินทองที่พี่น้องทุกคนให้แม่ ก็ยักย้ายถ่ายเทมาสู่กระเป๋าของผมแทน

สร้อยทองคำร่วม 10 เส้นที่แม่ซื้อให้ผมใส่ ก็ถูกเล่นแร่แปรธาตุ เทียวเตร่สำมะเลเทเมาไปกับเพื่อนจนหมด

ผมได้เงินตกเบิกมาซื้อสร้อยให้แม่หนัก 2 สลึง แม่หน้าตาไหลพรากซึ่งใจกับลูกชายทั้งๆ ที่ลูกคนนี้เป็นผลาญเงินแม่ และสร้อยทองคำไม่รู้กี่เส้นแล้ว

แม่มักจะพูดเสมอว่ายังห่วงนิตอยู่คนเดียวและความห่วงใยของแม่ยิ่งทวีมากขึ้นเมื่อผมมาเป็นผู้แทนราษฎร ซึ่งในตอนนั้นพ่อได้จากแม่และพวกเราไปแล้ว หลายๆ ครั้งที่ผมต้องไปหอบิฮิมเงินมาเพื่อให้งานบ้องไฟบ้าง แข่งเรือบ้าง หรือแม้กระทั่งประชาชนที่เดือดร้อนและมาหาทุกวันจากหมู่บ้านหรือตำบลต่างๆ เดือนละไม่ต่ำกว่าสองถึงสามร้อยคน และตอนใดที่แม่ทนเห็นคนมารบกวนมากๆ ไม่ไหว พี่สาวที่อยู่ขอนแก่นก็จะมารับแม่ไปพักด้วย

โชคดีที่บางสมัย ผมสอบตกได้ทำงาน

ติดต่อกัน 4-5 ปี ทำให้สามารถสร้างหลักฐานบ้านช่องให้ครอบครัวอยู่ได้สบายๆ

แม่อีกดีใจขอให้เลิกเล่นการเมือง ดังนั้นในช่วง 10 ปีหลัง แม่อีกเลิกหวังไขผม แต่ก็ยังรักที่จะมาอยู่หนองคายเนื่องจากชาวบ้านที่เคยรักใคร่สนิทสนมกัน เทียวมาเยี่ยมเยือนไม่ได้ขาด

นับว่าเป็นช่วงที่แม่สุขใจพอสมควร

หลังจากที่แม่ต้องขาดพ่อแล้วผมคือเดิมบ้านให้แม่อยู่สบายๆ ไม่ต้องขึ้นบันได แม่ชอบที่จะอยู่หนองคายเพราะแม่อีกคนหนองคายเหมือนที่พ่อรัก และคนหนองคายก็รักแม่ มีคนเก่าคนแก่แวะมาคุยกับแม่เสมอ

แต่เนื่องจากตอนนั้นแม่อายุ 85-86 ปี และบางครั้งก็มีอาการป่วยกระเสาะกระแสะ พี่สาวจึงมารับไปอยู่ ที่ขอนแก่น ซึ่งมีหมอและสถานพยาบาลที่ดีกว่า ผมจึงส่งลูกชายคนโตไปเรียนที่ขอนแก่น เพื่อปรนนิบัติรับใช้คุณย่า แม่โดยทั่วๆ ไปแม่มีอาการสุขภาพใจดี แต่ลึกๆ แล้วแม่อังคังคิดถึงพ่ออยู่เสมอ

“เออ” บอกว่าบางครั้งคุณย่าเอาเพลงยาวที่พ่อแต่งให้แม่มานั่งอ่าน แล้วนำตาภิโหลพราก”

ในช่วงปลายปี 2539 แม่เริ่มเมื่อหน้ายสังขาร หลังจากที่ถูกล้มต้องผ่าตัดกระดูกขาแม่อีกไม่อยากจะอยากเดินอีกต่อไป เด็กที่ดูแลต้องคอยพลิกกายและให้นั่งเก้าอี้เลื่อน แม่เหน็ดเหนื่อยมามากแล้ว ไม่อยากจะรับรู้อะไรอีกแล้ว ลูกที่มาเยี่ยมก็สื่อกับแม่ได้ โดยสัมผัสและจิตที่ห่วงใยแม่เท่านั้นแม่ไม่มีโรคประจำตัวใดๆ เลย แม่เสมือนใบไม้ที่รอวันปลิดจากขั้ว

แม่อีกมีอาการติดเชื้ออีก 2-3 ครั้ง พี่สาวและพี่เขยได้ดูแลแม่ช่วงนี้อย่างยาวนาน เพราะแม่ไม่สามารถจะไปไหนได้อีกแล้ว และในที่สุดแม่อีกต้อง

เข้าโรงพยาบาลอีก เป็นครั้งสุดท้ายเมื่อกลางเดือน
เมษายน ที่ห้องไอ.ซี.ยู.โรงพยาบาลพระเวช ขอนแก่น
ในตอนนั้นมีพี่สาวอยู่ดูแลเพียงคนเดียว
พี่เขยซึ่งรักแม่ยายไม่แพ้แม่ตัวเอง ก็ย้ายไป
รับราชการอยู่ที่จังหวัดตราด

พี่อ่อน-ปราโมทย์และอังสนา อยู่เมืองนอก
จิตติ กับ สุจริต ก็มีหน้าที่การงานค่อนข้างจะรัดตัว
พี่สาวโทรถามทุกคนคิดว่าแม่จะต้องจากเราไปแล้วแต่
แม่ก็ยังเหลือสายใยของชีวิต อยู่ได้ด้วยความสามารถ
ของหมอและความทันสมัยของเครื่องช่วยชีวิต

พวกเราไม่ทราบว่แม่ต้องทนทุกข์ทรมาน
หรือไม่ แต่ก็ปลอบใจตัวเองว่า

แม่ไม่เคยทำร้ายใคร อย่าว่าแต่การ
กระทำเลย แม้คำพูดสักน้อยนิดก็ไม่เคยนิทา
ว่าร้ายใคร คนที่รู้จักแม่จะรับรองพฤติกรรม
ของแม่ได้ดี

ดังนั้น แม่จึงไม่น่าจะต้องมาเป็นแบบนี้ เมื่อ
ปราโมทย์ กลับมาได้สั่งให้ผมทำสังฆทานและนั่งสมาธิ
ขอให้เจ้ากรรม นายเวรที่อาจจะมี ไม่ว่าในชาตินี้ของ
แม่ หรือแต่ชาติปางก่อน ให้อโหสิกรรม ปลดปล่อย
ไม่ให้แม่ต้องทนทุกข์ทรมานอย่างที่เราเห็น

พวกเราทุกคนไม่อาจจะหาข้อยุติได้ทั้ง ๆ ที่ทราบ
จากหมอว่าแม่จะไม่สามารถออกจากโรงพยาบาลอย่าง
ทุกครั้งได้อีกแล้ว และในที่สุดพวกเราก็ยอมให้หมอเจาะ
คอตามที่หมอร่วมศรึน้องของพ่อบอกว่าจะต้องทำ
ตามหมอบอก คือขีดเวลาออกไปเท่าที่จะทำได้

พี่เขยกับพี่สาวก็ยืนยันที่จะสู้จนถึงที่สุดแม้ว่า
การอยู่โรงพยาบาลเอกชนจะสิ้นเปลืองมากเพียงใด
อย่างไรก็ตามด้วยความหวังดีของแพทย์ผู้รักษา
ได้กรุณาแนะนำว่า สมควรที่จะย้ายไปที่โรงพยาบาล
ศรึนกรินทร์ตามความเห็นและเหตุผลของแพทย์ ซึ่ง
ถูก ๆ ทุก คนเห็นชอบด้วย ดังนั้นจึงเป็นการย้ายครั้ง
สุดท้ายของแม่

และในที่สุดแม่ก็จากพวกเราไป
ทั้งชีวิตของแม่ พวกเราทุกคนรู้แต่เพียงว่า
ชีวิตแม่มีเพื่อพ่อ
ชีวิตแม่มีเพื่อลูก
เมื่อหมดสิ้นภาระแล้วแม่ก็จากไป
ไม่มีใครรู้เลยว่า แม่เคยต้องการ
อะไรเพื่อตัวเองบ้าง!??!

นิตินัย นาคกรทรรพ

ระลึกถึงแม่... “ผู้มีแต่ให้”

แม่ที่รักยิ่ง...

แม่คงรู้ว่าหนูเป็นคนที่ย่ำแย่มากในการเขียนจดหมาย และจดหมายฉบับสุดท้ายถึงแม่นี้ยิ่งใช้เวลาานเหลือเกิน กว่าจะจบลงได้เป็นจดหมายที่ใช้เวลานานมากเลย เพราะพอหยิบกระดาษปากกามาเขียนถึงแม่ที่ไร เริ่มไปได้หน่อยเดียว น้ำตาก็พาลจะไหลอยู่ร่ำไป ทั้ง ๆ ที่เราเตรียมตัวเตรียมใจอยู่นานแล้วว่า

สักวันหนึ่งแม่ก็คงจะต้องจากพวกเราไป เพราะสังขารของแม่อ่อนล้าเต็มที่แล้ว

แต่เมื่อวันนั้นมาถึงจริงๆ เราก็แทบทำใจไม่ได้ นำแปลกจริงๆ เมื่อแม่อยู่ถึงแม้จะเจ็บป่วยเข้าโรงพยาบาลนานๆ เราก็ยังอุ่นใจมีความรู้สึกที่แม่ยังอยู่ด้วย ยังอยู่เป็นหลัก เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของลูกๆ หลานๆ พอแม่สิ้นแม่จะรู้ว่าแม่ไปดีแล้ว มีความสุขแล้ว แม่สบายดีแล้วพวกเราก็ตยังเสียใจ ว่าเหว่ เหงาหงอย

บ้านดูอ้างว้างไปทันทีที่แม่จากไป

ความทรงจำเกี่ยวกับแม่ของหนู คงจะแตกต่างจาก พวกพี่ๆ ซึ่งมีเรื่องต่างๆ ให้จดจำมากมาย แต่สำหรับน้องคนเล็กเกิดมาในขณะที่ทุกอย่างค่อนข้างลงตัว หนูจำได้เพียงว่า แม่เป็นผู้หญิงเรียบร้อยใจดี อ่อนหวานเสียสละ เป็นที่ยกย่องของคนทั่วไป

สำหรับหนู หนูรู้แต่ว่าแม่เป็นแม่ที่แสนวิเศษ เป็นผู้ที่มิแต่ให้สำหรับหนูเสมอมา

เริ่มด้วยการให้ชีวิต ซึ่งเป็นชีวิตที่สมบูรณ์แสนสบายไม่ต้องทุกข์ร้อน คั้นรน แสวงหาสิ่งใด เป็นชีวิตที่มีความสุขเล่นสนุกไปวันๆ มีหน้าที่เพียงอย่างเดียวคือเรียนหนังสือ หนูอยู่กับแม่จนจบ ม.5 จึงได้จากแม่เป็นครั้งแรก ไปเรียนต่อที่ ร.ร.สตรีวิทยา

ในกรุงเทพฯ 3 ปี จนจบม.8

พลาดจากการสอบเข้ามหาวิทยาลัยจึงกลับไปอยู่กับแม่อีก 1 ปี แล้วแม่ก็ให้อนาคตที่ดีกับหนู ด้วยการขยับขยอให้กลับไปเรียนอีกครั้ง

แม่บอกว่า แม่เลี้ยงหนูได้จนตาย พี่ๆ ก็คงเลี้ยงหนูได้จนตาย แต่เมื่อหนูโตขึ้นไม่มีวิชาความรู้ หนูจะไม่มีอนาคต แล้วหนูจะต้องเสียใจ เสียตายในภายหลัง

หนูจึงพยายามอีกครั้ง และครั้งนี้ทำได้สำเร็จ สอบเข้าเรียนคณะรัฐศาสตร์จุฬาฯ ได้เมื่อเรียนจบแล้ว แม่ก็ยังสนับสนุนให้หนูมีโอกาสไปเรียนต่ออเมริกา จนได้ปริญญาโทอีก

ผลจากการผลักดันของแม่ในครั้งนั้น ก็เกิดประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อหนู เมื่อประสบปัญหาในเวลาต่อมาเพราะทำให้หนูสามารถเลี้ยงตัวและเลี้ยงลูกกำพร้าอีก 3 คนมาได้ตลอดรอดฝั่งโดยไม่น้อยหน้าใครๆ

ตลอดชีวิตของแม่ แม่ทุ่มเทเลี้ยงดูให้การศึกษาที่ดีที่สุดแก่ลูก ๆ ทุกคน จนประสบความสำเร็จ มีการงานอาชีพเลี้ยงตัวเองได้อย่างดีทุกคน แม่ให้ความรักแก่ลูก ๆ อย่างเต็มเปี่ยม เป็นความรักที่สุุดประเสริฐ

ความรักที่แม่ให้ลูก เป็นรักที่ที่รวมทุกสิ่งทุก

“แม่บอกว่า แม่เลี้ยงหนูได้จนตาย พี่ๆ ก็คงเลี้ยงหนูได้จนตาย แต่เมื่อหนูโตขึ้นไม่มีวิชาความรู้ หนูจะไม่มีอนาคต แล้ว หนูจะต้องเสียใจ เสียตายในภายหลัง”

อย่างไร เป็นการเอาใจใส่ ความอบอุ่น ความเข้าใจ ความเสียสละ

เมื่อใดที่มีปัญหา แม่พร้อมเสมอที่จะเป็นที่ปรึกษา หาทางแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ทุกครั้ง และความรักรักรักยังได้สืบทอดมาถึงลูกๆ ของหนู ซึ่งได้มีโอกาสมาอยู่กับคุณยาย ในคราวที่หนูโอนกลับมาเป็นครูที่หนองคาย และพาลูกเล็กๆ 3 คนมาอาศัยอยู่ด้วยอยู่ได้ไม่นานหนูประสบปัญหาต้องเสียหัวหน้าครอบครัวไปอย่างกะทันหัน จากอุบัติเหตุ แม่ก็อยู่เป็นเพื่อนช่วยดูแลหลานและเป็นกำลังใจให้หนูผ่านพ้นช่วงวิกฤตนั้นมาได้

หลังจากนั้นหนูค่อนข้างห่างแม่ไปมาก เนื่องจากแม่เริ่มแก่ตัวต้องอยู่ประจำที่นอนแค้นกับแดง แต่แม่ก็ยังคอยเป็นห่วงเป็นใย เพราะรู้ว่าหนูต้องรับภาระเลี้ยงดูลูกๆ ตามลำพัง แม่จะเอื้อเพื่อเจือจุนในยามที่หนูขัดสนเสมอมา แม้ว่าแม่จะไม่มีทรัพย์สินเป็นมรดกให้หนู

แต่สิ่งที่หนูได้รับจากแม่กลับเป็นที่มิตค่ามหาศาล ยิ่งกว่าทรัพย์สินใดๆ...เพราะแม่เป็นผู้ให้คุณธรรมกับหนู

ตั้งแต่จำความได้ แม่เป็นตัวอย่างด้านความดีเป็นคนสมถะ เรียบง่าย มองโลกในแง่ดี ไม่โกรธเคือง

ไม่ว่าร้ายผู้ใด

แม่เต็มไปด้วยความเสียสละ ให้อภัย ความรัก และคุณธรรมของแม่ที่หนูได้ซึมซับมาตลอด เป็นสิ่ง ที่ช่วยให้หนูมีความมั่นคงทางใจ ทำให้เข้าใจธรรมชาติ และ ทำให้หนูดำรงชีวิตต่อมาได้อย่างมีความสุข ท่ามกลางวิกฤตการณ์ต่างๆ ทางสังคมและวิถีชีวิต

เมื่อภาวะเรื่องลูกๆ ค่อยผ่อนคลาย ทุกคน ไปอยู่เมืองนอก หนูได้มีโอกาสกลับมาอยู่กับแม่อีกครั้ง ด้วยความตั้งใจจะกลับมาดูแลทดแทนบุญคุณ แม่บ้างในบั้นปลายชีวิตของแม่ เนื่องจากไม่มีทาง ทดแทนพระคุณด้วยสิ่งอื่น

“แม้ว่าแม่จะไม่มีทรัพย์สินเป็นมรดกให้หนู แต่สิ่งที่หนูได้รับจากแม่ กลับเป็นสิ่งที่มีความค่ากว่าทรัพย์สินใด”

ของเพียงสิ่งเดียวที่หนูมอบให้แก่แม่เป็นเพียงรูปหลวงปู่ผืนเล็กมทอง 1 สิ่งองค์เล็ก ๆ ที่แม่ห้อยติดตัวอยู่ตลอด

การกลับมาอยู่กับแม่ในครั้งนี้ แม่ก็ยังคงเป็นผู้ให้กับหนูอีกคือให้ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดีขึ้น ความจริงตำแหน่งนี้ถ้าหนูต้องการ และถ้าหนูมีอุปนิสัยแตกต่างจากแม่ ซึ่งเป็นคนไม่สนใจศรัทธาบรรดาศักดิ์ ไม่ทะเขอะทะยาน ไม่มักใหญ่ใฝ่สูง หนูคงจะก้าวถึงจุดนี้ไปนานแล้ว ทั้งๆ ที่หนูเรียนจบปริญญาโทตั้งแต่ปี 2511 อบรมเตรียมผู้บริหารตั้งแต่ปี 2522 มีคุณสมบัติพร้อมมีผู้สนับสนุนให้เป็นผู้บริหารได้

แต่หนูก็ยังพอใจแค่เป็นครูผู้สอน

จนกระทั่งจะมาอยู่กับแม่ หนูอยากให้แม่ภูมิใจ จึงได้ขอออกเป็นผู้บริหารบ้าง ในขณะที่เพื่อนร่วมรุ่น

หลายๆคนเป็นใหญ่เป็นโตกันไปหมดแล้วหนูได้ตำแหน่ง และได้มาอยู่กับแม่สมใจเกือบ 4 ปี สุดท้ายของชีวิตแม่

มีเพียงอย่างเดียวที่หนูยังเสียใจ ที่ไม่สามารถทำให้แม่มีความสุขได้เป็นครั้งสุดท้าย เพราะไม่มีโอกาสย้ายพาแม่กลับไปหนองคาย ที่เป็นเสมือนบ้านเกิดของแม่ เป็นแหล่งพำนักที่แม่ใช้ชีวิตร่วมกับพ่อมายาวนาน

เมื่อบอกข่าวไม่ได้ย้ายกลับ แม่รับรู้อย่างเหงาๆ หลังจากนั้นแม่ก็เจ็บซึม ไม่พูดอะไรอีกเลย แม่คงหมดหวัง ซัดกำลังใจ พลังใจของแม่คงจะถดถอย ประกอบกับอายุที่มากขึ้น ทำให้สุขภาพแม่แยลง

อาการของแม่ค่อยๆ ทุรลง แม่ป่วยเข้า-ออกโรงพยาบาลหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายแม่อยู่โรงพยาบาลนานเกือบ 3 เดือน

วันที่ 15 กรกฎาคม 2540 ก็เป็นวันที่เราประสบกับความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่อีกครั้ง ห่างจากวันที่เราเสียพ่อไปเมื่อ 23 ปีก่อน

วันนั้นเล็ก แดง นิด น้อย อยู่ข้างๆ แม่ในตอนแม่ค่อยๆ จากพวกเราไปอย่างสงบ เอ้ เอื้องก็อยู่ ยังได้ช่วยเช็ดหน้าเช็ดตัวแต่งตัวให้แม่เลย

“การเป็นคนดีเท่านั้น จึงจะได้รับการยกย่อง
ยอมรับจากสังคมอย่างแท้จริง”

พวกเราตกลงใจพาแม่เข้ากรุงเทพฯ เพราะนึกถึงญาติๆ ที่สูงอายุอาจไม่สะดวกในการเดินทางมาพบแม่เป็นครั้งสุดท้าย ซึ่งการตัดสินใจของพวกเราก็นับว่าถูกต้อง เพราะเริ่มแต่การเดินทางและตลอดการสวดพระอภิธรรมทั้ง 7 วัน เราได้รับการช่วยเหลือดูแล บริการอย่างดีจากบริษัทการบินไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่พี่สะใภ้ใหญ่(นางสุมาลี)เป็นพนักงานชั้นผู้บริหาร และลูกชายคนที่ 4 ของแม่ (น.อ.สุจริต) ช่วยประสานฝ่ายต่างๆ ในการนำแม่สู่กรุงเทพฯ

ตลอดทั้ง 7 วัน ผู้คนมากันมากมายโดยที่เราไม่ได้บอกกล่าว หรีดดอกไม้สดดอกไม้แห้งที่เขานำมาคารวะแม่นั้น สวยงามยิ่งนักทุกคนมางานด้วยใจรักเคารพจริง ๆ

สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าแม่ไม่ใช่คนดี ลูก ๆ ที่แม่เลี้ยงอบรมมาไม่เป็นคนดี

เมื่อถึงบทสุดท้ายของชีวิตแม่ แม่ก็ยังได้ให้สังฆกรรมแก่หนู หนูได้ตระหนักว่ามนุษย์เรานั้น ยศฐาบรรดาศักดิ์ ความมั่งคั่งร่ำรวย ไม่ได้สำคัญไปกว่า

คุณความดี การเป็นคนดีเท่านั้น จึงจะได้รับการยกย่องยอมรับจากสังคมอย่างแท้จริง

พระที่มาเทศน์โปรดในงานของแม่รูปหนึ่งกล่าวว่า เฉพาะสังฆารของแม่เท่านั้นที่จากเราไปแต่จิตวิญญาณของแม่ได้ได้จากไปด้วย ถ้าหากพวกเราลูกๆหลานๆ สามารถปฏิบัติตามสิ่งที่แม่พร่ำสอน ถวายทอด ปลูกฝังให้เราแล้ว ก็เท่ากับว่าแม่ยังอยู่ในตัวตนของเรา ยังอยู่ในใจของเรา

หลานๆ เอ โอ โอ๊ต อยากมาราบคุณชายมาก แต่ด้วยข้อจำกัดบางอย่างทำให้มาไม่ได้ หนูบอกลูกว่าถ้าคิดถึงคุณชายขอให้คุณชายมีความสุขก็ขอให้ทำบุญ ตั้งใจทำความดี หากคุณชายมีญาณวิเศษได้ทราบจะได้ดีใจหายห่วง

สำหรับตัวหนูเอง หนูจะพยายามที่สุดที่จะเป็นคนดีให้ได้เหมือนแม่ และแม่จะได้อยู่ในใจหนูอยู่กับหนูตลอดไป

ลูกน้อย (อังสนา)

คุณน้าอรุณ... ผู้จากไป

ทราบข่าวจาก ส.ส.ร.นิตินัย นาคทรพรพ
ว่าคุณแม่ถึงแก่กรรมแล้ว และจะประกอบ
การฌาปนกิจประมาณปลายเดือนตุลาคม
2540 นี้ ขอให้มีส่วนร่วมเขียนเรื่องเพื่อลง
ในหนังสืออนุสรณ์ด้วย

ในฐานะที่เราเคารพนับถือ คุณน้าอรุณ-คุณ
หม่อ้วนเหมือนหนึ่งญาติผู้ใหญ่มาเป็นเวลานานร่วม
40 ปี จึงถือโอกาสขอการระต่อดวงวิญญาณของ
ท่านที่ล่วงลับไปแล้วนำเอาเรื่องราวบางตอนที่สำคัญๆ
ในอดีตมาเล่าสู่กันฟัง อาจจะมีไม่เหมือนใครหรือ
ใครเหมือน

ทั้งนี้เราเองก็จะได้ระบายคลายความเครียด
ความอึดอัดอวน ความคิดถึงท่านลงได้บ้าง

น.ส.อรุณ บุญยทรัพย์ สมัยเมื่อเป็นนักเรียน
พยาบาล อยู่เรียนนอนทำน้ำเจ้าพระยา โรงพยาบาล
ศิริราช ในครั้งนั้น ปรากฏว่า ได้รับทุนรอกักเฝ้าเลอร์
ไปเรียนต่อพยาบาลเป็นเวลา 4 ปี ณ ประเทศสหรัฐ
อเมริกา ใน พ.ศ.2472 ซึ่งแสดงและชี้ให้เห็นว่า

คุณน้าอรุณ มีความรู้ความสามารถ และคุณ
สมบัติพิเศษอย่างไร จึงได้รับทุนไปต่างประเทศได้นี้
เป็นประการแรก

สำหรับลักษณะนิสัยส่วนตัวของผู้ชายชนม
นั้น ท่านเป็นคนมีความละเอียดอ่อนถี่ถ้วนในการ
งาน มีกิริยามรรยาทเรียบร้อย เป็นผู้พูดจาพาทิ
ด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน มีน้ำใจ โอบอ้อม
อารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่บุคคลทั่วไป

มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นกุลสตรีที่ได้รับการ
ยกย่องยอมรับนับถือโดยทั่วไป

ส่วนชีวิตในวัยสาวอันแสนสวยของคุณน้าอรุณ
นี้ ท่านเคยเล่าชีวิตรักในหนหลัง เป็นรักแรกพบมีชาย
ในดวงใจเพียงคนเดียวเท่านั้น ที่ได้มอบให้เป็นรักอมตะ
และผู้้นั้นคือหนุ่มรูปหล่อคุณหม่อ้วน นาคทรพรพ
ซึ่งขณะนั้นกำลังเรียนแพทย์อยู่ในปีสุดท้ายแล้ว

ในที่สุดท่านได้ตัดสินใจอย่างไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อ
เข้าพิธีมงคลสมรส

อีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเหนืออื่นใด
ที่ ควรได้รับการยกย่องและสรรเสริญอย่างยิ่ง คือ
ท่านมีความ รับผิดชอบอย่างสูง ในการปฏิบัติหน้าที่
ตัวอย่างที่ดีให้แก่ครอบครัวและต่อคุณหม่อ้วน
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดูแลเอาใจใส่เพื่ออบรมบุตร-
ธิดา จำนวน 7 คน ให้อยู่ในโอวาท และกรอบประเพณี
อันดีงาม จนลูกๆ ทุกคนประสบความสำเร็จในการ
ศึกษานั้นปริญญา ในระดับสูงทุกคน มีตำแหน่งงาน
อาชีพที่มั่นคง มีเกียรติเป็นที่เชิดหน้าชูตาให้แก่พ่อแม่
และวงศ์ตระกูลสืบไป ดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้

- คนที่ 1 นางวินิตา บุญยวรรณ สามีปริญญาเอก ทำงานอยู่ในองค์การสหประชาชาติสหรัฐอเมริกา
 คนที่ 2 น.ต.จิตติ นาคกรรพ ร.ร.นายเรืออากาศ
 คนที่ 3 ดร.ปราโมทย์ นาคกรรพ ร.บ.(จุฬาฯ) น.บ. (ธรรมศาสตร์) ปริญญาโท รัฐศาสตร์ (เพนซิลเวเนีย) ปริญญาเอกการปกครอง มหาวิทยาลัยคอร์เนล (อเมริกา)
 คนที่ 4 น.อ.สุจิต นาคกรรพ ร.ร.นายเรืออากาศ
 คนที่ 5 นางจันทนา ธีรอำพน อบ.(จุฬาฯ) M.Education America
 คนที่ 6 นายนิพนธ์ นาคกรรพ น.บ.(ธรรมศาสตร์) อดิศ.ส.(2 สมัย) สมาชิกสภานิติบัญญัติฯ และส.ส.ร.หนองคาย
 คนที่ 7 นางอังสนา พันธุ์เจริญ ร.บ.(จุฬาฯ) M.Education America

และในโอกาสสุดท้ายนี้

ขอให้ก้าวรุด	ไปได้	ในตรีภพ
ได้พานพบ	คุณหม่อ้วน	ล้วนคู่สม
สวยสุข	สรวงสวรรค์	ชั้นเทพพรหม
เพริศภิรมย์	ไร่ถ้ำพล	พันนิพพาน
เราอยู่หลัง	ทำบุญ	หนุนส่งให้
ขอเทพไท้	ที่เลิศลิบ	ทิพย์สถาน
นำท่านไป	ได้สิ่งคู่	อยู่วิมาน
ขอกราบกราน	ท่านทั้งสอง	ครองสุขเอย

นายถนอม-นางประทีป พุดคำ
 777 บ้านพักถนอมประทีป จ.หนองคาย

ระลึกถึง...จนวันตาย

วันที่ 16 กรกฎาคม 2540 ไปจัดประชุมที่จังหวัดขอนแก่นเสร็จแล้ว ตอนเย็นขอให้เพื่อนพาไป เยี่ยมคุณป้าที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ก็ได้ทราบว่า คุณป้าไปสู่สุคติแล้วตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2540 และลูกๆ ได้นำคุณป้าไปตั้งสวดบำเพ็ญกุศลที่ วัดชลประทานฯ กรุงเทพฯ เมื่อเดินทางกลับกรุงเทพฯ ก็ได้ตามไปฟังสวด มีเทศนา 1 กัณฑ์ พระเทศน์จับใจมาก มีตอนหนึ่งท่านเทศนาสอนว่า

เมื่อเกิดสิ่งนั้นก็ย่อมมีที่มาเสมอ

ผู้เขียนมีจิตใจผูกพันกับคุณป้ามาก ก็นำคิดว่าเพราะอะไร

เมื่อคิดย้อนหลังคุณป้าเป็นผู้นำทำให้เกิดความรักความผูกพันต่อคุณป้าทั้งสิ้น เริ่มแต่ผู้เขียนเกิดรอดแม่ปลอดภัยได้ก็เพราะบารมีคุณลุงคุณป้า แม้ผู้เขียนอาศัยอยู่ชนบท เมื่อพ.ศ.2484 การบริการด้านสาธารณสุขมีขอบเขตจำกัดสงครามอินโดจีนกำลังระอุ การคมนาคมลำบากมาก คุณลุงคุณป้าเป็นห่วงญาติที่อยู่บ้านนอก เมื่อคุณแสบ ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานีกาชาดจังหวัดอุดรธานีไปตรวจราชการชายแดนจังหวัดหนองคาย ท่านก็ฝากฝังให้ดูแลญาติที่ อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย

แม่ผู้เขียนเล่าให้ฟังว่ากำลังเจ็บท้องคลอดพอดี คณะคุณแสบมีตำรวจราชการผ่านหน้าบ้านแฉะถามทุกข์ สุข ก็เลยให้การอนุเคราะห์ให้ดูแลทำคลอดให้และตั้งชื่อทารก หญิงที่เกิดมาว่า “บังอร” ทั้งหมดก็เพราะบารมีของคุณลุงคุณป้า นามสกุลคุณแสบผู้เขียนไม่สามารถระบุได้

แต่ชื่อคุณแสบก็อยู่ในหัวใจผู้เขียนตลอดมา

เมื่อไปเรียนพยาบาลมีเพื่อนเป็นคนจังหวัดอุดรธานีคุยกันก็ทราบว่า คุณแสบเป็นคนทำคลอดเหมือนกัน ตลอดชีวิตของผู้เขียนได้รับการเอาใจใส่ดูแลเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แม้แต่การเจ็บป่วยก็ได้รับความ

กรุณาจากคุณป้ามาโดยตลอด

เด็ก ๆ จำได้ว่า พ่อ-แม่จะพาไปกราบคุณป้าปีละ 1-2 ครั้ง เพราะสมัยนั้นการคมนาคมลำบากมาก สมัยที่ท่านอยู่อุดรธานีต้องใช้เวลาเดินทาง 1 วัน ลงเรือยนต์ที่ อ.ท่าบ่อ ต่อรถยนต์ที่หนองคาย

โตขึ้นท่านได้ย้ายมาอยู่จังหวัดหนองคายก็ได้พบบ่อยขึ้น ได้รับการดูแลเกี่ยวกับสุขภาพ ได้พบยิ้มที่อ่อนโยน เย็นสบายตาสบายใจ

คุณป้าเป็นคนที่ไม่โกรธแค้นแล้วจะมีความสุข ท่านจะพูดถึงสิ่งที่ดีงาม ให้กำลังใจเป็นนักฟังที่ดีถึงสิ่งที่ท่านพูดออกมาจะมีประโยชน์และน่าฟังเสมอ

ในช่วงสำคัญ ๆ ของชีวิตคุณป้าจะมีบทบาทในชีวิตผู้เขียนเสมอ ผู้เขียนมีนิ้วตั้งที่นิ้วก้อยข้างขวาพออายุเข้าวัยรุ่นก็เริ่มอาย เพราะมีคนทักและเมื่อโรงเรียนปิดเทอมก็มาหาคุณป้าที่หนองคาย เพื่อจะผ่าตัดนิ้วที่เกินออก คุณป้าพาไปที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด และได้เข้าไปในห้องผ่าตัดด้วย

จำได้ว่าเมื่อหมอฉีดยาชา และจะทำการตัดเอานิ้วออก คุณป้าคงกลัวว่าหลานจะเจ็บ ท่านมีมืออีกข้างไว้แน่นทำให้ผู้เขียนเกิดความอบอุ่น ความกลัวหายไป

สิ่งเหล่านี้อยู่ในหัวใจผู้เขียนตลอดมา

พอสอบได้ทุนพยาบาลอนามัยของจังหวัดก็ได้คุณป้าพาไปมอบตัวเป็นผู้กำกับรับรองเรียนจบมาทำงาน ที่ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก ขอนแก่น (พ.ศ. 2510) คุณป้า ก็เป็นห่วงมาขอนแก่นเพื่อเยี่ยมพี่แดงก็ได้มาเยี่ยมดูว่าอยู่อย่างไร พอแต่งงานคุณลุงคุณป้าก็กรุณาไปร่วมพิธีอวยพร

คุณลุงบอกเจ้าบ่าวว่า “ลูกหลานบ้านนี้ห้ามทำร้ายร่างกาย ไม่พอใจคืนได้”

คุณป้าผูกแขนให้ ให้พรว่า “ลูกป้าทุกคนจบปริญญาหมด”

“คณะคุณแสบี่มาตรวจราชการผ่านหน้าบ้านวะถามทุกข์สุข
ก็เลยให้การอนุเคราะห์ดูแลทำคลอดให้
และตั้งชื่อทารกหญิงที่เกิดมาว่า...บังอร”

เป็นคำอวยพรที่มีค่าที่สุด การศึกษาเป็น
แสงทองของชีวิตหลานได้ปฏิบัติตาม เจริญรอย
ตามคำสั่งสอน

ในช่วงสำคัญของชีวิตหลานจะมีคุณป้าอยู่ใกล้ๆ
เสมอ คงไม่ใช่การบังเอิญแต่เพราะกุศลผลบุญของหลาน
แม้แต่หัวหน้าครอบครัวของหลาน เสียชีวิตโดยกะทัน
หันเขาก็เลือกจังหวัดขอนแก่น ซึ่งคุณป้าก็อยู่ที่นั่น
หลานก็มีคุณป้าเป็นหลักให้กำลังใจสู้ ลูบลูหัวลูบลัง
ออบอุ้มใจดีแท้ๆ

นอกจากนั้นก็ได้บารมีของลูกสาว-ลูกเขยของคุณ
คุณป้าช่วยอุ้มชูเกื้อหนุนให้ช่วงชีวิตนั้นผ่านไปด้วยดี

การดำเนินชีวิตของคุณป้าจะเป็นผู้ให้โดยตลอด
อุทิศความสุขให้สามี ลูกและเอื้อเฟื้อแผ่ไปยังคน
ที่อยู่รอบๆ ข้างด้วย คุณป้าเป็นผู้รู้จักใช้จ่ายเงินให้เกิด
ประโยชน์สูงสุด ความฟุ่มเฟือยจะอยู่ห่างไกลกับคุณป้า
มาก แทบจะเรียกว่าเป็นทางขนานกับการดำเนินชีวิต
ของคุณป้าเลยก็เป็นได้

ถ้าเป็นความต้องการของลูกๆ แล้วคุณป้า
ไม่ปฏิเสธเลย

ในส่วนตัวคุณป้าเป็นคนสมณะ เรียบง่าย การ
แต่งตัวก็ตามสบาย แต่เหมาะสมในวิถีของผู้เขียน
ไม่เคยเห็นคุณป้าโต้เถียงกับผู้ใดเลย ยิ้มเย้นๆ อ่อน
โยนเห็นแล้วสบายตาสบายใจ เป็นลีลาชีวิตของ
คุณป้ามาโดยตลอด

คุณป้าถือว่ามีค่าจำเป็นเยี่ยม ถึงแม้จะมีอายุ
มากแล้วจะเอ่ยชื่อนามสกุลคนที่คุณป้าเคยรู้จักได้อย่าง

ถูกต้อง ถึงแม้หลายๆปีจะมาเจอ คุณป้าก็ทักได้ถูก
ยิ่งมีอายุมากขึ้น คุณป้าจะให้ความสบายใจแก่
ผู้เข้าใกล้ คุณป้าเป็นคนแก่ที่น่ารักไม่เรียกร้อง ไม่คร่ำ
ครวญ มีชีวิตเรียบง่าย สมณะ เมื่อลูกหลานไปเยี่ยม
จะดีใจพูดแต่สิ่งดีงาม จะเล่าเรื่องดี ๆ ของลูกหลาน
ให้ฟัง ทำให้ผู้คุยอยากคุยด้วยนานๆ ไม่เบื่อ

ถ้าคุณป้าเป็นสายน้ำก็จะเป็นสายน้ำใสไหลเย็น
มีประโยชน์ต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ เพราะสายน้ำ
นี้ไม่เคยพิโรธโกรธใครทำร้ายใคร ไม่ว่าจะต่อหน้า
หรือลับหลัง

ตลอดอายุขัยของคุณป้าได้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร
ให้ลูกหลานได้ยึดเป็นที่พึ่งทางใจมาโดยตลอด ลีลา
ชีวิตของคุณป้าเป็นสิ่งที่ลูกหลานควรยึดปฏิบัติต่อไป
เพื่อเป็นสิริมงคลของชีวิตโดยแท้จริง

คุณป้าเป็นบุคคลที่ใครเข้าใกล้แล้วจะรู้สึกมี
ความสุข อยากอยู่ใกล้นานๆ

ยิ้มเย้นๆ อ่อนโยน แวดตาใสบริสุทธิ์ ความ
โอบอ้อมอารีของคุณป้าที่มีต่อลูกหลานจะจารึกไว้ใน
หัวใจตลอดไป

ขอกุศลผลบุญทั้งปวงดลบันดาลให้คุณป้า
ไปสู่สุคติ

คุณป้าจะอยู่ในหัวใจของลูกหลานนานเท่า
นาน... ตลอดจนวันวาย...

หลานบังอร

Date: 18 Jul 1997 21:03:40 PST
From: Yvonne.Bodle@ bbs.cavix.org
To: uft@ksc8.th.com
Subject: Your wonderful, dear Mother

Dear Pramot,

I was so sorry to hear about your wonderful, dear Mother. I feel so good that I got to be with her twice. She was truly special and loved you so dearly. And you loved her so dearly. Once when you had a few of us with you, you introduced her to us by saying, "This is the dearest person in the world to me" Remember that day? She chose to be silent that day and she was adorable. I took a picture of you two and put it in the album I gave you after my first visit to Thailand.

I will honor her in my prayers on her day of cremation, July 30, and pray to my Buddha. She will have a special place in my heart.

My love and very best to you and your brothers and sisters.

Yvonne

Date: Fri, 18 Jul 1997 12:24:59-0400 (EDT)
From: Patsstan6 @ aol.com
To: uft @ ksc8.th.com
Subject: SINCERE SYMPATHY

DEAR DR. PRAMOTE

I was extremely sorry to hear of the death of your dear Mother. My Prayers and thoughts go out to you and your family. When my step mother died, I was in THAILAND and I remember so well the words from the Monk in NONGKHAI who said the news of her death made his heart hurt.

The news of your Mother's death makes my heart hurt now. We will remember you and your family especially on JULY 30.

**With love
PAT STANLEY,**

Date: Fri, 18 Jul 1997 16:50:45-0400 (EDT)
From: KLLanos@aol.com
To: admin <admin@tat-uk.demon.co.uk>

Dear Dr. Promote,

I am so very sorry to hear about your mother. There just never seem to be words to help at this time to help the sorrow, but I wanted you to know how much I am thinking about you and your family at this very difficult time.

My deepest sympathy,

Kathy

Date: Thu, 17 Jul 1997 00:42:43-0400 (EDT)

From: PFrise @ aol.com

To: Pramote Nakornghab <uft@ksc8.th.com>

Subject: Deepest Sympathy

Dear Dr. Pramote,

Paul just informed me tonight about your mother. I am very sorry to hear of her death. My mother was a great loss to me but many wonderful memories of her love and kindness helped make a difficult time memorable.

May you heart be full of magnificent memories of your mother during this difficult time.

Respectfully,
Margaret Frise

Date: Tue, 15 Jul 1997 11:45:44-0400 (EDT)

From: La@OJOE99@aol.com

To: uft@ksc8.th.com

Subject: Re: Greetings from Los Angeles and San Diego

The whole Nakhonthap, Mounyvong, Hanasana, Chanongphone, Xayavong Family sends their great condolence. We are all very sorry. My parents say she was a very good person, and they will miss her very much.

Thanks for the Notice, and I will inform the whole Family about this Sad news.

Joe.

Memorial to Dr.Pramote's Mother

September 8, 1997

Dear Dr.Pramote,

The NONG BUA LAMPHU ISIT Teacher Education program was in session when news came of your mother's death. I was advised that you wanted life to move forward, even as you had to prepare for the difficult days ahead. Your message was understood and its intent respected; still, it seemed essential to honor the memory of your mother. So it was that a moment of silence was given.

To allow all members of the group (about seventy-eight educators from the very newest province of the Northeast) to understand the occasion and expectations, I asked our resident artist and translator Ajarn Mongut to prepare a bilingual message on an overhead transparency. He did so, adding an abstract representation of flowers to the tribute. When the group assembled after a break, the transparency spoke for itself.

The meeting hall fell silent. Some closed their eyes, some stared ahead, and others looked into or perhaps through the illuminated image. After the passage of an uncounted number of minutes, switched the projector off. Tribute made, the session continued,

accommodating our need for ritual and your call for continuity.

Enclosed is the transparency used to show final respects to your mother.

Warm regards and condolences for you and your loved ones,

La Vergne Rosow

First Teacher of the First Class of the
First Golbal Community College of Thailand

เรียน...อาจารย์ผู้เข้าอบรมทุกท่าน

เราเพิ่งได้รับข่าวว่า มารดาของอาจารย์ ดร.ปราโมทย์ท่านได้ถึงแก่กรรมเมื่อ ๒ วันก่อนเพื่อเป็นการไว้อาลัยให้อาจารย์ทุกท่านได้ขียนสงบนิ่ง ๒ นาทีครับ

May we have a moment of
silence to show respect for
Dr. Pramote's mother.

อาลัยรักน้ำอรุณ

พระยาอดุลยฯ.....

เจ้าคุณพ่อของน้ำอ้วน สามีน้ำอรุณ เป็นญาติผู้ใหญ่ของหม่อมยาย(หม่อมมนม ทองใหญ่) ของดิฉัน น้ำอ้วนและน้ำอรุณจะมาพัก ที่วังตรอกสาเก เป็นประจำเวลามากกรุงเทพฯ ขณะนั้นดิฉันอายุประมาณ 15 ปี จึงได้มีโอกาสนพบปะ และให้ความนับถือน้ำอ้วน และน้ำอรุณเหมือนกับน้ำของ ดิฉันด้วย

มีอยู่ระยะหนึ่งน้ำอ้วนเล่นการเมือง เป็นผู้แทนราษฎร เวลามาประชุมจะมาพัก ที่วังฯ ครั้งละหลายๆวัน โดยมากันทั้งครอบครัว มีลูกชายเล็กๆสองคน คือ ดิษฐ์ (จูติ นาคทรพรพ) และ เล็ก (ดร. ปราโมทย์ นาคทรพรพ) และถ้าจำไม่ผิดจะมี ย่ามาลี และ ป้าทอง ติดตามมาเป็นพี่เลี้ยงด้วย ทำให้ดิฉันมีความใกล้ชิดกับน้ำอ้วน-น้ำอรุณ ทั้งยังได้เล่น ได้ยิ้ม และให้ความเอ็นดู ดิษฐ์ และเล็กเสมอมา

น้ำอ้วนเป็นคนพูดจาเอะอะหน่อยแต่ก็ไม่มีอะไรใจดีให้ความเอ็นดูดิฉันตลอดมา

น้ำอรุณเป็นคนจิตใจดีงาม เป็นคนใจเย็น ยิ้มง่ายร่าเริงอยู่เสมอ กิริยามารยาทงามพูดจาอ่อนหวาน เป็นที่รักของทุกคน เท่าที่จำได้ไม่เคยเห็นน้ำอรุณทะเลาะเบาะแว้งกับใคร ท่านน้ำทุกองค์ที่วังฯ ต่างก็รักน้ำอรุณ หม่อมยายดิฉันก็เรียกน้ำอรุณ ว่าแม่ทุกคำ

น้ำอรุณเป็นนักเรียนปีนั่ง ชอบใฝ่หาความรู้ เป็นคนชอบอ่านหนังสือมาก เมื่อตอนเรียนหนังสือ ดิฉันมีอะไรติดขัด โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ก็มักจะให้น้ำอรุณเป็นที่ปรึกษาเสมอ

หลังจากที่น้ำอ้วนเลิกเล่นการเมือง และกลับไปอยู่หนองคาย ก็เลยไม่ได้พบกันบ่อย จึงห่างเหินกันไปบ้าง แต่เมื่อเด็กๆโตขึ้นก็ได้มีโอกาสพบดิษฐ์ และเล็กบ่อย และได้ทราบว่าน้ำอรุณไปอยู่กับลูกๆ และสุขสบายดี ซึ่งก็มั่นใจว่าน้ำอรุณต้องมีความสุขดังว่า เพราะเท่าที่จำได้ตั้งแต่ตอนเด็กๆก็คือ น้ำอรุณเป็นคนอยู่ง่ายทานง่าย ไม่โลกไม่หลงในสิ่งใดๆ จิตใจสงบเยือกเย็น และมีชีวิตที่เรียบง่าย

ฉะนั้นแม้ว่าในระยะหลัง จะไม่มีโอกาสได้พบกัน แต่ก็มั่นใจว่า น้ำอรุณคงจะมีความสุขล้อมรอบด้วยลูกๆหลานๆ สำหรับโรคภัยไข้เจ็บก็เข้าใจว่าคงจะเป็นธรรมดา เมื่ออายุมากขึ้น เมื่อทราบว่าน้ำอรุณถึงแก่กรรม ดิฉันได้รดน้ำแสดงความเคารพน้ำอรุณ ที่วัดชลประทาน

ขอให้กุศลผลบุญที่น้ำอรุณและลูกหลานได้กระทำตลอดชีวิตได้โปรดน้อมนำน้ำอรุณไปสู่สุคติด้วย

ม.ร.ว. ประสารสุวรรณ สุวรรณรัฐ

(ม.ร.ว. ประสารสุวรรณ สุวรรณรัฐ)

ศาสนธรรมกับการพัฒนา

การพัฒนาคน

ในชั่วโมงสุดท้ายนี้ ผมตั้งใจจะพูดให้น้อย เพื่อเปิดโอกาสให้ท่านผู้ฟังได้อภิปรายโต้แย้ง คำบรรยายของผมหรือตั้งคำถาม เพื่อให้ขยายความที่ยังมีได้แจ่มแจ้ง และหวังว่าท่านผู้ฟังจะร่วมมือในการนี้

แต่ก่อนที่จะเปิดอภิปรายทั่วไป ผมใคร่จะเสนอความคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับเรื่องที่สำคัญยิ่งสำหรับ ทั้งศาสนา ศิลธรรม และการพัฒนาเรื่องนั้นคือเรื่องของคน

การพัฒนาคน หมายถึงการศึกษาสำหรับคนที่ยังเข้าวัยและเข้าสถานการศึกษาแต่ความหมายกว้างขวางรวมถึงคนที่พ้นจากวัยและเกณฑ์การศึกษาแล้วเราจะช่วยคนทั้ง 2 ประเภทนี้ให้เป็นคนดีมีความรู้ มีความสามารถทำงานที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และ

สังคมได้อย่างไร เรื่องที่ควรจะพูดเรื่องนี้ยืดยาวมากพอที่จะเป็นหัวข้อของปาฐกถา อนุสรณ์จีนแกลร์ ทอมป์สัน อีก 1 ปี ผมจะขอเสนอแต่เฉพาะหัวข้อสำคัญ ๆ สั้น ๆ

สำหรับเด็กเล็กตั้งแต่ 6-7 ขวบขึ้นไป รัฐบาลมีหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกให้ทั่วถึง ขณะนี้เรายังไม่สามารถทำให้เด็กทุกคนเข้าเรียนได้ตามกำหนด แต่การแก้ปัญหาข้อนี้เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งในการพัฒนาชาติ ครอบครัวยุคใหม่ของเราซึ่งไม่สามารถอ่านเขียนได้

ผู้ใหญ่ทั้งหลายควรจะมี ความ ละอายใจ เพราะบกพร่องในหน้าที่ทั้งด้านศีลธรรมและการพัฒนา

การอำนวยความสะดวกศึกษานี้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาอ้างว่าทำเร็วไม่ได้ เพราะครุส่วนมากขาดคุณวุฒิ ข้ออ้างนี้ผมไม่เห็นด้วยเลย คุณวุฒิสำหรับครูที่สอนชั้นประถมศึกษานั้นไม่สูงนัก สำหรับวิชาการ (ปัญญา) แต่สูงยิ่งนักสำหรับความอดสาหะ (วิริยะ) ครูเป็นจำนวนมากต้องการจะปรับปรุงวิทยฐานะของตน จนลืมไปว่าตนมีหน้าที่สอนเด็กบางคนไม่เอาใจใส่การสอน แต่เอาใจใส่การเรียน และการสอบเลื่อนวิทยฐานะ ของตนเองจนเกินไปครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ มักจะไม่กวัดจันตรวจตราการปฏิบัติงานของครู

การเทิดทูนวิทยฐานะของครูแทนความ อดสาหะวิริยะของครูนั้น เป็นการละเมิดศีลธรรม และขัดขวางการพัฒนา

การศึกษาชั้นมัธยมศึกษา นั้นไม่บังคับสำหรับเด็กทุกคนในปัจจุบันนี้ แต่ถ้ามีเด็กเข้าเรียนในชั้นมัธยม มากเพียงใดบ้านเมืองก็จะมีช่องทางเจริญได้เร็วขึ้นเพียง นั้น ญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องนี้ การอำนวยความสะดวกศึกษาชั้นมัธยมนี้ ต้องกระทำโดยมีความมุ่งหมาย 2 ประการประการหนึ่งให้วิชาการแตกฉานดีพอสมควร และอีกประการหนึ่ง ต้องส่งเสริมให้นักเรียนแยกออกเป็น 2 ทาง คือ ผู้ที่จะเรียนชั้น

อุดมต่อไปทางหนึ่ง กับผู้ที่จะเรียนจบชั้นมัธยมและ
ออกไปทำงานประกอบอาชีพ

ฉะนั้น จึงควรจะจัดการศึกษาให้สูงทางวิชา
การสำหรับนักเรียน ประเภทแรกให้สูงพอทางวิชาชีพ
(อาชีวศึกษา) สำหรับนักเรียนประเภทหลัง

สำหรับนักเรียนที่ออกจากการศึกษาในโรง
เรียนไปในชั้นประถมกิติ หรือในชั้นมัธยมกิติยังจัด
ว่าได้รับความรู้เพียงพอแก่สถานการณ์ปัจจุบันและ
ความต้องการด้านพัฒนาได้ เพราะเรียนน้อยเกินไป
รัฐบาลจำเป็นต้องจัดการศึกษาอบรมนอกโรงเรียนต่อไป
ให้ด้วย และต้องทำเป็นการจริงจัง โดยให้หนักไปใน
ด้านให้รู้หนังสือสำหรับชั้นประถมและฝึกอาชีพให้
ความรู้พิเศษสำหรับนักเรียนที่ออกชั้นมัธยม

นักเรียนชั้นอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย
นั้นนับได้ว่าเป็นชั้นปัญญาชน การศึกษาจำต้องอำนวย
ให้นักเรียนชั้นนี้รอบรู้วิชาการทั่วไปกว้างขวางพอสมควร
ให้รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ ของปัญญาชนในประ-
เทศ และให้วิชาเฉพาะของคนให้ลึกซึ่งจริงจังจนประกอบ
อาชีพเป็นผู้นำคนอื่นได้

แต่ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนชั้นประถม มัธยม
หรืออุดม พวกเราที่เป็นผู้ใหญ่ควรจะถือเป็นหน้าที่ที่
จะให้ความรู้ทางศีลธรรมให้รู้ผิดรู้ชอบ ให้ถือทัศนคติ
ทางธรรมอันถูกต้อง มีใช้คะนองเห็นการเสพสุราเสเพล
การโกง เป็นการประพฤตินักคนเก่งควรกระทำเป็น
ปกติวิสัย และการกระทำเรื่องนี้ให้ได้ผลจริง ผู้ใหญ่
ต้องทำเป็นตัวอย่างให้เห็น ไม่ใช่บอกว่าคุณใหญ่ทำได้
อย่างหนึ่ง แต่เด็กต้องทำอีกอย่างหนึ่ง

และตัวอย่างที่ต้องการให้ทำนั้นต้องเริ่มตั้ง
แต่บ้าน บิดา มารดา ต่อมาถึง ครูบาอาจารย์ และ
ผู้ที่มีชื่อเสียงในวงราชการ และสังคมทั้งหลาย

ความประพฤติชั่วของเด็กและเยาวชน

นั้นไม่ใช่เกิดจากการละเมิดศีลธรรมของเด็กและ
เยาวชน แต่มีสาเหตุมาจากการละเมิดศีลธรรม
ของผู้ใหญ่เป็นสำคัญ

ทุกวันนี้เราบ่นกันว่า เด็กนักเรียนเกกมะ
เหรก เกเร นักศึกษาและนิสิตก่อการไม่สงบ หัวแข็ง
ยกพวกตีกัน ขว้างระเบิดกันและกันบ่นกันบ่นไป และ
พวกเราบิดามารดา ครูบาอาจารย์จะทำอย่างไรกันผม
อดคิดไม่ได้ว่า ผู้ใหญ่เรานี้ช่วยตัวเองและช่วยเด็กได้
ด้วยวิธี ซึ่งศาสนาทั้งพุทธและคริสต์สั่งสอนไว้

วิธีนั้น คือ อาศัยความรัก ความเมตตา
และการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่าง

เมื่อเด็กและผู้ใหญ่มีความรักผูกพันกันจริง
เด็กและผู้ใหญ่จะเกิดความเชื่อถือซึ่งกันและกันพูดจา
กันพอเชื่อฟัง ความรักเป็นอาหารทิพย์ทั่วโลกไม่เราจะ
ถือกำเนิดมาเป็นชาว พุทธหรือชาวคริสต์

อุปสรรค 3 ประการ ในการแก้การฉ้อราษฎร์บังหลวง

ข้าพเจ้าใคร่ขอกล่าวว่ แนวความคิด
ที่เป็นอุปสรรคในการแก้ไขการฉ้อราษฎร์บังหลวง
3 ประการ ซึ่งแต่ละประการล้วนเป็นแนวความ
คิดที่เป็นภัยแก่ตนเองทั้งสิ้น กล่าวคือ

(1) “**ธุระไม่ใช่**” โดยปกติเมื่อได้ยินได้ฟัง
เรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวงมักจะฟังกันด้วยความ
กระตือรือร้นแบบ “*กระหายนิโทษ*” อย่างไม่คิด แพบ
จะไม่มีผู้ใดกล้าหรือแม้แต่คิดว่าสมควรแก่การป้องกัน
หรือแก้อย่างไร แพบจะกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า
“**ธุระไม่ใช่**” ความจริงเรื่องนี้เป็นธุระหรือหน้าที่ของ
บุคคลทุกคนในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ

การบอกปิดโดยถือว่ “**ธุระไม่ใช่**” เป็น
การปฏิเสธหน้าที่พลเมืองดีโดยแท้ที่น่าเสียดายที่เร

ขาดการฝึกอบรมในด้านความรับผิดชอบที่ทุกคน จะพึงมีต่อสังคม...

2 “คนอื่นทำได้ ทำไมเราจะทำไม่ได้” ประโยคนี้แทบจะไม่มีท่านผู้อ่านคนใดปฏิเสธเลยว่ ไม่เคยได้ยิน แต่น่าเสียดายที่ประโยคนี้นี้มักจะใช้กัน ไปในทางที่ไม่ควรใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นเรื่องที่พูด กันในครอบครัว ถ้าเป็นครัวเรือนที่มีแม่เรือนดีประโยค นี้ก็ใช้ในทางปลูกปลอบจิตใจให้พ่อเรือนประพฤติตนดี เอาอย่างบุคคลอื่นที่สุจริตทั้งหลาย ประกอบแต่กรรม ดีเป็นที่นับหน้าถือตาแต่ถ้าบังเอิญเคราะห์ร้ายแม่เรือน ใจดำและพ่อเรือนใจอ่อน เห็นคนอื่นร่ำรวยโดยมิชอบ เกิดโลก คิดเห่อเหิมตามไปด้วยประโยคที่ว่า “คนอื่น ทำได้ทำไมเราจะทำไม่ได้” ก็เป็นประโยคที่ให้โทษเป็น แรงยู่ให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง... *ลัทธิเอาอย่าง ในทางที่เลวจึงกลายเป็นที่นิยมชมชื่นกันอยู่*

3 “ที่นี้เมืองไทย ไม่ใช่เมืองนอก” เรื่อง แปลกแต่จริงที่น่าสลดก็คือเมื่อผู้ใดปรารถนาเกี่ยวกับการ ฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือเรื่องอื่นๆ ในทำนองนี้ เรามัก จะได้ยินวลีที่ว่า “ที่นี้เมืองไทย มีใช่เมืองนอก” เราจะ เอาอะไรกันมากนักหรือวลีอื่นๆ ที่มีความหมายทำนอง เดียวกันนี้ และมักจะพูดกันดาษดื่น แม้นในหมู่ผู้ทรง คุณวุฒิและปัญญาชนทั้งหลาย

จึงเป็นที่น่าเสียดายว่า เหตุใดจึงเอาคำ พูดที่ไร้ความหมายนี้มาเป็นคำพังเพยบอกปิดความ รับผิดชอบจะไม่เป็นการคิดสั้นหรือปราศจากความ คิดเสียเลยหรือ

คุณชานินทร์ กรัยวิเชียร ได้เสนอข้อแก้ไข ว่าข้อที่น่าคิดมีว่าเราจะต้องใช้วิธีหนามยอกเอาหนาม บ่งกับกรณีนี้จะได้หรือไม่ กล่าวคือควรจะพูดว่า “*ใช่ ธุระของเรา*” เพื่อแก้กับคำว่า “*ไม่ใช่ธุระ*” เราทุกคน จะต้องถือว่ากรณีการฉ้อราษฎร์บังหลวงนี้ เป็นเรื่องที่เร

ทุกคนมีหน้าที่ป้องกัน และปราบปรามในฐานะที่เป็น เจ้าของประเทศและเราจะต้องบำเพ็ญตนเป็นตัวอย่าง อันดีของลูกหลาน ญาติมิตร และเพื่อนร่วมประเทศ

เราจะต้องมีความละเอียดรอบาป ความหึง ในความซื่อสัตย์สุจริตและชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล อุปสรรคข้อที่ 2 แก่ได้ด้วยดังนี้ “คนอื่นทำได้ทำไม เราจะทำไม่ได้” ก็ใช้คำเดียวกันนั่นแหละ ลัทธิเอา อย่างควรใช้เฉพาะในทางเอาอย่างผู้ประพฤติดี ผู้ที่ เคารพในเกียรติของตน ผู้ที่มีความระลึกในหน้าที่ และประโยคนี้ควรจะเปลี่ยนให้ชัดเจนแล้วใช้เป็นคำ ขวัญว่า “*คนอื่นทำได้ ทำไมเราจะทำไม่ได้*” เรา จะต้องเล็งผลเลิศ ไม่ใช่เพ่งเล็งแต่ประโยชน์เฉพาะหน้า ต้องเพ่งเล็งถึงประโยชน์อันไพบูรณ์

ประโยคที่ 3 “ที่นี้เมืองไทย ไม่ใช่เมืองนอก” คุณชานินทร์เขียนไว้ว่า ดูอย่างประเทศอังกฤษ ตั้งแต่ ปลายคริสต์ศตวรรษที่แล้วมาจนถึงปัจจุบัน แก่เรื่อง ฉ้อราษฎร์บังหลวงสำเร็จ เราต้องเอาอย่างเขาบ้าง และ จะต้องทำได้อย่างเขา คำขวัญจึงควรจะเป็นว่า “เมือง ไทยหรือเมืองนอกก็เหมือนกัน เมืองนอกเขาทำได้ สำเร็จเราก็ต้องทำได้สำเร็จ”

การเปลี่ยนสิ่งซึ่งเป็นกาลกิณีมาเป็นคำขวัญ นี้ น่าจะช่วยขจัดอุปสรรค ในการแก้การฉ้อราษฎร์ บังหลวงได้มาก ไม่มากก็น้อย ผมขอเสนอว่าบทความ ของคุณชานินทร์นี้ ท่านทั้งหลายน่าจะเอาใจใส่ถ้าหาก ว่ายังไม่ได้เอาใจใส่

สรุปความในตอนที 2 ก็คือ ขอยืนยัน ว่าความรับผิดชอบทางจริยธรรมนั้นมีความจำเป็น อย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อเราจะเน้นการพัฒนา

ป่วย อังภาภรณ์

จดหมายถึงนายเข้ม

กรุงโตเกียว

27 เมษายน 2534

อาจารย์ที่เคารพ

ผมมาถึงญี่ปุ่นหลายวันแล้ว ถือโอกาสไปพักผ่อนดูภูเขาไฟฟูจิเสียสองวัน เห็นภาพอันสวยสดงดงาม ขุนเขาหย่อนฐานอันทะมึนลงไปในท้องทะเลไพศาล หิมะขาวที่เรียราดคาบคาอยู่บนยอดอย่างที่เคยเห็นในโปสการ์ดนั้นอันตระทานไป เพราะแรงร้อนแผดเผาของดวงอาทิตย์ ทั้งภูเขาและทะเลสัมผัสเคลื่อนกลิ้งกันเหมาะเจาะราวกับภาพเขียนภาพหนึ่งวาดเอาไปเป็นพื้นหลังของตัวเมืองฟูจิซาวา

ซึ่งถ้ากลับข้างกันเสียหน่อยหันไปมองออกมาจากทางด้านภูเขาและทะเล ก็จะมีฟูจิซาวาเป็นเมืองตุ๊กตาเนรมิต มีถนนหนทางเล็ก ๆ ร้านรวงของกำนัลไม่ต่างอะไรกับเด็กเล่นหม้อข้าวหม้อแกง และมีขบวนรถไฟที่แล่นผ่านไปมาอ้อยอิ่งทีละ 2-3 ตู้สิม ๆ ขนาดก็กระฉืดกระปาด และเล็กกว่าสายมหาชัยของเราแต่ครั้งกระโน้น

เวลาเปิดเปลือกตา ก็ยังเห็นภาพอันตรึงใจ เหมือนกับอยู่คนละโลกกับโตเกียว อย่างนี้น่าจะช่วยให้คนเราลืมอะไรก็ได้หมดและดื่มด่ำอยู่ในความฝันจริงเสียด้วย ถ้าหากจะไม่มีภาพหลอนติดตามเรามาซังกับเงา

ยิ่งกว่านั้น เมื่อกะพริบตาเพียงหนึ่งครั้ง ของจริง ๆ ที่ปรากฏให้เห็นคือหน้าค้อตาของเรากลับกลายเป็นเนื้อหนังเลือดและวิญญาณจริง ๆ ของคนไทย พวกคนงานเพื่อนที่หนีความล้มเหลวทาง เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศไทยพากันมาตาย คาบหน้าเอาที่เมืองฟูจิซาวา ฟังว่ามีกันอยู่กว่าสองพันคน

ในบรรดาประเทศที่ผมได้ไปเห็นมา ที่ผมไป

บ่อที่สุดไม่รู้ก็สิบเที่ยวคือญี่ปุ่นนี่เอง แต่ญี่ปุ่นกลับเป็นประเทศที่ผมเข้าใจและรู้จักน้อยที่สุด เห็นจะเป็นเพราะว่า เราไม่รู้ภาษาและไปมาแต่ละครั้งก็ประเดี๋ยวประด๋าว ขากที่จะสรุปหรือประทับใจอะไร

แต่สิ่งหนึ่งที่ผมรู้แน่ ๆ ก็คือเดี๋ยวนี้ญี่ปุ่นเป็นมหาอำนาจและนายทุนใหญ่ของโลก เมื่อตอนที่ผมไปญี่ปุ่นคราวแรก ๆ คือราว 20 กว่าปีมานี้ ญี่ปุ่นยังยากจนไปไหน ๆ ในต่างแดนหรือแม้แต่ในประเทศญี่ปุ่นเอง ไม่ค่อยเห็นเด็กผู้หญิงและคนแก่คนญี่ปุ่นกึ่ง ๆ เงิน ๆ จ๋อง ๆ น่าสงสาร

ผมยังจำได้ติดตาถึงผู้หญิงทำความสะอาดโรงแรม ที่มาคลอเคลียอยู่ปลายเตียงนอนของเรา เราผมหมายถึง ผม หมู โต้กับเป็ง เพียงเพื่อจะได้รับของขวัญหรือเงินค่าทิปเล็ก ๆ น้อย ๆ ทั้ง ๆ ที่ธรรมเนียมญี่ปุ่นนั้นปฏิเสธค่าบริการ

แต่ความจนที่โหด ๆ ก็คงจะมีพิชสงพอ ๆ กัน ผมจะไม่แปลกใจเลยว่าถ้าหากยังยากจนอยู่อย่างเดิมญี่ปุ่นจะไม่แย่งตำแหน่งนครหลวงโซเอเกมิ หรือแดนสวรรค์เกอิชา ไปจากเมืองไทยได้อย่างง่ายดาย

ผมพอจะรู้เหมือนกันว่า อะไรทำให้ญี่ปุ่นซึ่งยากจนย่อยยับจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และถูกอเมริกันเข้ามาเป็นเจ้าของเข้าครอง สามารถฟื้นตัวขึ้นมาได้อย่างมหัศจรรย์

พระผู้เป็นเจ้าอันทรงพยานภาพหรือธรรมชาติและทรัพย์ากรอันอุดมสามบุรุษหรือดินฟ้าอากาศที่เอื้ออำนวยเป็นใจ หรือประชากรชาวจีนที่เป็นอัจฉริยะฉลาดปราดเปรื่องกว่าชาติใด ๆ อย่างนั้นหรือ

เปล่าทั้งเพ เกือบจะตรงกันข้ามด้วยซ้ำ ผู้ที่ทำให้ญี่ปุ่นประกาศศักดิ์ศรีผงาดขึ้นมาได้ทุกยุคทุกสมัย

ก็คือ...ผู้่น่า

ไม่ว่าจะยุคขามูไร โขกุน ยุคเมจิ หรือยุค
หลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ในยุคเมจิ ซึ่งใกล้เคียงกับรัชสมัยของพระปิยม
หาราชด้วยพระปรีชาสามารถอันเอกอุของพระองค์
และทรัพยากรของเรานักวิชาการฝรั่งกันทำนายว่า
เมืองไทยจะล้มหน้าญี่ปุ่นเสียอีก

กาลเวลาต่อมาผิดหมด

อย่าไปโทษเทวดาฟ้าดิน หรือประชาชนเลย
คำตอบอยู่ที่ ผู้นำ

นอกจากนั้น สิ่งที่ญี่ปุ่นยุคหลังสงคราม
ปรมาณูมีก็คือประชาธิปไตยและสันติภาพ ญี่ปุ่นถูก
ห้ามไม่ให้มีกองทัพติดอาวุธไม่ต้องสร้างหรือซื้อยุทโธป
กรณ์ต่างๆ ไม่ต้องเข้าสงครามหรือฝึกใฝ่คู่สงครามแล้ว
ญี่ปุ่นยังมีผู้นำที่เป็น
ประชาธิปไตย และ
สามารถสร้างระบบ
ประชาธิปไตยอันมัน
คงและต่อเนื่องขึ้นมา
สำเร็จ

“อิสระเสรีที่ปราศจากความรู้ จะนำ
ไปสู่ความหายนะ ความรู้ที่ปราศจาก
อิสระเสรี จะนำไปสู่ความสูญเปล่า”

ถึงแม้ญี่ปุ่นจะใช้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี
ผู้นำก็เอื้ออาทรและพิทักษ์รักษาอาชีพและสวัสดิ
ภาพของคนยากคนจน อันได้แก่ชาวไร่ชาวนา
และคนงาน

แม้กระทั่งเดี๋ยวนี้ ก็ยังไม่มีใครเอาข้าวไปขาย
ญี่ปุ่นได้ ผลิตผลของชาวนาญี่ปุ่นจึงมีราคาและ
น้ำพักน้ำแรงของคนญี่ปุ่นจึงมีราคา

สภาพแรงงานของญี่ปุ่นจึงแพร่ขยายและ
แข็งแรงพรรคคอมมิวนิสต์ของญี่ปุ่นจึงมิใช่จะเลือก
ตั้งได้ที่นั่งมากแต่ละครั้ง หรือแม้จะได้ครองรัฐบาล
ท้องถิ่นแต่ไม่เคยและไม่มีความหวังที่จะเข้าถึงอำนาจรัฐเลย
ผู้นำหรือนักการเมืองญี่ปุ่นไม่ว่าจะอยู่พรรคใด

โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคอนุรักษนิยมหรือ LPD
ซึ่งครองอำนาจมาตลอด ก็รู้จักศิลปแห่งการประนี
ประนอม เพราะพรรคๆ นี้ในสภาพของความเป็นจริง
ก็คล้ายๆ กับเป็น 4-5 พรรคอยู่ในพรรคเดียว เพื่อ
จะเอาชนะพรรคอื่น ทุกกลุ่มก็ยอมรับคิดกา

“ร่วมกันปกครอง ผลัดกันรับผิดชอบ

เรื่องคอร์รัปชันหรือความผิดพลาดในการ
ดำเนินนโยบายเชื่อว่าจะไม่ มีบ่อขี้ด้วย ผู้นำญี่ปุ่น
มิพักจะต้องคอยใบเสร็จหรือคำตัดสิน เพียงแต่มี
กลิ่นเท่านั้น ก็ไขก๊อกละแล้ว

นี่เป็นสาเหตุให้นายโคฟูซึ่งอยู่ในกลุ่มที่เล็ก
ที่สุดของพรรค แต่ว่ามีสะอาด สามารถโผล่ขึ้นมา
เป็นนายกรัฐมนตรีได้อุตสาหกรรมญี่ปุ่นสร้างชาติได้

มหาวิทยาลัยญี่ปุ่น
สร้างชาติได้ใช้ว่าจะ
ต้องคอยแต่รัฐบาล
ฝ่ายเดียว แต่ทุกฝ่าย
ต้องประสานงานกัน
และผู้นำจะ

ต้องนำ

ครับของเขาเป็นยังงี้ของเราเป็นยังงี้ ก่อนจะ
มาผมไปสถานกงสุลญี่ปุ่น แถวถนนโอโศก หลังจาก
คิดรดหนึ่งกม.หนึ่งชั่วโมงแล้ว

ผมตกใจและเศร้าใจที่เห็นภาพคนไทยยืน
ออกัน นั่งเบียดกัน เข้าคิวกันเป็นแถวยาวเหยียด
ตามระเบียบ โรงรถ ทางเท้าและห้องโถงเพื่อ
จะเข้าไปยื่นขอวีซ่า

ดูยิ่งกว่าฝูงชนที่มารับหว่านทานเสียอีก
ผู้ไปขอมิทั้งตัวจริงตัวปลอม ผู้ไปขอมิทั้ง
หน้าม้า เอเชนต์ และแมงดา มีการเปลี่ยนชื่อ
เปลี่ยนรูปภาพ ฉีกเล่ม และฯลฯ เพื่อจะไปญี่ปุ่นให้ได้

จะต้องผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองไทยด่านตรวจคนเข้าเมืองญี่ปุ่น จะต้องจ่ายค่าเล่ม ค่าหัว ค่าผ่าน ค่านำเข้าเมือง ตั้งแต่ห้าหมื่นถึงแสนกว่าบาท

เมื่อไปถึงแล้วก็พากันได้ค่าจ้างเดือนละประมาณ 4-5 หมื่นบาท ถ้าหากโชคดีก็จะไม่ถูกนายหน้าคนไทยด้วยกันไถไปก่อนอีก บางครั้งถึง 3 แสนบาท เพื่อเป็นค่าหางานและค่าปิดปากไม่ฟ้องตรวจคนเข้าเมือง และถ้าหากโชคดีมีเงินกลับบ้านก็ยังคงกลัวด่านตรวจคนเข้าเมืองไทยจนหัวใจจะวาย เพราะเลิกเล่นพาสปอร์ต เอาชื่อคนอื่นแต่เอารูปของตัวเองแทน ฯลฯ

ข้อมูลวรรคหลังนี้ ผมได้มาจาก 2 หนุมอุครธานี ที่ผมพบโดยบังเอิญ ขณะที่เก็บกวาดสวนและสนามเบสบอลเล็กๆ ข้างโรงแรม เขาบอกว่าขณะนี้ที่พักเขายังนอนขัดเข็มนาฬิกาอยู่อีกเกือบ 20 คน เสียไปแล้วที่เมืองไทยคนละกว่าแสนทั้งนั้น

นี่คือความรู้ใหม่ที่ผมได้จากการไปญี่ปุ่นเที่ยวนี้ อาจารย์ครับ

ผมไปญี่ปุ่นเที่ยวก่อนราวกลางปีที่แล้วพร้อมกับนายภคชาติชายและคณะ แต่ผมไม่ได้ไปกับคณะเขาดอก ตลอดเวลา 2-3 วัน ที่นายภคชาติชายอยู่ที่ญี่ปุ่น หนังสือพิมพ์ลงข่าวครึกโครมทุกวันว่า

ถึงความจำเป็นที่ญี่ปุ่นจะต้องพัฒนาการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งจะทำให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น และเกิดวัฒนธรรมยิ่งขึ้นแก่ชาวนาและคนงาน

แต่เดิมญี่ปุ่นใช้เขตเลือกตั้งที่มีผู้แทนได้ 2 ถึง 6 คน แต่ผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนเดียวแบบวันแมนวันโหวด ใครได้ที่ 1-2-3-4 ก็ได้เป็นผู้แทนญี่ปุ่นเขากำลังจะเปลี่ยนเป็นแบบวันแมนวันโหวด และเขตเดียวมีผู้แทนคนเดียวสักครั้งหนึ่งหรือกว่าครึ่ง

ที่เหลือก็จะให้เลือกแบบสัดส่วนเป็นพรรคๆ คล้ายกับสภาสูง

ผมไม่ทราบว่านายภคชาติชายกับนักวิชาการของรัฐบาลจะมีโอกาสได้รับรู้หรือสัมผัสความพยายาม ที่จะพัฒนาการเมืองของญี่ปุ่นจากการไปเยือนครั้งนั้นหรือไม่

กลับมาแล้ว ผมไม่เห็นรัฐบาลเสนออะไรที่เป็นแก่นสารนอกจากจะลดอายุผู้ออกเสียงลงมาเป็น 18 ปี อย่างอื่นๆ ฟังดูแล้วบังงๆ ทั้งนั้น ผมไม่อยากจะวิจารณ์มากกว่านี้

คราวนี้ผมตั้งใจจะไปพบเพื่อนอาจารย์คือชาบูโร โออิคิตา อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ บังเอิญไม่ได้นัดกัน จึงเพิ่งมารู้ว่าเขาไปต่างประเทศ มีหน้าจ้ำยังโง่ไปไม่รู้เสียอีกว่า ญี่ปุ่นเขามี golden week หรือสัปดาห์ทองซึ่งเป็นวันหยุดอันยาวนาน

ก็ดีไปอย่างทำให้มีโอกาสได้ไปนอนพักผ่อนๆ นอกเมือง ได้เขียนจดหมายถึงอาจารย์

ในสัปดาห์ที่ผมอยู่ในญี่ปุ่น มีหนังสือพิมพ์ลงข่าวพาดพิงถึงเมืองไทย ทั้งที่เป็นข่าวเมืองไทยและข่าวโคฟูนายภคชาติชายจะไปเยือนเมืองไทยและอาเซียนประเทศอื่นๆ ด้วย

นายโคฟู ถูกหนังสือพิมพ์ดัดกันว่า *ไปทำไมเมืองไทยไม่รู้หรือเขาปฏิวัติยึดอำนาจ* พอแสบบอกว่ารู้แต่ต้องไป เพราะเราเป็นชาวเอเชียด้วยกัน หนังสือพิมพ์ก็แซวต่อว่า อ้อรู้แล้วทำไมไม่ประณามความป่าเถื่อนและการใช้กำลังล้มล้างรัฐบาล

นายโคฟูบอกว่า ได้บอกไปแล้วนี่ว่า เสียใจและเสียตาย

เหมือนอเมริกันเบียดเบียน แต่ก็น่าเห็นใจ เพราะผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นในประเทศ

ไทยและอาเซียน ไม่มีรัฐบาลไหนๆ ของญี่ปุ่นจะทำลาย หรือแม้แต่มองข้ามไปได้

นอกจากนั้นก็มีข่าวนายกอานันท์ 2-3 ข่าวที่สำคัญก็คือ นายกอานันท์บอกว่าต้องเลิกกฎอัยการศึกแน่ๆ ภายในเดือนพฤษภาคมนี้ ถ้าไม่เลิกจะลาออก แดมยังบอกว่า

จะไม่ยอมให้ถูกหลอกอีกเป็นครั้งที่สอง

หนังสือพิมพ์ไม่ได้บอกว่าครั้งที่หนึ่งถูกหลอกเรื่องอะไร นี่เป็นข่าวตามพลความจากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ

ครับ ก็มีเท่านั้นแล้ว ผมจะเขียนถึงอาจารย์อีกเมื่อถึงเมืองไทย

ด้วยความเคารพและระลึกถึงยิ่ง

ปราโมทย์ นาคทรรพ

ภิกษุไม่มีศีล ทหารไม่มีวินัย ผู้ปกครองไม่มีจรรยา จะรักษาบ้านเมืองไว้ได้อย่างไร!??!

ข้อบทความนี้เป็นคำถามหรือคำตอบ ถ้าเป็นคำตอบก็แปลว่าสิ้นหวัง

แต่ถ้าเป็นคำถาม ก็น่าจะถามกันต่อๆ ไป เพื่อจะหาคำตอบ ส่วนจะให้คำตอบอย่างมั่นใจว่า บ้านเมืองนี้รักษาไว้ได้แน่ๆ ก็ขึ้นอยู่กับว่า จะถามกันอย่างไรจริงจังแค่ไหนและจะตอบกันอย่างจริงใจเพียงใด

แน่นอน การที่พระภิกษุไม่มีศีล ทหารไม่มีวินัย และผู้ปกครองไม่มีจรรยา ก็คือตัวปัญหา จะแก้ปัญหามาให้พระภิกษุกลับมามีศีล ให้ทหารกลับมามีวินัย ให้ผู้ปกครองกลับมามีจรรยาได้หรือไม่

คงจะต้องตอบว่าได้ และก็ไม่ยากเท่ากับเข็นครกขึ้นภูเขา

ถ้าจะถามว่า บ้านเมืองของเรานี้ มีมากไหม ภิกษุที่ไม่มีศีลทหารที่ไม่มีวินัย ผู้ปกครองที่ไม่มีจรรยาก็คงจะต้องตอบว่า

ไม่ทราบ แต่ก็คงจะไม่ค่อยหาไม่คงจะไม่มีคนบ่นกันอยู่ทั่วบ้านทั่วเมือง

เมื่อเป็นเช่นนี้แสดงว่าบ้านเมืองของเราเต็มไปด้วยบุคคลเช่นนี้หรือ คือ ภิกษุที่ไม่มีศีล ทหารที่ไม่มีวินัย และผู้ปกครองที่ไม่มีจรรยา

ตอบว่า ไม่ใช่

เมืองไทยของเรานี้ ไม่เลวถึงขนาดนั้น ที่แท้ดีกว่าที่คิด ภิกษุที่มีศีลก็มีมากกว่าภิกษุที่ไม่มีศีล ทหารที่มีวินัยก็มีมากกว่าทหารที่ไม่มีวินัย ไม่ใช่มากมายด้วย ส่วนผู้ปกครองที่มีจรรยา นั้นจะมีมากกว่าผู้ปกครองที่ไม่มีจรรยาหรือไม่ หากจะจำกัดจำนวนผู้ปกครองลงเท่ากับ ครม.44 คน ก็ชักจะไม่แน่ใจเพราะจำนวนคนน้อยเกินไป จึงเป็นเป้าโจมตีได้ง่าย

บุคคลใน ครม.ที่ถูกกล่าวหาอยู่ทุกวันนี้ ดูๆ ก็เกือบจะครบ 44 คนอยู่รวมมระอแล้ว รวมไปถึงถึงตัวนายกรัฐมนตรีด้วย

ถึงอย่างไร อนาคตบ้านเมืองก็สำคัญเกินกว่าที่จะมอบหมายให้อยู่ในกำมือของบุคคลข้างต้นที่กล่าวมา คงจะต้องช่วยกันทุกฝ่ายทุกวงการ ไม่ว่าจะ เป็นทหาร ข้าราชการ นิสิตนักศึกษา ครูบาอาจารย์ ส.ส.นักการเมือง ผู้ใช้แรงงาน กลุ่มพลังต่างๆ ตลอดจนประชาชนทั่วไป

เพราะฉะนั้น ก็เห็นจะต้องเอาคนส่วนใหญ่ที่ดีกว่า มาแก้ปัญหาคงของคนส่วนน้อยที่เลวกว่า และมาแก้ปัญหารักษาบ้านเมืองเอาไว้ด้วย

คือเอาภิกษุที่มีศีล และทหารที่มีวินัยนี้แหละ
เข้าร่วมกับคนหมู่มากพากันผ่อนคลาสิกฤติ และ
สร้างสรรค์จรโลงประเทศชาติ

ภิกษุที่มีศีลนั้น จะส่งเสริมให้ผู้คนเกิด
ศรัทธาปสาทะ เกิดปัญญาสมาธิและความกล้าหาญ
ที่จะเผชิญหน้ากับสิ่งที่ผิดและแก้ไขสิ่งที่ไม่ถูกต้อง
ทั้งหลาย รวมทั้งความไร้จรรยาของผู้ปกครองด้วย

ในกาลปฏิบัติ จะกระทำเช่นนั้นได้ ไม่เพียง
แต่จะสั่งสอนอบรมชาวบ้านเท่านั้น พระสงฆ์จะต้อง
เลิกทำตัวเป็นหัวคะแนนหรือใช้วัดเป็นเครื่องมือหรือ
สถานที่ในการซื้อเสียง

เพราะหวัง
เพียงแต่จะรับเงิน
บริจาคหรือถาวรวัตถุ
เพื่อจะปฏิสังขรณ์วัด
โดยไม่ทันนึกกว่านี่เป็น
การทำลายชาติทางอ้อม

ทหารที่มีวินัย
นั้นจะต้องทั้งเจียบคือ
ไม่เอะอะ และทั้งสงบ
คือไม่เพ่นพ่าน แต่จะ
ต้องเตรียมพร้อมที่จะ

เป็นหลักประกันในการรักษาความสงบเรียบร้อย ถ้า
มันแต่ไปยุ่งในเรื่องอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการ
เมือง โดยลงมาเป็นทั้งผู้เล่น ทั้งยังแสดงบทบาท
แบบเบ็ดเสร็จคือ

เป็นอัยการ ศาล และราชทัณฑ์ทางการ
เมืองเสียเอง บ้านเมืองจะขาดหลักประกันทันที

จะกู้เงินต่างประเทศก็ไม่มีใครเขาให้ จะชัก
ชวนใครเข้ามาลงทุนเขาก็ไม่กล้าเข้ามา แม้แต่ภายใน
บ้านเมืองหุ่นก็ตก ดังนี้เป็นต้น

ทำไมศีลจึงเป็นของคู่กับภิกษุ เหมือนกับวินัย
เป็นของคู่กับทหาร ทั้งนี้ก็เพราะ ศีลนี้แหละที่ทำให้
ภิกษุเป็นภิกษุ วินัยนี้แหละที่ทำให้ทหารเป็นทหาร

เราคงเคยได้ยินคำพังเพยโบราณว่าภิกษุที่
ไม่มีศีลก็เปรียบเสมือนเปรต กองทัพที่ไม่มีวินัยก็
เปรียบเสมือนกองโจร

ผู้ปกครองที่ไม่มีจริยาก็เปรียบเสมือน
หาลง

ศีลของพระภิกษุคืออะไร หรือวินัยของ
ทหารคืออะไร ไม่จำเป็นจะต้องสาธยาย ที่จะต้องทำ
ความเข้าใจก็คือจรรยาหรือจรรยาบรรณของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองในที่นี้ก็
หมายถึงนักการเมือง
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ได้แก่ ส.ส.และกรม.
นั่นเอง

จรรยาบรรณ
ของนักการเมืองก็
คือ ความซื่อสัตย์
สุจริต ความกล้า
หาญ ความเสียสละ
ความไม่คิดยี่ดอย

ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์”

กับลาภยศสักการะ และผลประโยชน์ส่วนตัวส่วน
พรรคพวก การรับฟังเสียงประชาชน ความมีสำจะ
และความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบของนักการเมืองนั้น
กว้างและลึกกว่าความรับผิดชอบของคนธรรมดา
หรือข้าราชการทั่วไป ครอบคลุมไปถึงความประ
พฤติส่วนตัวและการปฏิบัติราชการ ซึ่งจะต้อง
อยู่ในกรอบของกฎหมายกรอบของศีลธรรม และ
กรอบของจริยธรรม

ทำไมจึงหนักหนาสาหัสถึงเพียงนั้น ก็เพราะความสำคัญของนักการเมืองนั่นเอง ก็เพราะนักการเมืองสามารถทำลายบ้านเมืองได้ทั่วถึง เปรียบเสมือนहांลงนั่นเอง มาตรฐานที่จะใช้ตรวจสอบชีวิตและคดลินนักการเมืองจึงเฉียบขาดยิ่งกว่ามาตรฐานที่ใช้กับนักบุญเสียอีก

สมกับที่มีคำพังเพยว่า สำหรับผู้ต้องหาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ว่าได้กระทำความผิด

สำหรับนักบุญให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ากระทำความผิด จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ สำหรับผู้ปกครองเพียงแต่ไม่วายสงสัย ก็ให้ถือได้แล้วว่าไม่น่าไว้วางใจ

คนไทยที่มีอายุเกินกึ่งศตวรรษ คงจะพอนึกได้เป็นรางๆ ว่าเวลาที่มิข่าวลือหรือสงสัยว่าहांจะลงกินบ้านเมืองเกิดความหวาดกลัวโกลาหลเพียงใด

เราลองมาดูจรรยาบรรณนักการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศอื่นๆ เขาดูบ้างรวมทั้งของอิสราเอลซึ่งอายุของประชาธิปไตยและอายุของประเทศเท่ากันพอดีคือ 40 กว่าปี (ของไทยเราเก่าแก่กว่าเป็นไหนๆ ทีหลังจะได้เลิกอ้างกันเสียทีว่าประชาธิปไตยของเรายังไม่เข้ารูป เพราะเวลาทดลองยังน้อยไป) ขอยกตัวอย่างแต่เพียง 3 เรื่อง

คือเรื่องของค้ำพูด เรื่องเงินทองหรือคอร์รัปชั่น กับเรื่องชู้สาว ซึ่งเป็นเรื่องของความประพฤติส่วนตัว โดยจะเปรียบเทียบปนๆ ไปด้วยของไทยเสียเลย เพื่อประหยัดเนื้อที่

ที่อิสราเอล นายระบิณต้องเสียตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไปเพราะลิมปิดบัญญัติธนาคารในอเมริกา(สมัยที่ไปเป็นทูต)จรรยาบรรณทางการเมืองเขาถือว่า ผู้นำไปมีเงินฝากอยู่ในต่างประเทศไม่ถูก ถึง

แม้จะไม่มิกฎหมายห้ามก็ตาม ถึงแม้ว่าจำนวนเงินในบัญชีจะคิดเป็นเงินไทยได้แค่ 2-3 พันบาทก็ตาม

ของไทยเรารัฐมนตรีคุยทับกันอยู่ว่าเอทีเอ็ม ใครจะใหญ่กว่ากัน ถ้าใครมีมากกว่ายอมให้อีกฝ่ายรีบของตนเสีย พวกกันเป็นพันๆ ล้าน

รัฐมนตรีคนหนึ่งบอกว่าต้องแจกกระดาษทุกเดือนๆ ละहांแสนบาท

แกเรียาร์ทแห่งสหรัฐฯ เสียโอกาสเป็นประธานาธิบดีไปเพราะไปมีเรื่องอื้อฉาวกับสาวสังคมนอร์ตัน โปรฟูโม ต้องลาออกจากรมว.กลาโหมอังกฤษเพราะไปคิดนางในโทรศัพท์ หรือคิดนายกรัฐมนตรีนู๋ปุ่นต้องเสียตำแหน่งไปเพราะคยมีสัมพันธ์กับเกอิชา

ของไทยเราไม่สู้จะถือ สังคมหรือผู้หญิงมักจะสมยอม ข้าวที่ว่าวุฒิสมาชิกผู้หนึ่งหรือรัฐมนตรีอีก ผู้หนึ่งเป็นผู้คอยจัดคิวสาวให้รักษาความเป็นหนุ่มของผู้นำทางการเมือง จึงเป็นเรื่องซุบซิบในทางที่น่าชื่นชมมากกว่าจะรังเกียจ

เรื่องของการพูดไม่อยู่กระงอกระรอย หรือการพูดพล่อยๆ ก็ทำให้ผู้นำการเมืองในอเมริกา ในอังกฤษ ในญี่ปุ่น พลาดตำแหน่งหรือตกกระป๋องมานักต่อนักแล้ว เพียงแต่พูดว่าตนเคยถูกล้างสมองตอนนั้นตนยังไม่ทันคิดหรือบอกว่าตำราของกระทรวงศึกษาญี่ปุ่นว่าด้วยความสัมพันธ์กับเกาหลีนั้นถูกต้องแล้วเท่านั้นเอง

ของไทยเราเป็นอย่างไร นายกเคยพูดอะไรมาบ้าง รัฐมนตรีมหาดไทยเคยประกาศหน้าตาเฉยกลางจอทีวีว่า เมืองไทยไม่เคยมีโสเภณี เมืองไทยไม่เคยมีการซื้อเสียงเลือกตั้ง ผู้นำประกาศในสภาว่าตำแหน่งรัฐมนตรีคือสมบัติพลัดกันชม ตอนเป็นฝ่ายค้านอดอยากปากแห้งเหลือเกิน

พรรคที่เก่าที่สุดบอกว่าตอนนี้เสียเปรียบอีก 2 พรรค เพราะตำแหน่งรองนายกไม่ใช่ตำแหน่งหาเงิน เหมือนคมนาคมกับมหาดไทย

เรื่องที่ร้ายแรงที่สุดคือความไม่ซื่อสัตย์ สุจริตหรือการคอร์รัปชัน นายโคฟู นายกรัฐมนตรี ผู้เป็นคนปัจจุบันได้รับตำแหน่ง ทั้งๆที่อยู่ในกลุ่มที่มีเสียงน้อยที่สุดในพรรครัฐบาล ก็ด้วยเหตุที่ว่า ผู้นำกลุ่มใหญ่ๆ พวกมันัวหมองในเรื่องถูกกล่าวหาว่ารับเงินช่วยเหลือเสียงจากบริษัทครู้ท

ทั้งนี้โดยมีพักต้องแสดงใบเสร็จหรือ มาแฉโทษกันกลางสภา เพียงแต่สงสัยเท่านั้น ก็เปลี่ยนนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นแผงๆ ไม่รู้ปีละกี่หน

ในสหรัฐอเมริกาเอง สภาคองเกรสก็หน้าดำคร่ำเครียด ตั้งคณะกรรมการควบคุมจริยธรรม และความประพฤติของสมาชิกสภา ด้วยสาเหตุใหญ่ แค่เพียง บรรดา ส.ส.ไปรับเงินค่าตอบแทนในการไป ปาฐกถาในการประชาสัมพันธ์เพื่อขายหนังสือที่ตนเองเป็นผู้แต่ง จนกระทั่งประธานสภาผู้แทน คือ นาย จิมไรท์ ซึ่งเป็นผู้นำการเมืองที่สำคัญที่สุด รองจาก ประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี ถึงกับต้องอำลาสั่งเวียนการเมืองไป

ครับ...เพียงแต่สงสัย กับหิริโอดัปปะนิดเดียวเท่านั้น

ถ้ากล่าวหาเรื่องคอร์รัปชันของ กรม.ของเรา เป็นอย่างไรไม่ว่าในสภา ไม่ว่าทหาร ไม่ว่าหนังสือพิมพ์ ไม่ว่า ปปป.หรือตำรวจ ต่างก็อ้างว่ารู้ ต่างก็อ้างว่าหลายเรื่องมีมูล ต่างก็อ้างว่าบางเรื่องมีเงื่อนงำ แม้แต่ในหมู่กรม. ก็กล่าวหากันเองเป็นต้น

สรุปแล้วได้ความว่า ทำซังๆ ก็ไม่หายสงสัย แต่ละเรื่องก็เกี่ยวพันกับเงินเป็นร้อยล้านพันล้าน ไม่

ว่าจะเป็นเรื่องติดเต็ดดัก เรื่องโทรศัพท์ เรื่องรถ ลอยฟ้า

รัฐบาลก็ไม่เคยให้ความกระจ่าง กลับใช้กลยุทธทางการเมืองปิดปากฝ่ายค้านเสีย หรือไม่ก็ขออุบายเสร็จ หรือตอบได้ว่ารัฐมนตรีโกง ฝ่ายค้านก็โกงเหมือนกัน!

เห็นจะต้องช่วยกันถามว่า หิริโอดัปปะอยู่ที่ไหน

เห็นจะต้องช่วยกันประกาศว่า จรรยาบรรณทางการเมืองอยู่ที่ไหน

เห็นจะต้องช่วยกันใช้ปัญญา สมาธิ ระดมความคิด และความกล้า รักษาบ้านเมืองไว้ให้พ้นจากเอื้อมมือของผู้ปกครองที่ไม่มีจรรยา

ถามว่า วิธีการที่เป็นประชาธิปไตยมีไหม ตอบได้เลยว่าไม่มีครับ มีเยอะด้วย ไม่จำเป็นจะต้องไปใช้วิธีของเผด็จการเลย

ในวิถีแห่งประชาธิปไตยเท่านั้น เราจึงจะหาผู้ปกครองที่มีจรรยาบรรณได้

ปราโมทย์ นาครทรรพ

1 ธันวาคม 2533

โคลงสุภายิต

“หิริคือได้แก่
โอดตัดปะความเกรง
ย่อมรักษโลกไว้เป็น
นี้สุภายิตซึ่ง

ลอยใจ
เป็นผิด
คืออย่าง ยิงนา”
เลิศดี

ใครมีหิริแล้ว
เพราะจะทำสิ่งใด
ตะขวงตะขิดใน
ก็บ่อ اجرิเริ่ม

มีจิต ดีจริง
ย่อมตริ
ใจอยู่ แล้วฤ
บาปกรรม

ใครขาดหิริโอด
เหมือนมิได้เป็นคน
ปวงอาริยะชน
คตินี้มัดจิต

ตัดปะ
เปรียบสัตว์
บ่คบ ได้เลย
จักเจริญ ฯ

“ดุสิตสมิต” เล่ม ๒ ฉบับที่ ๒๐

พระธรรมโกศาจารย์ ประธานพิธีรดน้ำศพ 16ก.ค.40

ฯพณฯ นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ เจ้าภาพวันสวดพระอภิธรรม 16ก.ค.40

เพื่อนนักเรียนนายเรืออากาศ รุ่น3 ของลูกชายคนโต เจ้าภาพวันสวดพระอภิธรรม 16ก.ค.40

พล.อ.อ.สอาด กังวล หัวหน้าศิษย์การบินนายทหาร รุ่น28 เจ้าภาพวันสวดพระอภิธรรม 17ก.ค.40

เพื่อนลูกชายคนที่3 นักเรียนเตรียมนายเรืออากาศรุ่น1 เจ้าภาพวันสวดพระอภิธรรม 17ก.ค.40

เพื่อนนิตินัย ศิลปศาสตร์ธรรมศาสตร์ รุ่น1 เจ้าภาพวันสวดพระอภิธรรม

สกุล'พั้วสุวรรณ' พล.อ.อ.เอนก พ้วสุวรรณ
เจ้าภาพวันสวดพระอภิธรรม 19 ก.ค. 40

สกุล' นาคทรัพย์' เจ้าภาพวันสวดพระอภิธรรม
20 ก.ค.40

DJ, DK, KZ, BR (บริษัท การบินไทย)
เจ้าภาพวันสวดพระอภิธรรม 20 ก.ค. 40

เพื่อนลูกชายคนที่2 รัฐศาสตร์จุฬาฯ รุ่น8
เจ้าภาพวันสวดพระอภิธรรม 21ก.ค.40

เพื่อนลูกสาวคนสุดท้อง รัฐศาสตร์จุฬาฯ รุ่น16
เจ้าภาพวันสวดพระอภิธรรม 21ก.ค. 40

พล.อ.มนตรี สุภาพร เจ้าภาพวันสวดพระอภิธรรม
21ก.ค.40

ทำบุญถวายพระเพลิง 16-22 ก.ค.40

พระธรรมโกศาจารย์ เทศาสน์และประธานพิธีบรรจุศพ 22ก.ค.40

ฯพณฯ ชวน หลีกภัย ร่วมงานสวดพระอภิธรรม 22ก.ค.40

ครอบครัว 'นาครทรพร' และ 'เปี่ยมสุวรรณ' 18ก.ค.40

ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์, ดร.นิพนธ์ ศศิธร และ รมช.สังข์ทอง ศรีธเรศ 22ก.ค.40

ที่พักสุดท้ายของแม่ก่อนพระราชทานเพลิงศพ ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ 22 ก.ค.40

หลากหลายหรีดมาลา

...ร่วมอาลัย

ก

คุณกัญ - คุณเมษา เพชรภักดีวงษ์ จาร์กาดาร์

คุณกฤษดา เปี่ยมพงษ์สานต์

ศ.นพ.กระแส - พญ.เพ็ญแข ชนะวงศ์

คุณกรรณิการ์ นาคทรพรพ และครอบครัว

คุณกวิวิช กงเพชร รมช.กระทรวงเกษตรฯ

คุณกวี สุทธิระ ส.ศ.ขอนแก่นและครอบครัว

พล.อ.อ.กันต์ - คุณหญิงจิตราวี พิมานทิพย์

หจก.กิตมาลัย

คุณไก่ - คุณเป็ยก - คุณหนู - คุณดา

พล.อ.ท.เกียรติศักดิ์-คุณเปล่งศรี เทพบุญชร

พล.อ.อ.เกรียงไกร สันธวานนท์

พล.ต.ท.ไกรสุข สันสุข

กองKV

กองตรวจคนเข้าเมือง 2

กองบริการผู้โดยสาร (LP.)

กองปฏิบัติการโดยสาร (KP.)

กองสถานีกรุงเทพภายในประเทศ (KR.)

กองสถานีกรุงเทพ

การบินไทย สถานีขอนแก่น

บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)

บริษัทก่อสร้างเกาะช้างจำกัด ในเครืออูลส์กรุ๊ป

กลุ่มบริษัทสุราทิพย์ และบริษัทสุรามหาราชฎร จำกัด

(มหาชน)

ข

คุณขจร - คุณวรา ประสพสร

หจก.ขอนแก่นธีระพงศ์

ค

ครอบครัว ม.จ.ทองคำเปลว ทองใหญ่

ครอบครัวพั้วสุวรรณ

คุณครรชิต - คุณเนาวรัตน์ จันทร์สุดา

บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด

KO INSPECTOR

จ

คุณจักรา กาญจนวิโรจน์ รองผู้ว่าฯ ตราด

พล.อ.ต.จักรทิพย์ - ผศ.สุจิตรา จันทนา

กัปตัน จำลอง พุ่มพวง

ดร.เจริญ - คุณหญิงวรรณา สิริวัฒนภักดี

คุณจรรยา มิลินทร์

ฉ

คุณเฉลิมพันธ์ - คุณหญิงศศิมา ศรีวิกรม์

ช

ฯพณฯ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ และท่านผู้หญิง

ฯพณฯ นายชวน หลีกภัย

ฯพณฯ พล.อ.ชวลิต - คุณหญิงพันธุ์เครือ ขงใจยุทธ

คุณชไม ราชประสิทธิ์

พล.อ.อ.ชนินทร์ - คุณช่อฉัตร จันทรมกษา

ร.ท.ชลกฎ ชุศรี

คุณชิงชัย มงคลธรรม รมต.สำนักงานกษฯ

คุณชาญชัย - คุณสุภิญญา สุสวัสดิ์สนันท์

นพ.เชิดลาภ - พญ.อร่ามศรี วสุวัต

คุณชุมพล - คุณมุสดี ปันดี ฝ่ายบริการอากาศยาน

คุณชูจิตต์ เมืองพระ

พล.อ.อ.ไชย - คุณวรรณ บุญเรือง

คุณชิตชัย - คุณศิริรัตน์ นันทภัทร์

ด

พล.อ.ต.ดิเรก - น.อ.หญิงสุนีย์ หุดจู่ชะ

ต

กัปตัน ตระกูล ชมพูทิป

หจก.ตราดก่อสร้าง

หจก.ตราแดนทอง

ร.ต.อ.ไตรฤกษ์ - คุณธิดา สรวงสมบุรณ์

ถ

พล.อ.ท.ถนิง - คุณอรุณี อังสุสิงห์

ท

พล.ต.อ.เทอดพงศ์ - คุณจิตประภัสสร เทียนสุวรรณ

คุณเทอด - คุณนันทยา ศรธรรม

หจก.ทวิสิน (1985)

โรงเรียนท่าพระวิทยายน

ฑ

คุณธรรมบุญ-คุณหญิงรังสิมา หวังหลี่

คุณธงชัย - คุณมณฑิรา ลำคำ

คุณธนินท์ - คุณหญิงเทวี เจียรนวนนท์
พล.อ.อ.ธนินิตย์ - คุณพรธณี เนียมทันต์
พล.อ.อ.ธำรง - คุณอำภาศรี เจริญรัชต์
คุณธำรงค์ศักดิ์ - คุณศักดิ์ศรี ลออเงิน
 น
พล.ต.นพดล - คุณสรวิรัตน์ อินทปัญญา
น.ส.พ.พิมพ์ไทย
น.ส.พ.วัฏจักร
นายเรืออากาศ รุ่ง 3
นายกคณะกรรมการเหล่ากาชาด จ.ตราด
นักเรียนเตรียมนายเรืออากาศ รุ่ง 1
ดร.นิพนธ์ - คุณนวลจันทร์ ศศิธร
คุณนิพนธ์ พร้อมพันธ์
คุณนิตยา - คุณสุทธวงศ์ ปัทมานุช
นิติศาสตร์ ธรรมศาสตร์ 2497
คุณนิตยา มาลากุล ณ อยุธยา
คุณนารีลักษณ์ วิภูคานานท์
 บ
BKKKJTG
BKKGE-R
คุณบรรจง - คุณคุณุฎี พงศ์ศาสตร์
คุณบรรลือ แพทยานนท์
คุณบำรุง สันติเวชกุล และครอบครัว
คุณบัญญัติ บรรทัดฐาน
ดร.บัณฑิต - คุณดรุณี สุตรสุคนธ์
โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์
คุณไม้มัด วิบูลย์นันท์ และครอบครัว
คุณบุญญะ อุดม
หจก.บุญรอดวิศวะ (จันทบุรี)
 ป
ร.อ.ปฏิมา สุชีวะ และภรรยา
พล.อ.อ.ประเชิญ - คุณนารี บุญนา
คุณประทีป - คุณศิริพร ยงปียนันท์
คุณประมิน คำเมือง
พล.อ.ต.ประพัฒน์ - คุณนพวรรณ วิณะคุปต์
คุณประภาส - คุณแตนซี อติสยเทพกุล
พล.อ.อ.ประยุทธ์ - พญ.อิฏฐพร อ่วมสำอางค์
คุณประยุทธ์ - คุณกุลชลี โกญจนาวรรณ
คุณประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์
พล.อ.อ.ประวิช - คุณพิมพ์ศิริ พจนประพันธ์

คุณปิยะฉัช วัชรภรณ์ รมต.สำนักนายกฯ
ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์
คุณเปรมชัย - คุณกณิดดา กรรณสูตร
 ผ
น.ต.ผดา จันทบุรุษ
คุณไพฑูริย์ วิจารณ์ปรีชา ผู้ว่าฯ ตราด
แผนก KP-P
แผนกผู้โดยสารขาเข้า - ออก (KPD)
 ฝ
ฝ่ายรักษามาตรฐานและความปลอดภัย
ฝ่ายวิศวกรรมเครื่องกล และเจ้าหน้าที่ รพช.ตราด
 พ
สจ.พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์
ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว
คุณพรธณี พันธุ์วร
คุณพัชร - คุณพิกุล ดำรงเกียรติ
คุณพินิจ จันทรสุนทร ส.ส.ลำปาง
คุณพินิจ จารุสมบัติ รชม.คมนาคม
คุณพินิจ - คุณอาภรณ์ วัชรเกียรติ
หจก.พีซิมอเตอร์ บูรีรัมย์
คุณไพฑูริย์ แก้วทอง ส.ส.พิจิตร
คุณเพียงใจ มหานนท์
เพื่อนนิติศาสตร์ (ศิลปศาสตร์รุ่นแรก)
 ภ
คุณภาสกร - คุณสุพัตรา สุระพินิจ
 ม
พล.อ.มนตรี - คุณเดือนดา สุภาพร
คุณมยุรา อูร์เคนทร์ ส.ส.มหาสารคาม
หจก.มณีสันแกล้งโยธา ระยอง
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
คุณมานิตย์ - คุณชวนชม ดุลย์รัตน์
พล.ต.ต.มาโนช - คุณอรุณวรรณ บำรุง
คุณมิน เขียวรว
MIKE JORDAN
 ย
พล.อ.อ.ยุทธพงศ์ - คุณทิพยา กิตติขจร
คุณยุพียง พรหมพันธุ์ ปลัดเทศบาลนครนทบุรี
 ร
รัฐศาสตร์จุฬาฯ รุ่ง 8
น้องราตรี และครอบครัว

ล

บริษัทล็อกซเลย์ จำกัด (มหาชน)

ว

คุณวรพจน์ - คุณเล็กน้อย ถัดทะพงษ์

คุณวรพจน์ - คุณจันทนา - ร.ด.นิภัทร - น.อ.นิรัชร์ ชีร์
อำพน

คุณวันชัย เจริญผล ที่ปรึกษา รว.ต่างประเทศ

พล.ท. วัลลภ - คุณสุดธิดา จิตตฤกษ์

พล.ต.วิชญ์ - คุณชฎาวดี คงศิริ

คุณวิชิต - อัมพรพิสิษฐ บ.บางกอกอินเตอร์ จำกัด

คุณวีรพันธ์ หรินทร์ดี

พล.อ.อ.วีระ - คุณหญิงสุภา กิจจาทร

พล.อ.อ.วีระพงษ์ - คุณพจนารถ สิงหเสนี

ศ

น.ท.ศักดิ์ศรี - คุณศุภดา สมศิริ

ศิลปศาสตร์ รุ่นที่ 1

ศิษย์การบิน รุ่น น.23

ศิษย์การบิน รุ่น น.28

คุณเศรษฐพร - คุณสมพิศ คูศรีพิทักษ์

เศรษฐศาสตร์ศิลปศาสตร์ มธ.รุ่น 1

ส

ฯพณฯ พล.อ.สุจินดา - คุณหญิงวรรณิ คราประยูร

คุณสงคราม ชิวประวัติดำรงค์

พล.ต.สนั่น ขจรประศาสตร์

คุณสมชาย - คุณรัตนาวัต กิติชัย

พ.ต.สมชาย ชัยวณิชชา

คุณสมชัย - คุณวรรณลักษณ์ หาญวงศ์

พล.อ.ต.สมศักดิ์ - คุณประเทืองศรี วรรณิตร

คุณสมมาตร - คุณยุพา จันทพงศ์

กัปตัน สอาด ศบสาตราสาร

พล.อ.อ.สอาด - คุณสมศรี กังวล

พล.อ.อ.สามารถ - พญ.ปณิดา ไสยสถิตย์

คุณสถิตย์ สวินทร อธิบดีกรมป่าไม้

น.ค.สถิต - คุณภรณ์ พรชานี

คุณสายัณห์ - คุณอุดม สีเพ็ญ

คุณสิทธิรัตน์ รัตนวิจารณ์

พล.อ.ต.เสนีย์ โพธิสวัสดิ์ และครอบครัว

คุณสุนุม เชิดชื่น สมาชิกวุฒิสภา

คุณสุนน - น.ท.หญิงอัศวินธุ์ ชาลีเครือ

คุณสุชาติ คันเจริญ ศ.ส.ฉะเชิงเทรา

คุณสุทัศน์ เงินหมื่น ศ.ส.อำนาจเจริญ

คุณสุเทพ - คุณสุสติ วงศ์กำแพง

คุณสุรศักดิ์ - คุณจินตนา ศิลศรี

คุณสุบิน พิพรพงษ์ ที่ปรึกษา รมต.สำนักนายกฯ

น.อ.สุทธิพงษ์ - คุณอำไพ จุฑาสมิต

คุณสุวัจน์ ลิปต์พัลลภ รว.คมนาคม

คุณแสงชิต มหาคุณาจิระกุล และครอบครัว

พล.อ.ด.สุริยศ - คุณเพลินพิศ ดาวรัตน์

สำนักงาน รพช.ขอนแก่น

สำนักงาน รพช.ตราด

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

สโมสรไลออนส์ ราชดำเนิน

สโมสรไลออนส์ ราชปรารภ

หจก.แสงจันทร์เซอร์วิส นนทบุรี

SIN STAFF

อ

ศ.พ.น.อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ

คุณองอาจ - คุณชูจิตร นาครทรรพ และครอบครัว

คุณอมตะ กิรติวงศ์วานิช และครอบครัว

คุณอนันต์ อนันตกุล และครอบครัว

ร.อ.อาทิตย์ - คุณนงพร พิวสุวรรณ

คุณอาวุธ - คุณนุชนาฎ พิวสุวรรณ

คุณอาวุธ นาครทรรพ

พลเรือเอกอนุชิต เกกะนันท์

คุณอัจฉรา แปลกสกุล

คุณอัศวิน - คุณนัคนดา อิงคะกุล หลุยส์เทเวร์น

คุณอัฐวิชัย วิจิตรานนท์

น.ท.อุทัย - น.อ.หญิงแหว่ววิมล ไทยสันทัด

น.อ.อุตร บูรณะจารุ

คุณอุดม - คุณสุชาดา ทวีวัฒน์สิน

พล.อ.ท.เอนก พิวสุวรรณ

คุณเอกนาด - คุณจิตลดา ณ เชียงใหม่

คุณโอภาส - คุณลักษณ์ จันทร์พยอม

บริษัทอำพนวิศวกรรม จำกัด

ฮ

บริษัท ฮัทจิสัน เทเลคอม (ประเทศไทย) จำกัด

HKTKKTG

พิธีกรรมที่น่าวุ

1. การกราบไหว้

1.1 กราบพระ-กราบศพพระ (กราบแบบเบญจางค
ประดิษฐ 3 ครั้ง)

ผู้ชายกราบ

จังหวะ 1-นั่งคุกเข่า(นั่งบนส้นเท้า)ให้เข่าทั้ง 2 ห่าง
กันพอควร

จังหวะ 2-พนมมือเสมอกว้าง ปลายนิ้วเบนออก
ประมาณ 45 องศา

จังหวะ 3-ยกมือที่พนมขึ้นขึ้นจรดหน้าผาก ให้หัวแม่
มือทั้ง 2 จรดระหว่างคิ้ว

จังหวะ 4-กราบลงกับพื้นแบบมือคว่ำให้ฝ่ามือทั้ง 2
ห่างกันพอศีรษะจรดพื้นได้ ให้ข้อศอกต่อกับหัวเข่า(ถ้าทำได้)

เริ่มต้นใหม่-เงยศีรษะขึ้นพนมมือเสมอกว้างเช่นเดิม
แล้วยกมือที่พนมขึ้นจรดหน้าผาก(เหมือนจังหวะ 3-4
กราบ 3 ครั้ง)

หมายเหตุ

ที่เรียกว่า “กราบแบบเบญจางคประดิษฐ” นั่นก็คือ
ไหว้ด้วยท่าทั้ง 5 ส่วน (ได้แก่ เข่า 2, มือ 2, และหน้าผาก
1)จรดพื้นที่นั่ง ศาครรมวิธีของจังหวะทั้ง 4ข้างต้น

ผู้หญิงกราบ

จังหวะ 1-นั่งทับฝ่าเท้า โดยที่ปลายเท้าซ้อนกันนิหนอย

จังหวะ 2-3เหมือนผู้ชายกราบ

จังหวะ 4-กราบลงกับพื้นแบบมือคว่ำให้ฝ่ามือทั้ง 2 ห่างกันพอ
ศีรษะจรดพื้นได้ ศอกทั้ง 2 อยู่นอกเข่า หรือคร่อมเข่า

1.2 กราบคน-กราบศพคน

(กราบมือตั้งครั้งเดียว)

จังหวะ 1-นั่งพับเพียบพนมมือไหว้ขึ้น ให้หัวแม่มือ
จรดปลายจมูก(กรณีผู้ตายอายุใโสกว่า) ให้หัวแม่มือจรดปลาย
คาง(กรณีผู้ตายอายุใโสเท่ากัน หรือรุ่นราวคราวเดียวกัน)

จังหวะ 2-กราบลงหรือหมอบกราบครั้งเดียว มือตั้งกับ
พื้นหรือบนที่ราบ หน้าผากจรดสันมือ

1.3 กราบมารดาบิดาครอบครัวยุโรปสวดเพื่อเข้า
บรรพชา อุปลมบท

-กราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง (เหมือน
กราบพระ)

2. การไหว้

2.1 ไหว้พระ

-ยกมือทั้งสองพนมอยู่ขึ้น ยกมือที่พนมขึ้นจรดหน้า
ผากโดยให้หัวแม่มือทั้ง 2 จรดระหว่างคิ้วน้อมศีรษะลงพองาม

2.2 ไหว้มารดาบิดา ปู่ย่า ตายาย

-ยกมือที่พนมอยู่ขึ้น ให้หัวแม่มือจรดปลายจมูกน้อม
ศีรษะลงพองาม

2.3 ไหว้ผู้ที่ตนนับถือทั่วไป

-ยกมือที่พนมอยู่ขึ้น ให้หัวแม่มือจรดปลายคางน้อม
ศีรษะลงพองาม

2.4 ไหว้คนเสมอกันหรือผู้น้อยกว่า

-ยกมือพนมเสมอกว้าง ไม่ต้องน้อมศีรษะ

หมายเหตุ-การไหว้นั้น นั่งพับเพียบไหว้หรือยืน
ไหว้ก็ได้ ถ้ายืนต้องให้เท้าทั้ง 2 ชิดกัน ในลักษณะยืนตรง

3. การนิมนต์พระ

นิมนต์ 4 รูป -ในงานสวดศพ, สวดพระอภิธรรมศพ

นิมนต์ 5,7,9 รูป -ในงานมงคลต่างๆ ไป ส่วน
มากนิยม 9 รูป โดยถือว่าเป็นนิมิตแห่งความเจริญก้าวหน้า

นิมนต์ 10 รูป -ในงานรัฐพิธีต่างๆ เช่น ในกรณีที่
พระเจ้าแผ่นดิน หรือพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จเป็นประธานหรือ
ในงานพิธีใหญ่ๆ ที่เกี่ยวกับทางราชการ

-ดำเนินตามพระราชประเพณี ที่รัชการที่ 6
ทรงกระทำ คือพระองค์ประสูติวันเสาร์ ซึ่งทางโหราศาสตร์
ถือว่าวันเสาร์มีกำลังวัน 10 ในรัชสมัยของพระองค์หาก
ประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนา จะนิมนต์พระ 10 รูป
ตามกำลังวันพระองค์ประสูติ

-การนิมนต์พระถือคติว่า พระมากดีกว่า
พระน้อย เพราะงานใดถ้ามีผู้ทรงศีลมารวมกันมาก ๆ

ย่อมเป็นสิริมงคลแก่งานนั้น

4. การจุดเทียนธูปบูชาพระ

-จุดเทียนเล่มทางขวาพระพุทธรูป

-จุดเทียนเล่มทางซ้ายของพระพุทธรูป

-จุดธูป 3 ดอกที่กระถางธูป

-กราบพระบนที่รองกราบ 3 ครั้ง (กราบแบบ
เบญจางคประดิษฐ์ ถ้าไม่มีที่รองกราบก็กราบกับพื้น)

5. พิธีถวายสังฆทาน(ถวายได้ก่อนเที่ยง)

5.1 การเตรียมการ

5.1.1 ของหลัก-อาหารคาวหวาน น้ำดื่ม ดอกไม้

รูปเทียน ของปัจจัย จัดเป็นชุดๆ ตามจำนวนพระที่นิมนต์มารับ
อาหารจะจัดบรรจุปั้นโค หรือบรรจุภาชนะอื่นที่เหมาะสมก็ได้

5.1.2 ของบริวาร-เครื่องกระป๋อง ของแห้งของที่
พระฉันได้ ของใช้ต่างๆ ที่ไม่คิดวินัยสงฆ์

5.2 การปฏิบัติ

-นิมนต์พระมาที่บ้านหรือไปถวายที่วัดก็ได้ เมื่อถึง
กำหนดเวลาดังของสังฆทานเรียงไว้ข้างหน้าพระสงฆ์

-จุดเทียนรูปบูชาพระรัตนตรัย แล้วกราบ 3 ครั้ง

-อาราธนาศีล-รับศีล

-กล่าว “นะโม...” 3 จบ แล้วกล่าวคำถวายดังนี้

“อิมานิ มะยัง ภันเต/ภัตตานิ/สะปะวิวารานิ/
ภิกขุสังฆัสสะ/โธโณชะยามะ/สาธุ โน ภันเต/
ภิกขุสังโฆ อิมานิ/ภัตตานิ/ สะปะวิวารานิ/ ปะภิกขุคคณ
หาตุ/ อัมหากัง/ทีฆะรัตตัง/ หิตายะ/สุขายะ/

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ /ข้าพเจ้าทั้งหลาย/ขอน้อม
ถวาย /ซึ่งภัตตาหาร /กับทั้งของบริวารเหล่านี้ /แต่
พระภิกขุสงฆ์/ ขอพระภิกขุสงฆ์จงรับ /ซึ่งภัตตาหาร /
กับทั้งของบริวารเหล่านี้/เพื่อประโยชน์ /เพื่อความสุข /
แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย/ตลอดกาลนานเทอญ

-เมื่อพระกล่าวรับด้วย“สาธุ”แล้ว ยกของสังฆทาน
ถวายพระพร้อมทั้งดอกไม้รูปเทียนและของปัจจัย(ถ้าวัดที่ไม่รับ
ปัจจัยก็ถวายไปปวารณาแทน ส่วนปัจจัยมอบให้ฉันยวัตไป)

-กรวดน้ำ-รับพร เริ่มรินน้ำเมื่อพระสวด “ยถา...”
และเทน้ำให้หมดเมื่อพระสวดถึง“ มณิโชติโรโส ยถา”แล้ว
พนมมือไหว้นกว่าพระจะให้พรจบ

-เมื่อพระให้พรจบแล้ว กราบ 3 ครั้ง เสร็จพิธี

6. พิธีทำบุญเลี้ยงพระทั่วๆ ไป

6.1 การเตรียมการ

นิมนต์พระตามจำนวนที่ประสงค์ มักนิยม 5 หรือ 9 รูป

-โต๊ะหมู่บูชา พร้อมเครื่องสักการะ-พานด้ายสายสิญจน์ 2
พาน(ตั้งที่พระสงฆ์รูปแรกและรูปสุดท้าย)-อาสนะสงฆ์-เครื่อง
คี่มอาหาร-ไทยธรรมถวายพระสงฆ์-ตำรับบูชาพระพุทธ-ของ
ปัจจัยหรือของไปปวารณา-ที่กรวดน้ำ-ก้าหญาคาพรมน้ำมนต์

6.2 การปฏิบัติ

เมื่อถึงกำหนดเวลา-จุดเทียนรูปบูชาพระรัตนตรัยแล้ว
กราบ 3 ครั้ง-อาราธนาศีล-รับศีล-อาราธนาพระปริตร-พนมมือ

ฟังพระเจริญพระพุทธมนต์

-จุดเทียนน้ำมันเมื่อพระสวดถึงบท

“อเสวนา...”ด้วยกบดาน้ำมนต์ประเคนพระ

-ถวายตำรับบูชาพระพุทธ(เมื่อพระเจริญพระพุทธมนต์จบ)

-ถวายภัตตาหารพระสงฆ์

-ถวายสำรับบูชาพระภูมิเจ้าที่

-ประเคนจุดปัจจัยไทยธรรม(เมื่อพระสงฆ์ฉันเสร็จ)

-กรวดน้ำ-รับพร-รับประพรมน้ำพระพุทธมนต์จาก
พระสงฆ์ เสร็จพิธี

หมายเหตุ น้ำที่กรวดแล้วควรนำไปเทในที่สะอาด
เช่น ที่พุ่มดอกไม้ หรือกระถางต้นไม้ เป็นต้น

7. รายการเครื่องพิธีสงฆ์ที่ต้องจัดหาไว้ในการทำบุญ

7.1 โต๊ะหมู่บูชา พร้อมเครื่องสักการะ

7.2 เครื่องสักการะ และของใช้ประกอบไปด้วย

พระพุทธรูป-แจกันดอกไม้ พุ่มดอกไม้-เชิงเทียน-กระถางรูป
-บาตรน้ำมนต์หรือครอบ-ด้ายสายสิญจน์-เทียนบูชาพระ-เทียน
ชนวน-เทียนน้ำมัน-รูปหอม
-ที่กรวดน้ำ

-พานรองด้ายสายสิญจน์ 2 พาน(ตั้งที่พระสงฆ์รูป
แรกและรูปสุดท้าย)-ก้าหญาคาพรมน้ำมนต์

7.3 ของรับรองพระสงฆ์ ประกอบด้วย

-น้ำเย็น น้ำชา-กระโถน-อาสนะหรือพรมนั่ง
-หมอนพิง เสื่อ พรมปูพื้น

7.4 ไทยธรรมถวายพระ ประกอบด้วย

-ดอกไม้รูปเทียน-ไทยธรรม

-ของปัจจัยหรือของไปปวารณา

7.5 หมอนกราบ หน้าโต๊ะหมู่บูชา(งานมงคลสมรส
ใช้ 1 คู่)

หมายเหตุ

ถ้าเป็นงานมงคลสมรส จัดเบี่ยงเจิมและมงคลแฝดใส่
พาน ตั้งไว้ข้างบาตรน้ำมนต์ เข้าพิธีเพื่อความเป็นสิริมงคล

8. งานศพ

8.1 พิธีอาบน้ำศพ

8.1.1 การเตรียมการ

-โต๊ะเครื่องทองน้อย(หรือจะใช้เชิงเทียน 1 ที่,
กระถางรูป 1 ที่ มีรูป 1 ดอก ก็ได้) ตั้งไว้ด้านศีรษะศพ

-โต๊ะชั้นน้ำผสมน้ำอบไทย 1 ชุด พร้อมขันเล็กหรือ
ภาชนะอื่นที่เหมาะสม 1 ที่(อาจใช้หลายที่ แล้วแต่ลักษณะงาน)

8.1.2 การปฏิบัติ (เมื่อถึงกำหนดเวลา)

ประธาน-จุดเครื่องทองน้อยหรือจุดเทียนรูป(ตามที่
จัดไว้) แล้วเคารพศพ

-รับขันหรือค่าน้ำหอมเทลงบนมือศพที่ขึ้นออกมา
แล้วเคารพศพอีกครั้งหนึ่ง-นั่งพักสักครู่ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ
ใจแก่ 'เจ้าภาพ (ถ้าไม่มีที่นั่งหรือริบควานก็ลาเจ้าภาพกลับได้)

ผู้ร่วมพิธี - ทขยอกันเข้าอาบน้ำศพจนกว่าจะหมด

หมายเหตุ

-ถ้าเป็นศพที่ได้รับพระราชทานน้ำอาบศพเจ้าภาพและแขกอื่น ๆ จะอาบน้ำศพไปก่อนจนเสร็จสิ้น น้ำหลวงจะอาบหลังสุด และชุดเพียงเท่านั้น

-ประธานในพิธีอาบน้ำหลวง ก่อนจะรับน้ำหลวงจากเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง ต้องถวายค่าน้ำไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ 1 ครั้ง และเมื่อเสร็จพิธีอาบแล้ว ถวายค่าน้ำไปทางทิศเดิมอีก 1 ครั้ง น้ำพระราชทานอาบศพมี เค้าน้ำธรรมดา น้ำขมิ้น และน้ำอบไทย เมื่อประธานรับจากเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังแล้ว ให้เทลงตรงทรงวงศศพ

8.2 พิธีสวดพระอภิธรรมศพ

8.2.1 การเตรียมการ

- เครื่องประดับหน้าศพ(ตามสมควรแก่ฐานะ)
- เครื่องทองน้อยหน้าศพ 1 ชุด (ถ้ามี)
- เชิงเทียน 2 ชุด กระจ่างรูป 1 ชุด (สำหรับจุดบูชา)
- โต๊ะหมู่บูชา พร้อมเครื่องสักการะ
- โต๊ะคู่พระธรรม พร้อมเครื่องสักการะ 1 ชุด (แจกันดอกไม้ 2 เชิงเทียน 2 และกระจ่างรูป 1)
- อาสนะสำหรับพระสวดอภิธรรม 4 ที่
- ด้ายสายสิญจน์ หรือกุญโยง ที่โยงจากศพ 1 ชุด
- เครื่องตั้งถวายพระ-ไทยธรรม 4 ชุด-สงฆ์หรือเฝ้า 4 ชุด-ที่กรวดน้ำ 1 ที่

8.2.2 การปฏิบัติ (เมื่อถึงกำหนดเวลา)

- ประธาน-จุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย กราบพระ
- จุดเทียนธูปที่ได้พระอภิธรรม (ถ้ามีที่กราบให้กราบ 3 ครั้ง ถ้าไม่มีที่กราบ น้อมไหว้ 1 ครั้งก็พอ)
- จุดเทียนเครื่องทองน้อยหน้าศพค่าน้ำหรือกราบมือตั้ง 1 ครั้ง (ตามฐานะศพ) แล้วไปนั่งที่(ไม่นิยมกราบศพที่มีอาวโส้นน้อยกว่าตน เช่น ระดับผู้ได้บังคับบัญชา และลูกหลานเพียงขึ้นตรงสำรวจมัจฉาก็พอ)
- พนมมือรับศีล ฟังพระสวดพระอภิธรรมจนจบ
- ไปทอดผ้าบังสุกุล (วางผ้าเสร็จแล้วนั่งพนมมือ)
- ประเคนไทยธรรม (ถ้าทอดผ้าที่หลังวางผ้าแล้วน้อมไหว้ ไปนั่งที่)
- กรวดน้ำ (โดยเริ่มรินน้ำเมื่อพระสงฆ์อนุโมทนาเริ่ม “ยถา...” และเทน้ำให้หมดเมื่อถึง ...)
- พนมมือรับพรต่อไปจนกว่าพระจะอนุโมทนาจบลง
- ไปกราบพระพุทธรูป (เมื่อพระสงฆ์กลับ)

-เคารพศพ ลาเจ้าภาพ กลับ

8.3 พิธีวางพวงมาลา (หรีด)

8.3.1 การเตรียมการ

-พวงมาลา (หรีด) 1 พวง

8.3.2 การปฏิบัติ

- ยืนถือพวงมาลา (หรือมีผู้ถือให้) ค่าน้ำศพ 1 ครั้ง
- วางพวงมาลาที่ขาห้อย เสร็จแล้วค่าน้ำ 1 ครั้ง- ถ้าวางเป็นคณะ

ประธาน - ยืนข้างหน้าคณะ ผู้ร่วมคณะขึ้นต่อหลังเป็นแถวตอน หรือแถวหน้ากระดานตามความเหมาะสมของจำนวนคน และสถานที่ที่จะอ่านว้าย-ค่าน้ำ 1 ครั้งพร้อมกัน

-ประธานวางพวงมาลาที่ขาห้อยแล้วถอยออกมาขี้นที่เดิม นำคณะค่าน้ำอีก 1 ครั้ง **เสร็จพิธี**

หมายเหตุ (ถ้าเป็นพวงมาลาพระราชทาน)

ผู้วาง - หันหน้าไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ ถวายค่าน้ำแล้ววาง (เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังเป็นผู้เชิญมาขอไหว้วาง)

- วางแล้วถวายค่าน้ำไปทางทิศเดิมอีก 1 ครั้ง

8.4 พิธีบรรจุศพ

บรรจุที่สุสาน

8.4.1 การเตรียมการ

- นิมนต์พระสงฆ์นำศพตามจำนวนที่ต้องการ (นิยม 1 รูป)
- ผ้าบังสุกุลตามจำนวนพระสงฆ์ (มักใช้ผ้าสาง)
- ห่อดินทอง-ดินเงิน (ตามจำนวนผู้เข้าร่วมพิธี- ซ่อดอกกุหลาบ-พวงดอกมะลิ (ตามจำนวนผู้เข้าร่วมพิธี- บางแห่งไม่ใช้)

8.4.2 การปฏิบัติ

(เมื่อสอดโลงศพเข้าช่อง เหลือประมาณ 1 ใน 3)

ประธาน - ทอดผ้าบังสุกุล (วางพาคไว้บนโลงศพที่ยื่นออกมา)

พระสงฆ์ - ชักผ้าบังสุกุล

ประธาน - วางห่อดินทอง-ดินเงินบนโลง และซ่อดอกไม้

ผู้ร่วมพิธี - วางดินทอง-ดินเงินตามลำดับ

เจ้าหน้าที่ - เคลื่อนศพเข้าเก็บ ปิดช่องหีบศพ

เจ้าภาพ - จุดธูปบูชาศพ เสร็จพิธี

บรรจุที่ศาลา

8.4.3 การเตรียมการ

- ผ้าบังสุกุล-ห่อดินทอง-ดินเงิน-

-ช่อดอกกุหลาบ-มะลิ

8.4.4. การปฏิบัติ

- ประธาน - จุดเครื่องทองน้อยหน้าศพ-เคารพศพ
 - ทอดผ้าบังสุกุลบนพานหน้าศพ (พนมมือ เมื่อพระมาชักผ้าบังสุกุล)
 - วางห่อดินทอง-ดินเงินและช่อดอกไม้บนพานที่ตั้งไว้บนโต๊ะหน้าศพ
- ผู้ร่วมพิธี** - ทขอยกขึ้นวางห่อดินทอง-ดินเงินจนเสร็จพิธี

8.5 พิธีแห่ศพเวียนเมรุ

8.5.1 การเตรียมการ

-นิมนต์พระสงฆ์อย่างน้อย 1 รูปคนถือกระดางรูปคนถือรูปภาพผู้ตาย-รถบรรทุกศพหรือคนหามศพ

8.5.2 ลำดับการแห่ศพ (ถือหลักพระ-กระ

ดางรูป-รูปภาพ-ศพ-พระสงฆ์เดินนำหน้า (ไม่ต้องถือสายลัญจณ์หรือธงศพก็ได้)-ถัดมาคนถือกระดางรูป (จุดรูป 1 ดอก)-ถัดมาคนถือรูปภาพผู้ตาย-ถัดมาเป็นรถบรรทุกศพหรือคนหามศพ ต่อจากนั้น เป็นญาติมิตรของผู้ตายเดินเกาะหีบศพหรือเดินตามศพ-เดินเวียนซ้ายเมรุ (เมรุอยู่ทางซ้ายของผู้เดิน)เริ่มจากบันไดหน้าเมรุ เวียนจนครบ 3 รอบ

-ยกหีบศพขึ้นบันไดหน้าเมรุ ตั้งบนเชิงตะกอน

-เคารพศพ ลงจากเมรุ

8.6 พิธีฌาปนกิจศพ

8.6.1 การเตรียมการ

- ผ้าไตรทอดบังสุกุล (ไม่ควรมากกว่า ๕ ไตร)
- ดอกไม้จันทน์ (ตามจำนวนผู้เข้าร่วมพิธี)
- พระสงฆ์ 4 รูป (สวดหน้าไฟ)
- ไทยธรรมถวายพระสวดหน้าไฟ

8.6.2 การปฏิบัติ

ประธาน - ขึ้นไปทอดผ้าไตรบนเมรุ (เมื่อได้รับเชิญ) - เคารพศพ

- รับผ้าไตรจากเจ้าภาพหรือเจ้าหน้าที่วางขวางบนภูเขาโยงบนพานแล้วขึ้นเลี้ยวอยู่ข้างๆ

- พนมมือ เมื่อพระสงฆ์มาชักผ้าบังสุกุล- รับกระทงมาศหวางไว้ใต้หีบศพด้านศีรษะศพ (ถ้ามี)-รับดอกไม้จันทน์จุดไฟที่ตะเกียงแล้วหวางไว้ใต้หีบศพ (พระสงฆ์สวดหน้าไฟ)

- เคารพศพแล้วลงจากเมรุ

ผู้ร่วมพิธี - ทขอยกขึ้นไปวางดอกไม้จันทน์ จนเสร็จสิ้น

เจ้าภาพ - รอเผาจริง

หมายเหตุ

- ขณะผู้เข้าร่วมพิธีทยอยกันขึ้นไปวางดอกไม้จันทน์และลงมาที่บันได เจ้าภาพนิยมไปยืนขอบคุณแขกที่เชิญบันไดด้วย หรือบางทีก็ไปเดินขอบคุณแขกตามที่นั่งก่อนถึงกำหนดเวลาประกอบพิธีฌาปนกิจศพ
- ถ้าเป็นศพมิกองเกียรติยศ ให้ปฏิบัติตามขั้นตอนเช่นเดียวกับพิธีพระราชทานเพลิงศพ

8.7 พิธีพระราชทานเพลิงศพ

8.7.1 การเตรียมการ เหมือนพิธีฌาปนกิจศพ

ทุกๆ ไป มีเครื่องขมาศพ ไฟและดอกไม้จันทน์พระราชทาน ซึ่งเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังเชิญมาก่อนกำหนดเวลาเล็กน้อย (ถ้าเป็นต่างจังหวัด จะเป็นห่อหีบเพลิงพระราชทาน ซึ่งมีกล่องไม้ขีด รูปเทียนและดอกไม้จันทน์ ซึ่งเจ้าภาพได้รับพระราชวัง)

8.7.2 การปฏิบัติ

(หลังจากทอดผ้าบังสุกุลบนเมรุเรียบร้อยแล้ว)

ประธาน - ถวายคำนับไปทางทิศที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่- รับกระทงมาศพ หวางไว้ใต้หีบศพด้านศีรษะศพ (ถ้าศพมิกองเกียรติยศก็เป่าแตรนอนในตอนนี้และประธานยืนตรงจนกว่าจะจบแตรนอน)

- รับดอกไม้จันทน์จุดที่ตะเกียงหวางไว้ใต้ศพ (ถ้าศพมิกองเกียรติยศก็เป่าแตรเคารพตอนนี้ ประธานยืนกว่าจะจบแตรเคารพ)-เคารพศพ

ถวายคำนับไปทางทิศเดิมอีกครั้งหนึ่ง- ลงจากเมรุ

ผู้ร่วมพิธี - ทขอยกขึ้นไปวางดอกไม้จันทน์จนเสร็จสิ้น

เจ้าภาพ - รอเผาจริง

8.8 พิธีเก็บอัฐิ

8.8.1 การเตรียมการ

-เครื่องทองน้อย 1 ที่ -ผ้าบังสุกุล (นิยมใช้ผ้าสบง 3 ผืน หรือตามจำนวนพระสงฆ์) -นิมนต์พระสงฆ์ 3 รูป (บางแห่งใช้ 1 รูป-น้ำอบไทย 1 ขวด-ดอกมะลิ เหยียญเงิน เหยียญทอง (สำหรับโรยบนอัฐิ)-โกศ 1 อัน, ถั่ง 1 ที่ หรือผ้าขาว 1 ผืน (ประมาณ 2 เมตร)-ปั้นได้อาหาร 3 เถา -ดอกไม้รูปเทียน ไทยธรรม ตามจำนวนพระสงฆ์

8.8.2 การปฏิบัติ

(เมื่อถึงกำหนดเวลา)

เจ้าภาพ - จุดเครื่องทองน้อยสักการะอัฐิ

-โปรดดอกมะลิ เหยียญเงิน เหยียญทอง ลงบนอัฐิ

-พรหม

- ทอดผ้าบังสุกุล (วางผ้าบนอัฐิ ด้านที่สมมติเป็นศีรษะ) พระสงฆ์ชักผ้า (บังสุกุลตาย) แล้วกลับหัวกลับท้ายอัฐิ
- ทอดผ้าบังสุกุล (ใช้ผ้าผืนเดิม พระสงฆ์ชักผ้าบังสุกุล (บังสุกุลเป็น)-เลือกเก็บอัฐิส่วนที่สำคัญลงในโกศ
- เจ้าหน้าที่-ห่ออัฐิและอังคาร (เท่าถ่านของศพที่เผาแล้ว) ส่วนที่เหลือ แล้วบรรจุลงในถุงหรือห่อผ้าขาวมัดปาก
- เจ้าภาพ -ยกโกศและถุงไปตั้งบนศาลา (ที่พระสงฆ์ 3 รูป นั่งรออยู่)
- ประเคนปิ่นโตและไทยธรรมแก่พระสงฆ์ พระสงฆ์อนุโมทนา
- กรวดน้ำ รับพร-นำโกศอัฐิไปเก็บไว้ที่บ้านหรือนำไปบรรจุต่อที่

หมายเหตุ

- ทำแบบข่อยก็ได้ กล่าวคือ หลังจากพระสงฆ์ชักผ้าบังสุกุลแล้วก็ประเคนไทยธรรมบนเขมรถบาย
- พิธีเก็บอัฐินี้ โบราณเรียก “พิธี 3 หาบ” คือ หาบของนุ่ง (สวม จีวร) หาบของกิน (กวางหวาน ถวายพระ) และหาบของใช้ (เตา หม้อ ถ้วยชาม เป็นต้น) ญาติพี่น้องช่วยกันหาบเดินเวียนเขมร 3 รอบ ก่อนเก็บอัฐิ

เรียกกันว่า “พิธีเดิน 3 หาบ”

8.9 พิธีลอยอังคาร

8.9.1 การเตรียมการ

- ห่ออังคารหรือถุงที่จะนำไปลอย
- รูป 1 ดอก (หรือแจกผู้เข้าร่วมพิธีคนละดอกก็ได้)

8.9.2 การปฏิบัติ

- นำห่ออังคารหรือถุงลงเรือไปทางฝั่ง (ทะเลหรือแม่น้ำ) พอสมควร
- จุดธูป แก่ห่ออังคาร หรือเปิดธูป อธิษฐานว่า

“สังขารร่างกายของคนเราย่อมแตกดับและสลายไปเป็นธรรมดา แต่เกียรติคุณความดีจะคงอยู่กับโลกตลอดไป ขอคุณงามความดีของท่าน ได้โปรดส่งเสริมดวงวิญญาณของท่านให้ได้ไป สถิตยังสุคติภพ ประสบสุขอดีศัย ในสัมปรายภพด้วยเทอญ”

แล้วหย่อนลงน้ำ พร้อมหย่อนธูปลงไปด้วย เสร็จพิธี

8.10 พิธีบรรจุอัฐิ

8.10.1 การเตรียมการ

- เครื่องทองน้อย หรือแจกันดอกไม้-เซียงเทียน-กระถางธูป (ใช้รูป 1 ดอก) มีโต๊ะรองรับตั้งไว้หน้าโต๊ะโกศอัฐิ

มี (ดอกมะลิ)

- ผ้าไตร หรือสงฆ์ (ตามจำนวนพระสงฆ์)
- ไทยธรรม (ตามจำนวนพระสงฆ์)-ที่กรวดน้ำ
- โกศอัฐิที่จะบรรจุ (ตั้งไว้บนโต๊ะปูผ้าขาว) ด้ยสายสิญจน์ หรือกุญไชย (โยงจากโกศอัฐิไปที่โต๊ะทอดผ้า)

8.10.2 การปฏิบัติ

- เจ้าภาพ -เปิดโกศอัฐิ โรยดอกมะลิลงบนอัฐิ พรหมน้ำหอม
- จุดเครื่องทองน้อย หรือเทียนธูปที่จัดไว้สักการะ
- ทอดผ้าบังสุกุล (พระสงฆ์ชักผ้าบังสุกุล)
- ประเคนไทยธรรม
- กรวดน้ำ รับพร (เมื่อพระสงฆ์อนุโมทนา)
- ปิดโกศ-นำโกศอัฐิลงบรรจุในเจดีย์หรือที่เตรียมไว้ ปิดผนึกให้เรียบร้อย

เสร็จพิธี

8.11 พิธีทำบุญครบวันมรณะ(7-10-100 วัน)

8.11.1 การเตรียมการ

- นิมนต์พระสงฆ์ มักใช้ 5 รูป, 9 รูป (ถ้าทำที่บ้าน) และ 4 รูป, 10 รูป (ถ้าทำที่วัด) -โต๊ะหมู่บูชา พร้อมเครื่องสักการะ (เหมือนพิธีทำบุญทั่วไป)-โกศอัฐิหรือรูปผู้ตาย ตั้งไว้ที่โต๊ะต่างหากข้างโต๊ะหมู่บูชาหรือตั้งไว้ด้านใดด้านหนึ่งที่เห็นว่าเหมาะสม แต่ต้องไม่สูงกว่าโต๊ะหมู่บูชา

- ผ้าบังสุกุล-ภัตตาหาร-ไทยธรรม (ตามจำนวนพระสงฆ์)-สำหรับพระพุทธร-สำหรับพระภุมิ-สำหรับผู้ตาย

8.11.2 การปฏิบัติ(เมื่อถึงกำหนดเวลา)

- จุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย กราบพระ-รับศีลฟังพระสวดพระพุทธรมนต์
- บูชาสำหรับพระพุทธร -ประเคนภัตตาหารแก่พระสงฆ์
- บูชาข้าวผู้ตาย-(พระสงฆ์ฉันเสร็จ) ถาดกุญไชยหรือสายสิญจน์ที่โยงมาจากโกศหรือรูปภาพ-ทอดผ้าบังสุกุล (ถ้ามี) -พระสงฆ์ชักผ้าบังสุกุล-ประเคนไทยธรรม
- กรวดน้ำ รับพร-รับประพรมน้ำพระพุทธรมนต์

- เสร็จพิธี

หมายเหตุ

- อาจทำพิธีย่อยๆ เช่น ถวายสังฆทานธรรมดาก็ได้
- บางครอบครัว ทายาทของผู้ตายจัดให้มีการทำบุญครบวันตายเป็นประจำทุกปี กรณีนี้การจัดและการปฏิบัติพิธีก็คงเหมือนกับการทำบุญตามข้อ 8.11 นั่นเอง

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณามาร่วมในพิธีรดน้ำศพ นำหรีด ปัจจัย
และดอกไม้มาเคารพศพ
ร่วมเป็นเจ้าของภาพ มอบปัจจัยร่วมบำเพ็ญกุศลในพิธีสวดพระอภิธรรม
รวมทั้งที่ได้กรุณาให้เกียรติมาร่วม
ในพิธีพระราชทานเพลิงศพด้วย หากดวงวิญญาณ นางอรุณ นาคทรพรพ
สามารถหยั่งทราบได้ด้วยประการใดก็ตาม
จักต้องซาบซึ้งและปลาบปลื้มใจเป็นอย่างยิ่ง
ด้วยกุศลเจตนาของท่านทั้งหลายในครั้งนี้
ใจจงใจให้เฝ้าคนสังสรรค์สนองตอบท่านเป็นทวีคูณ

าย

กก็ตาม

บ 5985

อส
๐399๑

อรุณ นาคทรพรพ

อรุณ นาคทรพรพ

When we are absent, God will watch
 between us, and I shall wait as long
 as life will last:

ແມ່ນອາດມາພົບ	ເຫັນກັນ ກໍແມ່ນ
ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ຮອດຮາກ	ທ່ານຢູ່
ພໍ່ອາດມາ ແລະ ອາດມາ	ດອນບໍ່
ອາດມາ ທີ່ພໍ່ພໍ່	ພວກເຮົາ ມີ ທ່ານ

ທ່ານ ທາດສາວ